Revistă de cultură și artă

Anul 3, Numărul 1 (7)/2025

Revistă de cultură și artă PIEDESTAL

Anul 3, Numărul 1 (7)/2025

[redacted]

Editată cu sprijinul Consiliului Judeţean Hunedoara și al Bibliotecii Judeţene „Ovid Densusianu" Hunedoara - Deva

Motto:
„Alegând confortul şi siguranţa drumurilor bătătorite, zadarnică ne va fi truda identificării amprentelor proprii, măturate între timp de valurile trecerii!"

Dumitru Dumitrescu

Redactori permanenți: Dumitru DUMITRESCU
Camelia ARDELEAN
Ioan Sebastian BARA
Mirela COCHECI
Elisabeta BOGĂȚAN
Monica DUȘAN
Radu IGNA
Mihai PETRE

Colaborator permanent: Constantin STANCU
Ladislau DARADICI

Corectură: Diana FERENCZ
Traian MARIAN

Tehnoredactare: Carmen POPESCU

Copertă, grafică: Carmen POPESCU

Adresă: Strada Traian Vuia, Nr. 4
Deva, Județul Hunedoara

Sub egida ASOCA Deva

Pagina Web: asoca.ro

Persoane de contact: Dumitru Dumitrescu; email:scdumitrex@yahoo.com
Camelia Ardelean; email:coa_72@yahoo.ro

Tiparul executat la
Casa de editare EMIA Deva

Piedestal

Revistă de cultură și artă

Anul 3, Numărul 1 (7)/2025

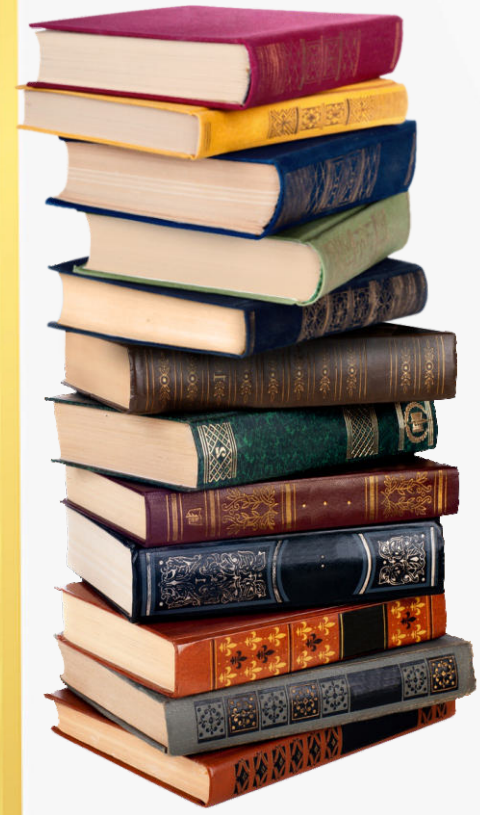

SUMAR

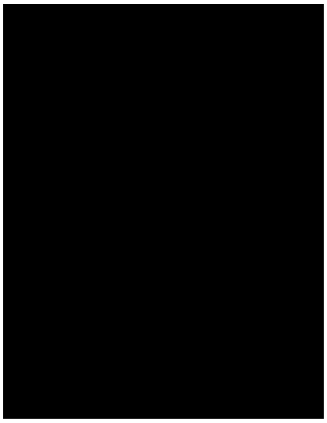

NORA HRUBAN

Freamătul vieții

Vezi trupuri ce se nasc din ape
Cum încearcă să amăgească
a lumii schimbare,
Plăsmuite din indiferența nopții.
Privirea-ți lacomă deschide
cărările vremii,
Cu ipocrizie te ademenește
În brațele durerii și iubirii,
Unde zbuciumul apei sub țărmuri
Va fi tăcerea morții
în freamătul orbitor al vieții.

Aripi de mătase

Anevoiosul drum al iubirii
În zadar îl încerci cu pasul.
Plăsmuiește întinse
aripi de mătase
Peste lumini suprapuse,
Care, presimțind, să te înalțe,
Neînțelegând cuprinderea
inimii tale,
Abia ajunse pe tărâmul
supremei dăruiri!
Iubirea este o dulce vindecare
în neliniști,
Taina tainelor de neînvins,
Încremenite în subînțelesul
Fericirii nefericirilor tale.

Sufletul

Aduni liniști și neliniști
În refugiul inimii tale
Adori liniștea unui templu,
În care veghează zeul adevărului,
Adierea luminoasă
A unui orizont dorit,
Pe care îl vei atinge
Atunci când sufletul
Va întrece orice imaginație.

Dezamăgiri

Cresc și înfruntă forțe
Prin ceea ce Natura hotărăște
Veșnicia focului aprins în noi.
În zadar al inimii cântec
Va dăinui peste veacuri,
Proslăvind uniri efemere,
Despărțiri în umbră pândesc,
Dorind preschimbarea stingheră.
În dezamăgiri respiri
Pentru un alt nesfârșit fericit
Al propriei umbre eterne.

În cerul tău

Spulberat de soartă,
Străvezia viață,
Piatră fără-de-hotar,
Inima rechemând ecouri,
Te frângi vibrând în noapte,
Rănit fiind sub soare,
Un preț al nelipsitului dispreț,
Îngenuncheat în singurătate,
Pierd strălucirea vieții
Când nu pot să te ating,
Inima mea în cerul tău
adoarme.

Prin sufletul tău

Aștepți plecarea apelor
În glasul cascadelor să se stingă,
Prin sufletul tău să trec
Cu limpezimea destinului meu
Se leagănă visele în vânt,
Timpul adunând cuvinte
Plăsmuite de dorințele
noastre nestinse
De sfârșitul care aspiră
Neliniștea mea cuminte.

-

SIMION COZMESCU

Lectica

văd liniştea mirosind aspru a dulce-amar
cred gestul tandru subcutanat
aştept o auzire foşnetul pleoapei tale
curg pierzând maluri de o parte sau alta
ignor pulsul de căprioare sfâşiate de lupii clipei
strivesc păcatele miros iar taninul îl pierd tot
strig draga mea vrei să vezi
cum despart neantul de iubire
din pântecul lui vom creşte
nişte sclavi rubiconzi
(de ieri vom deveni mai bogaţi
în amintirile din prezent)
îi vom hrăni sporadic cât să ne poarte-n lectica
unde facem dragoste indolenţi indecenţi
clătinaţi de călcâiele lor denivelate
vrei iubita mea vrei

Marea Roşie când se desparte

hai murgule stoarce sub copite
tina acestei lungi nămieze
du-mă la penumbra părului dragei mele drage
ce-adună pripasul clipelor cu genele-i
frumos mirositoare
coborându-le apoi în zâmbetul întâmpinării
ea învârte pe deget un glob de cristal
hai murgule nu mă lăsa în faptul serii
poartă-mă lin şi mereu
iar de-ar fi să se sfârşească iarba
cu pământul de sub ea să nu-ţi pese
ea învârte pe deget un glob de cristal
hei murgulepărăsiţi suntem de salcâmi
ne mai umblă doar umbra lor prin artere
nu te opri chiar de-om ajunge la mal
zâmbetul ei este marea roşie când se desparte
ea învârte pe deget un glob de cristal

Braille

nu-mi amintesc să te fi văzut vreodată
să te fi cunoscut
nu ştiu dacă exişti sau ai fost cândva.
doar dorul de tine, o inseparabilă prelungire
a tuturor fiinţelor care mi-au împărţit sufletul
de-a lungul vârstelor mele zadarnice,
invariantul care mă face să sărut buza prăpastiei,
doar el îmi mai plimbă privirea
în căutare peste reliefuri,
de parcă Dumnezeu ar fi scris natura în braille

Scriu poeme mai lungi decât numele tău
încă mă dor aripile amputate
aruncate cerului flămând
senzaţia de membru fantomă
se manifestă prin poezie îmi spun
şi-mi amintesc lunecarea norilor
pe curbura planetei
ochii mei căutau prada
dragostea ţâşnind din lut sau ocean
visez la un zbor în lumea granitului
din omoplaţi îmi cresc rădăcini
aripi cu pene de diamant
care sfârtecă măruntaiele pământului
ce-l respir dar
citesc florile mirosindu-le rădăcinile
scriu şi fiecare literă este un suflet
poemele mele sunt mai lungi decât numele tău
iubita mea exilată în cerul flămând

Naştere

moartea îşi ia nou-născutul în braţe
ultimul suspin e plânsul de bun venit
spală-mă mamă moarte
poartă-mă curat la trup
spre leagănul de lemn
nemişcat şi cuminte voi aştepta
laptele din sânul tău darnic
mustind de iarbă şi ploi
sau umbra copacilor
va fi mai darnică anul acesta

GIORGIANA GAVRILĂ

Căderea pasiunii

Cuvintele deșarte au negat iubirea,
Chiar dacă buzele dulci le-au rostit,
Clipele magice și-au pierdut strălucirea,
Lipsite de-un nou răsărit.

Din două jumătăți ce păreau sortite,
Stăpânul și stăpânitul s-au desprins,
S-au înfruntat în mânii nebănuite,
Pierind în focul lor nestins.

A căzut iluzia pasiunii misterioase
Pe bastionul orgoliilor rănite,
Din istoria iubirii prea prețioase,
Trăind doar cuvintele răstignite.

Sufletele triste au rămas închistate,
Prizoniere în propria lor durere,
Poate lumina, din neguri le va abate
Și o nouă dragoste vor cere!
Iubirea e blândă, dulce, răbdătoare,
Orgoliul este biciul ce-o lovește,
Dar lovită este tare, pasiunea, rea vâltoare,
Ce omul năucește!

Acolo unde e iubire, este și Dumnezeu,
Pasiunea e veninul preaplinului de „eu”!

Dor de reînviere

Îmi este dor de atingerea macilor rubinii,
De coloritul viu al florilor de câmp,
De viersul păsărilor scăldând verzile câmpii,
De tine, cel ce m-ai uitat în timp.

De la marginea primăverii urmăream amintirea,
Gândul negru, crud, îmi umplea retina
De imagini trecute, ce-mi închideau răzvrătirea
Într-o închisoare ce-mi consuma lumina.

Eram prinsă în plasa veninoasă a orbirii,
Spuneam că pășesc printre flori multicolore,
Dar atârnam la colțul trist al amintirii,
Prinsă în letalele-i unde sonore.

Am ales metamorfoza reînvierii,
Ascult pulsul fin din crisalidă,
Mă simt crescând în brațele tăcerii,
Sfidând timpul și trecerea-i aridă!

Cine sunt eu?

Mă văd pe unda lacului asemeni unei bărci cu pânze
Plutind, simțind vântul, bucuria, frumusețea, aripile.

Apoi, mă văd asemeni unui condor în zbor,
Simțind puternic elanul în aripile mele puternice.

Într-un târziu am văzut un Icar cu aripile larg desfăcute,
Oglindindu-se perfect în unda lacului.

Acum văd un fluture cu aripi mari, diafane, colorate,
Strălucind eteric, zburând măiastru sub albastrul cer.

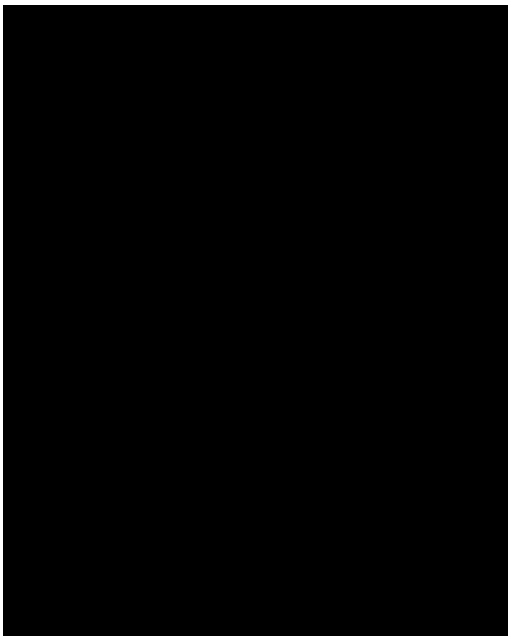

Lucrare realizată de CARMEN PINTE

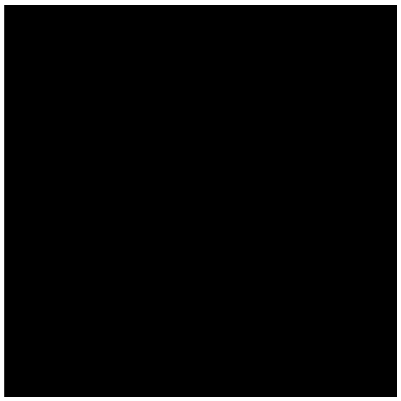

IOAN VASIU

C A T R E N E

începe să râdă macii în lanul de secară
salcâmii dați în floare ne-mbată cu parfum
se laudă o mierlă că viața e ușoară
iar eu mă mir că-n versuri e liniște acum

+++
voi scrie un poem pe-o frunză de arțar
voi scrie un poem pe-o floare de mușcată
voi scrie un poem pe-un trandafir amar
voi scrie un poem pe-un nor de ciocolată

+++
e adunare generală în obor
cocoșul cântărit în brațe-i prea ușor
caii de vânzare nechează-ngrozitor
și lăcrimează mieii după mama lor

+++
castanii înfloresc în parc la Orăștie
și-aleargă primăvara cu părul despletit
când berzele la nuntă în cuiburi se îmbie
iar guguștiucul cântă că s-a îndrăgostit

+++
iar zburdă mieii-n voie pe câmpie
dorm berzele la soare-ntr-un picior
în primăvara asta timpurie
cu un catren eu v-am rămas dator

+++
desculță umblă primăvara iar pe stradă
și bate în ferestre la oamenii cei buni
se sprijină de pomi ca nu cumva să cadă
și cântă o romanță ce-o știm toți din străbuni

+++
îmi pare că miroase-a primăvară
și-n muguri seva fierbe tot mai des
sub talpă iarba-ncearcă să răsară
și visu-i mai ușor de înțeles

+++
miroase-a primăvară prin grădină
chiar dacă iarna nu vrea să se ducă
și bântuie pe deal ca o nălucă
deși e-o zi frumoasă și senină

+++
poetului îi place să doarmă printre nori
poetu-și prinde visul pe gard cu pioneze
e botezat poetul în flori de multe ori
cu ochi deschiși poetul încearcă să viseze

+++
femeia - cuib de cântec şi de vis
femeia - al vieţii curcubeu
femeia - un poem încă nescris
femeia - al iubirii apogeu

+++
te iubesc când soarele răsare
te iubesc când prima stea apune
te iubesc femeie orice-ai spune
te iubesc și-ți dăruiesc o floare

+++
pentru voi, femeilor, răsar ghiocei
pentru voi râd norii pe cer răsfățați
pentru voi câmpiile s-au albit de miei
pentru voi zâmbește soarele... știați?

+++
ești ca o cireașă de mai dulce-amară
ești ca o ploaie liniștită de vară
ești ca primăvara ce-aleargă spre mare
ești luna ce râde frumos când răsare.

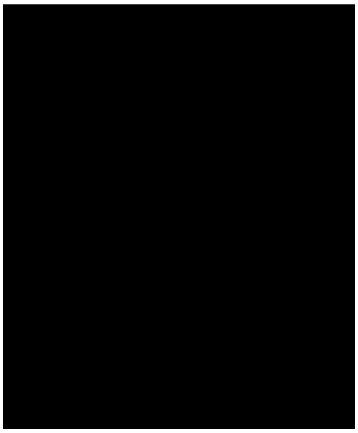

CARMEN PINTE

Un foșnet

Pe caldarâmul necuprins
am găsit un fir,
un fir de trandafir
cu plânsul sângeriu
și trupul străveziu,
așteptând
rostogolirea zilei...

Urma pe caldarâm
s-a contopit cu lacrima
unei clipe sfidând parcă
privirea neînțeleasă...

L-am luat, l-am sădit
în oglinda unui suflet,
pentru a prinde rădăcini
și a răspândi lumină,
parfumul dulceag
al zorilor de zi...

E liniște în jur
parfumul dulceag
al zorilor s-a scurs
pe-o geană a nopții
de cleștar
și eu care credeam
într-o nouă zi...
totul e confuz
bat la poarta neuitării

am deschis-o
cu cheia lui Cronos,
și... se auzi un foșnet,
foșnetul aripilor de mătase
ale unor îngeri.

Omagiu marelui Brâncuși

sufletul meu urcă
nestingherit
coloana spre cer

coboară apoi la masă
să-și potolească foamea
de tăcere a timpului

cu strigătul de lumină
îmi chem măiastra și muza
îmbrățișând dorurile

la poarta sărutului
muguri de lumină caută
sclipirea din inimă

buzele mele învață
s-atingă, să simtă
pulsul pietrelor

ochii mei liberi se opresc
sorb seva și chemarea
din țărână

oprind lacrimile
de pe obrazul
cerului nesfârșit

Poftiți în vagoane

Pe un peron, într-o gară,
Un tren așteptam să apară,
Priveam cu emoție… în gol,
Trecuse, făcuse un ocol!

Te strig, îmi strig nerăbdarea,
Ecoul întrece zarea,
Prin noaptea sumbrelor tunele,
Se întoarce gol pe sub stele.

Mai rămân, pe peron, visând,
Cu gândurile așteptând.
Un șuierat prelung se aude,
Trenul în gară mă surprinde…

Spre asfințit, plouă mărunt,
Doar eu şi umbra mea mai sunt,
Jalnice gări, pustii peroane,
Vă rugăm poftiți în vagoane…!

Floare albastră

Printre gânduri efemere
Floarea albastră a răsărit,
Într-o noapte de tăcere,
Ceasul vremii a tresărit!

Din petale de iubire
Sensul clipei s-a schimbat,
Emine, spre nemurire,
Luceafărul l-ai eclipsat.

Te petrece și te poartă,
Pe-un tărâm de vis uitat-
Îngerii din cer se ceartă,
Veronica te-a iertat...

Pe sub luna cea zglobie,
Lângă lacul unduios,
Îți șoptește-o poezie,
Cu zâmbet cald și duios!

Te privește, o sărută,
Legământul vostru e sfânt,
Lumea toată vă ascultă-
Geniu ești pe acest pământ!

Dragostea, izvor de viață,
Tot mai des și tot mai rar,
Sorții i-a dat o povață,
Ridică-altar după altar!

Decebal

Ți-e dor de apa albastră,
De cum era odată,
Ți-e dor de glia noastră-
De toți, acum, prădată.

Ți-e fruntea temerară,
De vremuri mângâiată,
Privirea prea amară,
Iar lacrima povară.

Hotarul de lumină
Vegheat e neîncetat,
Sub zarea cea senină
O rugă ai înălțat...

Sunt întrebări bizare,
Răspunsurile așteaptă-
Decebal, mi se pare,
Îți sângeră o șoaptă?
~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~

Un vrednic om, cu pumnul
A zămislit din piatră,
Cu dalta și ciocanul,
Figura-ți legendară!

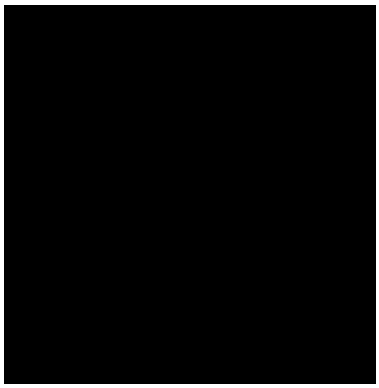

EDUARD BUCIUM

Delir

În toamna când mi-a fost de tine dor,
Țipa un cer pe aripi de cocor;
În dorul când mi-a fost de tine ger,
S-a desfrunzit pe dorul meu un cer.

În lumea asta, care nu-i a mea,
Eu nu mai sunt al nimănui din ea;
Tu nu mai ești silită să mă-nduri,
În locul tău, în ochi îmi cresc păduri.

Acum, tu, în povestea noastră, taci;
În pieptul meu gem doar niște copaci.
Nu eu oftez, mă bate doar un vânt,
Te ia cu el când îmi mai treci prin gând.

Ce straniu se rotesc pe stele nopți!
Mă joacă insomniile la sorți.
Aștept o programare la destin,
Un cârciumar mi-a pus otravă-n vin.

Și parcă-mi amintesc, printre-amnezii,
Că tu vinzi leacuri și ai fantezii.
Acum, că nu sunt viu, dar nici plecat,
Prefă-te că-s bolnav la tine-n pat

Și-mi dai ceva... habar nu am ce-mi dai;
Îmi curgi pe piept, fierbinte, ca un ceai,
Și îmi pătrunzi în carne și-n delir,
Ar trebui să mor, dar te respir.

E toamnă, frunza mea ce n-ai căzut,
Să-mi dai niște-amintiri, cu împrumut,
Să rupi bucăți din tine și să-mi dai
Și îți promit că ne vedem în Rai...
~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~

Să pot muri iubind

Eu nu te mint, femeie, din lipsă de respect
Îți cânt perfecțiunea la modu-mi imperfect,
Mă doare frumusețea ta caldă și nu pot
Numai cu adevăruri să iau din tine tot.

Îți vând povești cu tine, cer scump, cer un sărut,
Îți scot din sân secretul ce nici tu n-ai știut
Că-l porți; și stai pe gânduri o clipă, să mi-l dai
Sau nu, și-s obligat să îți promit un rai.

Noi nu purtăm războaie cu arcuri și săgeți,
Dar totul e o luptă în care tu mă-mbeți,
Aproape conștientă că-mi ești eternul drog
Și nu-i nicio icoană la care să mă rog

Cu-aceleași legăminte cu care te implor
Să-mi dai ceva de viață sau altceva, să mor,
Să-mi dai de dezlegare, blestemul bărbătesc,
Ori să mă lași o viață, doar una, să iubesc

Mirosul coapsei calde, căldura tâmplei reci,
Din sân zăpada dulce ce-ar îndulci pe veci
Un veac de-amărăciune din fostele povești
Și nici măcar n-aș cere ca-n schimb să îmi
zâmbești.

Eu nu te mint, femeie, că te voi duce-n cer,
Acolo raiu-i veșnic, iar eu sunt efemer!
Eu, dintre privilegii, doar unul îți pretind:
Din viața ta o viață, să pot muri iubind.

Poate ne iubim

Mă tem, femeie, pentru-ntâia oară,
că-n iarna asta n-ai să mă mai știi,
și-n ochii tăi frumoși, de căprioară,
ca doi poeți, doi lupi își scriu stihii.

Mă bate-un gând, să te sculptez pe-o rană,
poate așa durerea-mi va fi dulce,
să fac un zid din mine, fără Ană,
când pruncilor le cânți, ca să se culce.

Mă-ncearcă, repetat, aceeași foame,
dacă nu ești, adorm mereu flămând
și nu te pot urî, căci, dintre mame,
ești singura care n-ar sta la rând.

Mi-e sete, și nu tu mi-ai dat veninul,
dar simt că leacul meu doar tu îl porți,
și parcă-mi place de o vreme chinul,
dar, când te rogi vreodată pentru morți,

Nu te gândi niciun moment la mine,
fiindcă, dac-a fost ca să ne știm,
ori mort, ori viu, eu fac la fel... fac bine,
și-n altă viață poate ne iubim...

Elemente

Nu sunt destule frunze pentru noi
Să ne-nfrunzească verde ca pădurea,
Când, dezbrăcați de legi făcute-aiurea,
Ne întâlnim pe-un colț de viață, goi.

Pe masa dintre noi sunt două cupe,
Toarnă-mi din visul tău cu unicorn;
Eu, doar vin roșu-sânge am să torn,
Apoi licoarea dulce va erupe

Răscolitor, din luturi spre lumină,
Tu apă și eu foc, cu drept egal,
Eu te evapor, tu mă stingi, letal,
Suntem doi ucigași, dar n-avem vină

Că ne-am redus în două elemente
Și ne-am chemat cu scop primordial,
Dar cum să ne atingem cordial,
Când nu s-au inventat recipiente

S-amestece, cinstit, două potopuri:
Eu – val distrugător, incandescent,
Tu – plâns de cer, pe-un zbor reminiscent,
Din vremi ce nu puneau iubirii stopuri...?!

Ne întâlnim pe-un colț de viață, goi,
Să ne îmbrace pe-amândoi nu-s legi,
Eu iar m-aprind, din fulger, și-nțelegi
Că iar te chem, să curgi prin mine, ploi...

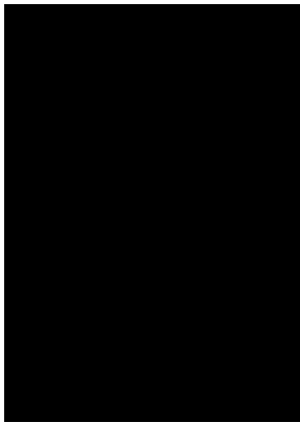

FLORENTINA MITRICĂ

Metamorfoză

Am să fug de ochii lumii
Îmbrăcată în virtute,
Să m-ascund sub coama lunii
Ce s-a sprijinit de munte,
Să mă lepăd de povara
De-a trăi în aste timpuri,
Să mă primenesc în apa
Unor altor anotimpuri.
Voi renaște din păcatul
Oamenilor, expulzând
Fiecare umilință
care m-a rănit, zburând,
Și-mi voi ostoi aleanul
Fără să îmi plâng de milă
Că am rupt din calendarul
Vieților o altă filă.
Îmi voi bandaja condurul
Osândit de nepăsare
L-am tocit pe firul vieții
Prin pietrișul din cărare,
Aripa eternității
Infuzată de durere
Se va liniști, iar tihna
Va renaște în tăcere.
Îmi voi arcui mirarea
Și privirea-n curcubeu,
Voi renaște mai senină
Și voi sta pe cerul meu,
Iar din fata întâmplată,
Dintr-o biată orfelină,
Voi redeveni femeia
Îmbrăcată în lumină.
Voi zâmbi, iar largul mării
Mă va oglindi în valuri
Cum îmi conturez o viață
Pe un țărm, pe alte maluri
Ce m-așteaptă strălucind
A iubire de bărbat
Unde știu că voi fi eu
Și că m-am reinventat.
14.11.2024

Ereditate

Îmi este trupul palimsest,
fiindcă port strămoșii mei,
Iar prin ființa mea atest
că pentru mine-s dumnezei,
Că ei și-au revărsat lumina
și-au disipat-o-n curcubeie,
Că-s și-animus și anima,
chiar dacă astăzi sunt femeie.
Sub pielea asta ce mă strânge
port trupuri calde de pământ,
C-am adunat din timpuri sânge,
că-s repetarea lor, că sfânt
Mi-e neamul, că în mine-i port,
că-s un perpetuu mobile
Prin trup, că le sunt pașaport
atâtor simțuri nobile,
Că am în mine apriori,
chiar dinainte de a fi,
Trăirile și toți fiorii
strămoșilor, că n-or muri,
Că neamul nu ni se va stinge,
ci doar se va îmbogăți,
De-am scris un palimsest prin sânge,
las moștenirea-i în copii.
27.04.2025

Echilibru

Cu aripa de pe umărul tău stâng
Ai coborât raiul în privirile noastre,
Iubirea a explodat: ajunsesem să plâng
Cu lacrimi curate, ciudat de albastre!
Cu brațul drept mi-ai îmbrățișat haosul,
Mi-ai aliniat emoțiile și ai făcut scut
Cu aripa stângă. Am simțit patosul
Iubirii, pecetluind-o într-un sărut.
M-ai iubit, nu așa cum aș fi vrut,
Ci așa cum nu-mi imaginam,
Cum niciodată nu aș fi putut
Să cred că există iubire! Nu știam!
Nu știam cum iubesc îngerii pe pământ!
Credeam că există iubire divină
Doar în cer. Tu ai făcut legământ
Că-mi faci, în haos, punți spre lumină.
25.04.2021

Cerc de lumină

În oceanul de lumină, eu, un amănunt banal,
Simt c-a vrut să mă conțină într-un fel material,
Când m-a adunat în spuma valului de energie,
Împletindu-mă cu huma brună, rece, pământie,
Și mi-a dat formă de om, apoi m-a numit
:„Anima”,
Și m-a transformat din gnom (făr-a mă
pietrifica)
De-am putut merge sub soare,
sub lumina care-mi curge
Blândă, purificatoare, prin rețeaua mea de sânge,
Printr-un trup moale și cald, într-un fel unde
lumina
Mă-ncălzeşte, dar nu ard, căci mi-a acordat
inima
Să îmi fie dar divin într-un schimb plin de iubire
Cu lumina ce-o conțin, oscilând spre nemurire,
Ori spre moarte, ipotetic,
fiindcă-s permanent scânteie
Într-un calcul teoretic, într-un ciclu ce încheie
Cercul, dar sunt punctu-n care mă transform,
printr-o rutină,
În lumină orbitoare, într-un trup ce o să țină iar,
esența creatoare,
Un fel de fotosinteză, căci eu, corpul de pământ,
Mă repet de la geneză în lumina care sunt.

16.04.2023

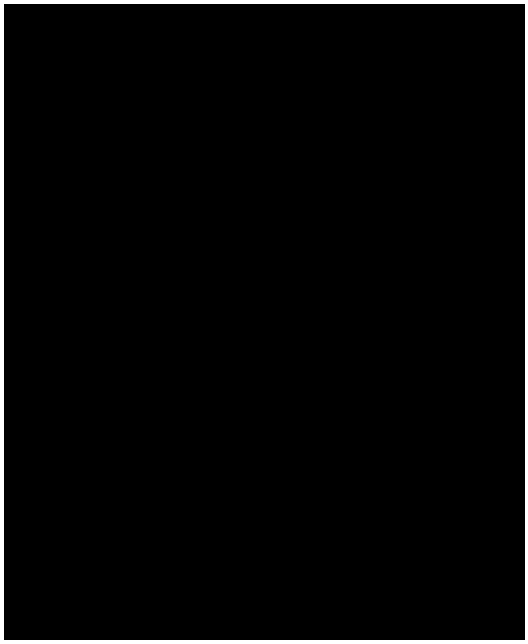

Lucrare realizată de CARMEN PINTE

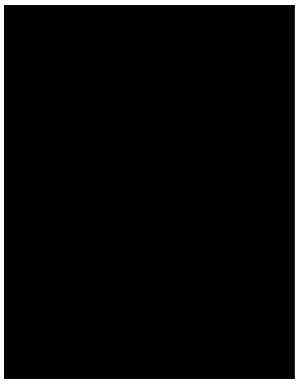

DOREL NEAMȚU

ZIUA LACRIMILOR TALE

Numai eu am Sfântul crez
A iubi roșii petale
Numai eu știu să serbez
Ziua lacrimilor tale!

Un mănunchi de flori de cânt
Ramuri de măslin pe frunte
O Icoană ca un sfânt
Ce în Soare îmi pătrunde

Un vis verde, luminos
Un izvor de apă vie
Ești Altarul meu frumos
Veșnica mea-mpărăție

Numai eu știu să-l aștept
Pe-al tău alai de cer senin
Oprind inima în piept
Când ochii tăi spre mine vin

Săruta-voi un izvor
Cu-acel farmec de viorele
O cunună de amor
Împletită doar din stele

Numai eu știu să aleg
Dintr-un apus și-un răsărit
Nici acum n-am să-nțeleg
Cum s-a aprins al meu iubit

O vrajă dintr-un spic divin
Un râu de valuri și de ploi
M-ai învățat cui să mă-nchin
Numai la tine, din noi doi!

Numai eu pot să cutez
Pân-la stelele astrale
Ca în suflet să-ți serbez
Ziua lacrimilor tale!

DINCOLO DE OCHII TĂI

Dincolo de ochii tăi
Peste mările albastre
Răsar florile de tei
Și iubirile în glastre

Un apus de Soare sfânt
Calde patimi de iubire
Tot zidesc al nostru cânt
Glasul tău de nemurire

Cuib de maci, floare de măr
Rândunici în zboruri-nalte
Pasul tău un fir de păr
Inima să-ți tot tresalte

Tu coroană, albă floare
Vis de zâmbet de copil
Ești aprinsă lumânare
Ce arde fără fitil

Și din cerul nostru vine
Pe-o rază de busuioc
Îngerul să ne cunune
Și cu stele, și cu foc

Dincolo de visul tău
Peste ochii tăi albaștri
Parcă este Dumnezeu
Iar noi suntem cei doi aștri

AM SĂ FUG

Am să fug din calea ta
Raiul meu de frumusețe
Și-am să-mi ascult inima
Să o las ca să înghețe

Și-oi porni spre alte zări
Unde pasul să m-asculte
Să beau vânt, să caut cărări
Și viorele multe, multe

Și de-o fi ca Soarele
Să-ncălzească a mea umbră
M-oi întoarce-n zilele
Ca inima iar să-mi plângă

Voi căuta ecoul tău
Printre stelele-nghețate
Până când un curcubeu
Peste mine s-o abate

Și de-l voi găsi întreg
Voi săruta a ta seară
De-un blestem să mă dezleg
Altul să m-aștepte afară

Și blestemul tu să fii
Dulce rai de frumusețe
Și atunci când o să vii
Inima să nu-mi înghețe

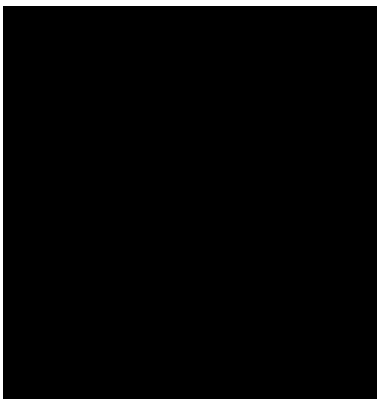

DUMITRU DUMITRESCU

I
A început din nou să ningă peste iarnă
Prin fulgi, secunde, clipe, cu răni nevindecate,
Clocotitor trecutul din înapoi răbufnă
Erupt telurul creşte în plăgi pietrificate.
Greabănul minţii lavă din gânduri aşchiază
Imagini explozive pe un ecran agoric,
Pulverizează neantul în sfere spiraline
Agonizându-mi viaţa din trupul euforic….
Caut repere, axe, noduluri cardinale,
Mă-nţeapă vremea udă cu coarne boureşti,
Deasupra e eterul, zac amorţit în valul
Amirosind a spumă de vinuri sâmbureşti!
Nedumerit, zănatec, sorbindu-mi picătura
Otrăvii aşezate în colţul gurii slute,
Răstălmăcesc trecutul pe răni nevindecate,
Clocotitor prezentul din fulgi, secunde, clipe …
Imagini explozive pe un ecran agoric
Agonizează fiinţa-mi din trupul euforic!

II
Privesc cum trece timpul şi răul cum renaşte
Ia forme elitiste sau coorporative,
Se schimbă generaţii, îşi împărţesc puterea
În tabere adverse şi degenerative…
Se-nvârte doar păcatul, hidos în lăcomia
Recrudescenţei crase cu pofticiuni mascate

Prin mofturi şi ifose de pupeze greţoase
Pe ramuri ministere-n economii blocate…
Sălbatică fiară, Putere…, tu naşti monştri
Smintind minţile tulburi la numărat arginţii,
Vremelnică fantasmă ce-ţi deşertezi lăuntrul
Împuţinând lumescul şi bogăţia minţii!
Mă miră doar transferul genetic de prostie
Din etica guvernă pe-a legii făcătură,
Abjectul ideal se schimbă-n Constituţii
Dând larg desfrâu hoţiei lipsite de măsură…
Privesc cum trece timpul şi răul cum renaşte-n,
Doctrine filozofe, orăcăit de broaşte…!

III
Stihiile din suflet s-au transformat în lucruri,
Nestăvilite furii lovesc în poarta minţii,
Asimptomatic gândul hlizează nebunia
Ce râde-n colţul gurii când îşi ascute dinţii.
Păleşte frumuseţea, stă ofilită-n rama
Prea bunătăţii fire lăsată de sămânţă,
Crunt germinează răul în adâncita rană
Secându-i vindecarea prin care se pronunţă…
Sporeşte suicidul la tinere vlăstare,
Sminteala prinde aripi, se-nvârte-n cerc grotescul,
Bolnavă, vlaga vieţii jeleşte prin spitale
Cu hohot îngeresc, încremenind lumescul…
Guvernele mimează proiecte sociale,
Reinventează urna şi logica ei ură,
Nesăbuitul despot la vârf de clan împarte
Bucata servituţii cu-a faptelor măsură…
Stihiile din suflet s-au transformat în lucruri,
Domneşte nesimţirea prin fel şi fel de trucuri.

IV
Ecoul dimineţii îmi bate la fereastră,
Îşi despleteşte zorii pe geamul din oglindă,
Iluminând veranda ligheanului cu apă
Se-mparte-n mii de raze vălătucite-n grindă.
O tresărire lină dezmiardă ochiul minţii
Pe genele stufoase înfofolite-n pleoapă,
Mă ţine aşternutul, iar inima-mi tresaltă
În foşnete de umbre şi clipocit de apă.
A mai trecut o zi, a mai trecut o noapte,
Uscat e versul lirei iubirii ne-ncepute,
Voi umecta sămânţa c-un strop de-amor şi, poate,
Trezi-voi rătăcirea cuvintelor pierdute!
Din tulburele somn vin grijile,m-adună
Sub pânza de bumbac cu margini de mătase,
Stau învelit în gânduri lipit lângă veranda
Cu gratii la ferestre şi borurile trase...
Ecoul dimineţii îmi bate în oglindă,
Sunt somnambulul nopţii cu ochii prinşi de grindă…

V
Întregul se destramă, s-a plictisit de sine,
Primarele armonici au izbucnit… cu ură
Eternitatea-n spirit prin lupte intestine
Furnică-n desfirare vibraţia impură…
M-am smuls din tine, Doamne şi azvârlit în haos
Nu dragoste îţi cer, nici milă,nici iertare,
Dă-mi înapoi păcatul, nu vreau să mai fiu sluga
Transfiguratei sile, dumnezeită-n stare !
Te-am părăsit, vai, Doamne şi am cărat cu mine
Adamul, mărul, frunza, ruşinea-n chip de lut,
Necontenit în preajmă să-ţi fiu o alinare
Atunci când ai dorinţa… s-o iei de la-nceput!
Aş vrea să strig spre ceruri: - Te-ai plictisit de mine?
Eu, înţărcatul prunc rămas fără cuvinte,
Sunt mielul ce îşi duce corniţele la gâde
Ofrande-nţepătoare aducerii-aminte…
Întregul se destramă prin lupte intestine,
M-am smuls din tine, Doamne, şi am căzut în mine!

VI
Căci ce sunt eu? Nimicul, mereul veşnic nimeni,
Adus de pretutindeni şi prins într-un atom,
Nici stea, nici licărire, un semn al Sfintei Vineri
Pe oarba-mi desfrânare cu sufletul de om…
Nu pot strânge în braţe întreaga ta splendoare
La nobila-ţi virtute of, Doamne, mă închin!
Nădăjduind că, poate, prin noi perechi de aripi
Spre tine îndrepta-voi prădalnicu-mi destin….
Nu vreau să sun în trâmbiţi cu pofte inghinale
Reproiectând păcatu-n cicloane demiurge,
Sunt trântoru-mbuibat sau praful pe ţimbale
Îngenuncheat Satanei ce cu ulei mă unge…
Căci nu mai pot desparte minciuna de ruşine,
Îmi fac din orice gând o patimă adâncă,
M-a copleşit blestemul de la părinţi, prin vine
Îmi curge alinarea ce mă mai doare încă…
Căci, ce sunt eu?... Nimicul, mereul veşnic nimeni,
În oarba-mi desfrânare pe postul Sfintei Vineri!

Din volumul, *Interferențe* /2012

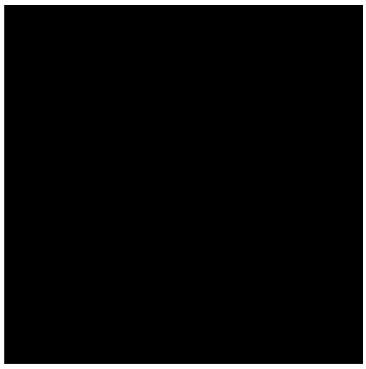

CONSTANTIN STANCU

Poeme dintr-o memorie „returo”

Pierderea memoriei

Oamenii își pierd memoria la mall,
o pot recunoaște după codul de bare,
după preț, după eticheta *returo*, pentru
reciclabile.
În final, o vor găsi în depozitele abisului…

Absurd cu girafă

Îmi scriu poemul beneficiind de fonduri
europene,
în acest oraș de provincie nu mai sunt resurse,
funcționarii publici stau într-un picior și așteaptă
alegerile și cel de-al cincilea anotimp.

Toți vor să schimbăm ceva,
toți știu cum va arăta girafa vecinului de la etaj,
cum statul ne va scuti de cea de-a doua moarte.
Va trebui să sărutăm indicatoarele rutiere ca pe
icoane,
din cauza lor sunt mai puțini morți în oraș și
se fac economii la cheltuielile sociale.

În rest, toți parchează în dreptul ușii tale,
se plâng că nu mai au loc de parcare în localitate
pentru automobilele de second hand,
doar pentru izolete, în așteptarea noii pandemii.

Rămân în picioare, poate vântul va muta
războiul pe alt continent,
bufnițele să-și așeze cuiburile
în șapca sau pălăria președintelui,
girafa halește ramurile norilor
și noi privim atenți…

Un glonț pentru fiecare

A căzut un glonț din cer
peste noi, unul singur,
putea fi pentru oricine dintre noi,
putea fi glonțul absolut pentru toți.
Dar am fost captivi în acest frig
ca-ntr-o cetate, nimeni nu putea ieși,
nimeni nu putea intra.
S-a auzit, apoi, un cântec lin,
trupurile ne erau străpunse
de sunetele absenței.
Nu știm cine este la capătul cântecului,
la capătul armei din care a venit
acest glonț rece și perfect lustruit
de morțile celor dinaintea noastră.
Vine primăvara simplu, natural,
pomii își încarcă armele albe,
privesc spre noi cu frunzele fragile,
neputincioase încă în fața unui ger
care stă sugrumat în tăcerile zilnice
din care se clădesc marile imperii…

MĂDĂLINA ANTONESCU

Imnurile lui Burebista

Reîntoarcere

Vin din nou acasă,
Să vă–ntreb ce ați făcut cu împărăția,
Să vă ascult cu atenție minciunile,
să vă privesc șiretenia din ochi,
felul în care dați vina unii pe alții.
Unde sunt vitejii mei, puii de lei, tezaurele mele,
bogățiile arché-ului?
Risipite prin muzee, cu tăblițe
în dialecte nevolnice ale wlahei.
V-ați uitat propria limbă,
umplându-o cu neologisme
și împrumuturi din teorii false;
ați uitat țipătul Marii Pajuri,
Gaya Vultureanca
purtându-și puii în zbor peste aștri.
Ați uitat cetatea soarelui, Hellios,
și v-ați înșelat cu Helada și Helesponturile,
crezându-vă bizantini.

Bure-BISTA, sunt din nou acasă, printre leii albi.
Peste această împărăție neagră
cu rădăcini de foc și pucioasă,
Ridic din nou temelia pe care
mi-ați furat-o demult.
Sunt recuperatorul păsării de foc pe care
mi-ați pierdut-o,
Al pocalelor de argint furate peste granițe,
Al cupei-berbecului cu lână de aur
din țara în care curg râuri de pepite
din munți de granit și travertin.
Ale cui sunt pădurile de brazi
și urșii, lupii, jderii, cocoșii sălbatici?
Privesc și văd goliciunea Carpaților.
Unde e aurul verde, unde sunt pădurile vitejilor
mei,
Unde sunt poienile Lupilor și văgăunile Urșilor?
Cine a tuns pădurile Carpaților,
bucurându-se să-i vadă despuiați?
Am venit prin spatele vostru tiptil,
Nedoritor de fală,
Ca să vă văd în pustiirea voastră,
nebuni cu zâmbetul știrb.

Frânturi de amintiri

Când în Nemea începeau jocurile olimpice,
la Nemeș se legănau urșii;
În Samos se năștea Pitagora,
Lucius Tarquinius Superbus stăpânea
o Romă etruscă,
Și Herodot vorbea de traci,
locuitorii Troiei în frunte cu tracul Enea-
Virgilius povestind epopeea tracă,
devine unul de-al nostru,
Menestrel al marii aventuri a tracilor,
noi-în-200-de-triburi- .
Ovidiu este și el rapsodul nostru,
înfigându-ne între urbele lumii,
cu tolba, arcul și săgețile-ngălbenite
de veninul de viperă.
Suntem popor al lui Marte,
călări peste mijlocul drumurilor,
cu sica despicând hățișurile
istoriei furate,
Ne facem loc în prezent.
Obosiți, sudoarea curgând peste pletele aspre,
Suntem aici, din trecuturi, din pământuri,
din ierburi, din câmpuri, din lunci,
Din sfinxuri, din peșteri, din râuri, din pietre,
Ne-am adunat oasele și ne suim spre lumină,
Pe scara sepulcrală ne agățăm de cer,
mâinile noastre descărnate vă prind tălpile,
Oprindu-vă locului din mersul spre nicăieri.
Vă mai aduceți aminte de noi,
Cei dați la o parte,
Pietrificații în brâul de piatră al unui Traian
arogant.
Istoria noastră începe cu o înfrângere,
cu dă-te mai încolo,
Cu deranjezi, cu n-avem loc de tine,
Cu pleacă de-aici, cu marș înapoi, în uitare.
Ne ajung din urmă aceste colburi ale uitării,
viespi ale propriului venin,
Roiul înnebunit ce și-a înălturat conducătorii,
adulând trădarea și trecând peste ea, triumfal,
către Anno Domini și mai încolo.
Până azi, liniștea ceasurilor sparte
de zăngănitul armelor
Așteaptă în ruinele davelor, de pe lângă
gropile de gunoi.
Între deșeurile fumegânde ale prezentului
stau oase, cioburi și porțiuni din trecut,
Vorbind despre noi și lumina sacră a leilor.
Unde ați pus voi Calea Leilor,
unde i-ați adăpostit pe viteji,
Unde e locul lor în prezentul vostru,
Ce ați făcut voi deasupra colbului
din oasele noastre,
Acolo unde ne călcați peste țeste
de 2000 de ani?

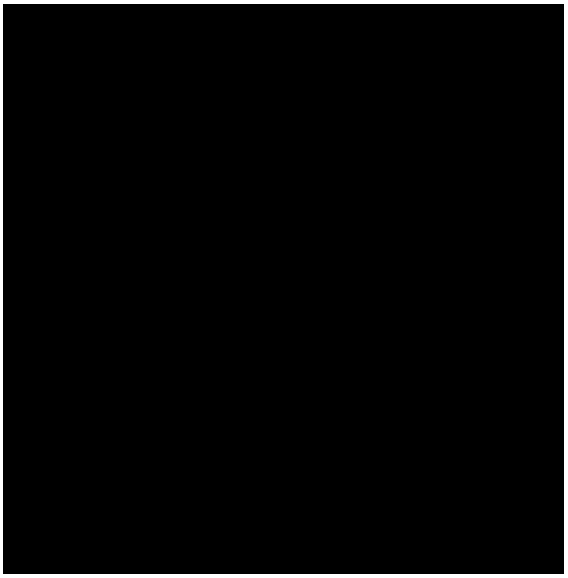

Lucrare realizată de CARMEN PINTE

MIHAI ISTUDOR

ÎNTÂLNIRE ALBĂ

Ciorchini de nea tivesc tabloul astăzi
Cum tu odinioară, iubito, mă priveai,
La câte-o stea, mai acătării pusă,
Îți mai aduci aminte ce chemai?
Pe uniforma albă pusă-n large
Și numeroase modelări fantaste,
Azi au căzut un milion de stele
Din înălțimile eterne și albastre.
Pe crengi de brad își fac căsuțe albe
Nepoți și strănepoți veniți din Sud,
Tu, clopotul acela, niciodată
Nu m-ai lăsat prin crengi să îl aud.
Îmi povesteai de Derûchete și poate
Cu ea te confundai neînțeles,
Îmi propuneai o întâlnire albă
Și tu știai că nu am de ales.
Îmi întindeai apoi la miez de noapte
În amândurora menită o colibă
Ceva ca trupul și frumos ca viața
Ce numai moartea, poate, de o schimbă.
Afară viscolea de-o vreme vântul
Și n-auzeam surdina lui dușmană,
Eram cuprinși de viscolul din sânge
Ce ne unea ca pe aceeași rană.
Jur-împrejur nămeții erau martori
Și păstrători a′ puștilor mătănii,
Doar rareori, și-atunci ca o părere,
Se auzea un mers grăbit de sănii...

TÂRZIU

Toamna o pierd
Printre degete
Și rămân plin de ploi
Și de frunze
Uneori
Mă trezesc
Cu ochii prinși
De arborii goi
Ai privirilor
Tale
Și e târziu
Tremură
În mine toamna
Care ai fost

REMEMBER

Încearcă să lupți pentru cei
Care mor nevăzuți, fără ceară,
Învinși de aceeași lumină
Ce moare în ultima seară.
Necuprinsul acela de date
Ce-l avem testament fără nume
E pâclă pe ultimul stigăt
Pierdut înspre soare apune.
False știri întregesc ca un doliu
Purtat la rever dinainte,
Ei sunt copiii aceia
Câștigați prin zvon și cuvinte.
Suverani, dau năvală sporadic,
Mai din fire mânați, de cu seamă,
La templul zăpezilor albe
Ca la o vorbă de mamă...

MUGUR

Mugur, mugur îmi alină
Ceasul care mă închină,
Care mi te-o face zi
Chiar și după ce-oi muri,
Înflorit m-oi vremui
Măi, mugure, măi!

Mugur, mugur mă întreabă
Care lume mi-a fost dragă
Și îți voi răspunde-așa:
„Mi-a fost dragă lumea mea
Păstra-o-aș de-aș mai putea
Măi, mugure, măi!”

Mugur, mugur de pe ram,
Ți-aș fi prieten de-un an,
Dar eu sunt să fiu o boare
Tare mult de trecătoare,
Iar tu ești să fii o floare
Măi, mugure, măi!

LA ALBA...

La Alba Iulia ninge
Cu tricolore eșarfe mereu,
La Alba Iulia ninge
Istoria poporului meu.
La Alba Iulia ninge
În mereu Decembrie-ntâi
Unirea cea Mare a Țării
Rămasă aici căpătâi.
La Alba Iulia ninge
Cu Mihai Viteazu′ în alb,
La Alba Iulia ninge

Dreptatea Ardealului dalb.
La Alba Iulia ninge
Cu Șincai și Maior în forum,
La Alba Iulia ninge
Supplex Libellus Valachorum.
La Alba Iulia ninge
Cu Bălcescu rămas undeva,
La Alba Iulia ninge
Cu Moldova și Prahova mea.
La Alba Iulia ninge -
Ieșiți din case, Români,
La Alba Iulia ninge
Cu fulgii trimiși de străbuni...

BACOVIANĂ (II)

Ninge negru pe trotuare,
E un chip de cruce gerul,
Brazii s-au spălat cu cerul
Morții râd în sanctuare.
Lume neagră trupuri frânge
Ab initio lejeră,
Pe o tablă etajeră
Ninge negru peste sânge.
Copiilor negri, bieții,
Dinții negri le arată
Antizâmbetul... la poartă
Pierd maiorii epoleții.
Peste codri *erdő-elő*
Ninge negru ca și-aice,
Soarele, fără aplice,
Tace, corigent la heliu...

Mihai ISTUDOR
Vălenii de Munte, 18 noiembrie 2024

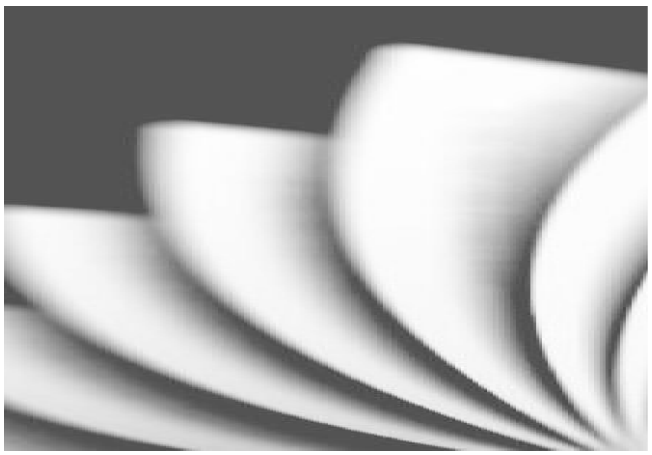

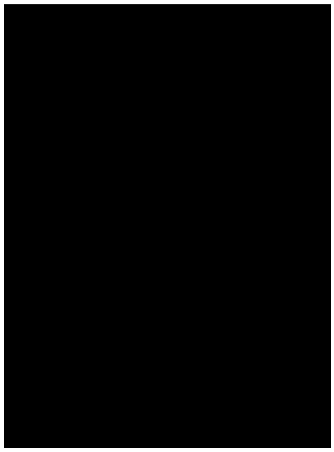

MIHAELA CAZIMIROVICI

peste câmp

s-au așezat zidurile
păreau încântătoare
oamenii strigau fericiți
salvând din zâmbete
pentru ceva mai târziu
și orice gând necurat
era uitat ușor
după ei, s-au născut alții
care cereau înapoi
câmpul
fără ziduri

mereu la fel

se cucereau mințile pierdute
prin lumea învechită
de legi ponosite
la fel se-ntâmpla și cu
inimile
când se plictiseau de zborul
foarte înalt
apoi, și mințile, și inimile
se despărțeau de pământ
precum niște oi
hotărâte să piară
fără sens

și fiecare

moment redevenea un fel de
floare a timpului
peste cer așezându-se
speranțe încă nedefinite
dar care cucereau gândurile
prin culorile lor
și pregăteau

niște nori de nuanțe
mult diferite de cele deja
cunoscute
lumea cea nouă
prefera altceva în loc de
timp

poate că și

azi ar fi rămas strigătul
între ulucile aproape arse
de soare
deși nu mai reușea
de mult
să-și vadă
trecutul
se regăsise, totuși,
în atingerile celor care
treceau pe lângă

se regăsise, totuși,
în atingerile celor care
treceau pe lângă
acel gard pierdut în timp
privirile lor
reconstruiau
din sunete fiecare durere
transformând-o...

lângă mine

erau niște petale doar
rămase acolo de ceva vreme
mai miroseau puțin
și parfumul lor îmbia
la-ntoarcerea în timpul
pe care nimeni nu-l mai voia
acesta a fost rezultatul
încercărilor
aparent fără sfârșit

dar chiar

și-atunci când marea
se îndepărta
purtându-și povara timpului
mereu revenit, mereu afundat
prin adâncuri
de neatins
se puteau zări licăririle
unor gânduri creatoare de visuri
doar că acestea
nu mai știau
ce-nseamnă trecutul
și călcau înțelept peste el

SIMONA DIANA ȚÎRU

Semne

Inofensive semne, ca niște vagi silabe
De început de lume ce se știa-n detentă,
Se văd curând pulsânde în pământești podoabe,
Înnobilându-i șansa de-a se-ntrupa, fluentă.

Șerpuitoare brazde de curcubeie-n floare
Cărăușesc lumina, din loc în loc, să șadă
De-a lungul blândei șoapte de înverziri ușoare,
Pe care calcă vântul tot ciugulind zăpadă.

Polivalentă, ziua probează-n zori exilul,
Înaripând noianul de ciripiri mărunte,
Îmi scotocește-n gânduri, reînviind copilul,
Cu de-amănuntul sincer, în mii de amănunte.

Visând că-n vârful tainei m-am cocoțat ca-n
stâncă,
Am respirat adâncul adulmecat de soare,
Mi-am confirmat că viața-i nemuritoare încă
Și nu e-nchisă racla ce naște pomi în floare.

Am fost goi la începuturi

Frământări inconsistente de telurice răvașe
Onduleazǎ-n zări văzduhul peste relieful static,
Periferice alinturi, printre nori, se fac părtașe
Cu falange desfrunzite în spectacolul dramatic.

Desfătările fluide de vârtejuri rafinate
Intuiesc echivalența simfoniilor divine,
De pe corzile luminii, glasul cerului străbate
Veșniciile prezente în orchestrele din mine.

Intangibila matrice a ce sunt îmi cântărește
Triviala-nsemnătate a secundei efemere
Care trece ca o frunză, navigând marinărește,
De la foșnetul emfatic la eterna sa tăcere.

Suma unghică-a treimii – primăvară, vară,
toamnă –
Împlinește bogăția-n nunta iernilor trezite,
Am fost goi la începuturi și să fim la fel
înseamnă
Integrarea în unimea conștiinței infinite.

Sonet zburat

Ştiu că mă vezi, căci unul suntem, dar
De-atâta-ntunecime-n jur, mă sting.
Rătăcitor prin carnea ca un ring,
Sunt mie însumi crâncen adversar.

Zărind lumina zorilor, tresar
Și-mi suflă-n aripi unde ce mă-mping,
Să decodific datele din string,
Din care duhu-i piatra de hotar.

Împărăția-ntreagă-i dată lui,
Să-nchidă poarta gândului nerod.
În Casa Ta, eu visele-mi înnod

Și nu râvnesc coșmarul nimănui.
Acum sunt liber, zbor de pescăruș,
Cu conștiința propriului urcuș.

Sonet întrupat

Îngeri vestitori ai înnoirii,
Mă-ndemnați să lepăd testamente,
Vechile metehne turbulente
Ce ştirbesc din frumusețea firii.

Vă-mbrăcați în gânduri persistente
Și porniți la Nunta Nunții mirii,
Iar cuvântul-trup se dă Iubirii,
Fiu născut de sus, eminamente.

Nu mă-ntreb îngrijorată „cum?” –
Mi-e suficient să știu că este,
Eu sunt El, mergând pe-același drum:

Cale, Adevăr și Viață peste.
Dumnezeu e veșnicul „acum”
În lăuntrul meu, ca o poveste.

TEODORA MUNTEAN

Povestea iernii

A fost odată o iarnă fată albă
Cu suflet inocent de copilă,
Cu gene lungi de gheață și zăpadă,
Cu visuri reci sculptate în argint.

O, vino iar în calea mea, tu, zână,
Cea mai frumoasă inimă de-omăt,
Și bucură-mă cu fulgii mari de stele,
Mângâie-mi tristele adieri!

Regină peste suflete înghețate,
Redă-mi trăiri de aur și de dor,
Revarsă-ți pura ta ninsoare
În inima-mi adâncă și crestată!

Tu, cea din urmă speranță,
Împrăștie argintu-ţi cristalin
Și-așterne albul peste-a noastră iubire!
Tu, curăţ-o și înalţă-ne la cer!

De-atâta așteptat

Cândva, târziu, uitată într-o gară,
Cea mai șarmantă fată de la țară
Veni-ntr-o doară, ca să ne zică
De ce să nu mai fim cuprinși de frică.

Deschideți-vă aripile pentru zbor,
Puteți în liniște călători pe-un nor,
Desprindeți-vă de-această lume mică
Și râdeți liberi, fără atâta pripă!

Cu greu am vrut să-i dăm crezare,
Imaginându-ne că zborul doare,
Dar totuși, încercând o nouă viață,
Am început un mers pe-un fir de ață.

Și veseli, și încrezători, mai greu și uneori
căzând,
Dar prinzând puteri de nicăieri,
Iată-ne plutind pe nori, cu-atât de multe adieri,
Cum umplem cerul și pictăm nămeți.

„Ploaia din noi”

Dacă m-aș preface într-o ploaie caldă de toamnă târzie
Și dacă m-aș revărsa peste pământul negru și întins,
Atunci mi-aș dori să-mi crească aripi mari până la norii goi.
Dacă trupul meu ar fi o jertfă vie pentru copacii tineri,
Și dacă inima mea ar încălzi petalele florilor cu bătăile ei,
Atunci aș putea din nou să calc peste firele ierbii răzlețe
Sau aș putea descoperi adâncurile peșterilor
Și aș putea însufleți mările moarte de povara neputințelor noastre...
Dar ce nu aș putea face atunci?

Speranță

Mă mișc mereu între dragoste și rugăciune.
Mă plec din nou, prea repede, după anotimpurile uitate.
Mă regăsesc la poalele celui mai frumos curcubeu
Și renasc permanent din gropi și din văi.
Ating vârfurile munților cu genele apelor izvorâte din suspine
Și cresc, tot cresc, din neantul însingurării,
Până ajung un chip plăpând, proiectat pe cerul înalt.

Lucrare realizată de CARMEN PINTE

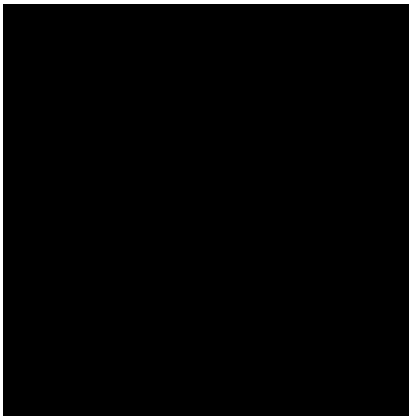

MIRELA COCHECI

LUMINA LUMII

Firea mea cea veche, Doamne, răstignită-n veci să fie,
Fă, Iisuse, ca în mine un om nou să reînvie
Și din patima Ta, Doamne, fă măcar un colț de cruce
Pe-al meu umăr să apese, a mea parte s-o pot duce.

Răstignește-mă, Iisuse, pe-a Ta cruce-n vânt să flutur,
De-a mea fire păcătoasă prin durere să mă scutur
Și împarte azi cu mine suferința Răstignirii,
Să pot înțelege, Doamne, taina sfânt-a Mântuirii.

Și îmi pune peste creștet palma Ta cea pironită,
Firea veche, muritoare, fie-mi astfel răstignită,
Prin Lumina Învierii cele vechi să se sfârșească,
Miluiește-mă, Iisuse, cu Lumina Ta cerească!

UNDE SĂ TE CAUT, DOAMNE

Unde te-aș putea găsi,
Unde să te caut, Doamne?
Poate doar prin sihăstrii…
Unde te-aș putea găsi?
Poate-n bolțile-albăstrii,
Poate-n frunza unei toamne,
Unde te-aș putea găsi,
Unde să te caut, Doamne?

În pământ, în cer, în mare,
Unde, Doamne, să te caut?
Într-un zâmbet, într-o floare,
În pământ, în cer, în mare,
Într-un munte, în izvoare
Sau în cântul unui flaut?
În pământ, în cer, în mare,
Unde, Doamne, să te caut?

Când credeam că ești prin nori,
Mi te-ai arătat în mine
Și-am scăpat din închisori…
Când credeam că ești prin nori,
Ai voit să te cobori,
Lepădându-mă de sine,
Când credeam că ești prin nori
Mi te-ai arătat în mine!

DRUM SPRE LUMINĂ

Orizontala firii,
iluzia trăirii,
mi se destramă-ncet,
iar sufletu-mi ascet
în vertical mă suie
unde-ntuneric nu e
și-n drumul spre Lumină
iertat am fost de vină!

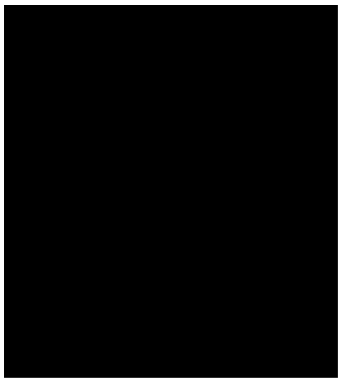

SORIN MICUȚIU

Manifest pentru unitate literară

Ce ar fi dacă
pentru o clipă,
ne-am angaja
să cultivăm unitatea,
 colegialitatea,
părtășia,
sub steagul literaturii,
cu condeiul ca sabie
și cuvântul ca scut,
să ne susținem reciproc,
în tot ce ține de noi?!

În sanctuarul literelor,
nu e loc de orgolii,
de discuții pe la colțuri,
doar dialogurile constructive,
fără jumătăți de măsură,
doar dragostea pentru cuvânt,
întreagă și necondiționată
scrie istorie!

Reflexie

Nu suntem perfecți,
nici eu,
nici tu,
în oglinda timpului,
toți avem un ciob
al nostru.

Când vom înțelege,
în zori
sau în apus,
că greșim
și iertăm,
sub același cer
unde căderea,
e o lecție,
nu un prilej de judecată,
atunci ne vom vedea
fără mască,
vom ști
că perfecțiunea
e ca ploaia de vară,
uneori rece,
alteori caldă.

Nu ești tu de vină,
nici eu nu sunt,
suntem doar oameni,
în căutarea unui punct
de echilibru
între cer și pământ,
învățăm să fim,
să respirăm
în ritmul inimii
ce bate că o toacă,
să găsim frumusețea
în imperfecțiune,
să trăim,
să iubim,
necondiționat.

Viciul

În trupul nostru
de humă și praf,

ascundem un viciu,
cu ochi de vultur,
cu inima arzând
de-o curiozitate crudă
privim spre semeni
să le vedem căderile,
ne hrănim din secrete,
din ascunse slăbiciuni,
ca lupii în noapte
pândim cu gânduri de lude
să adâncim durerea
sufletelor deja obosite.

Dorim să știm tot,
judecăm fără drept,
disprețuim pe cel ce cade,
însetați de povești
ce nu ne aparțin
ne vindem sufletul
uitând că și noi
suntem din același lut,
același tainic cer
se ascunde și în inima noastră
că suntem toți oameni, frați,
fiecare cu crucea lui,
nevăzută și grea,
fiecare cu propriul mormânt.
…

Așadar,
să privim în oglindă,
nu prin ferestre
la vecini!

Fii tu…

Suflă în jarul iubirii,
să nu se stingă,
hrănește iubirea,
fă-o să crească,
să ardă veșnic,
să lumineze drumul.

Acoperă jarul urii
cu cenușa iertării,
nu lăsa răul să fumege,
stinge focul
ce ucide dragostea.

În inimile reci,
vie fă nădejdea,
fii tu scânteia
ce reaprinde focul,
fii tu cel ce aduce pacea,
fii tu, iubirea!

Prieteni și tăcere

Motto: *Numai cei ce știu tăcea*
când vorbesc, grăiesc ceva (Traian Dorz)

În cercul strâns de prieteni,
cuvintele sunt rare,
dar pline de nădejde.
Prietenii adevărați
nu au nevoie de multe vorbe,
ei știu să asculte,
să fie prezenți.
În tăcerea lor,
vorbesc ochii înlăcrimați
la rugăciune,
când lumea-i plină de zgomot și haos.
Inimile lor,
o comoară de aur,
nu te judecă,
nu te grăbesc,
doar te iubesc.

Dacă am iubi necondiționat...

n-am mai întreba:
„de ce?”
„până când?”
„cu ce preț?”

am fi.
și atât.
și totul.

fără mască,
fără final.

numai inimă.
numai suflet.
numai noi.

Dacă am iubi necondiționat…

eu aș fi
tăcerea ce unește
fără durere, în liniște.
tu ai fi
răspunsul pe care nu l-am cerut,
dar care mi-a fost scris în suflet
cu lumină.
el, ea ar fi

o prezență care nu cere spațiu,
dar face loc.
noi am fi
dincolo de cuvinte,
o părtășie fără sfârșit
într-un loc fără timp.
voi ați fi
cei ce nu mai întreabă „de ce?”
ci doar trăiesc în „ceea ce este”.
ei, ele ar fi
rădăcini adânci în pământ,
statornicie neclintită.
și totul ar fi
o rugăciune tăcută,
rostită de inimile noastre
în același timp.

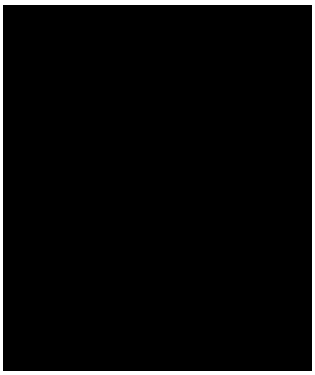

VALENTIN DAVID

Fluturi în stomac

Te sărutam sub bolțile de vie,
Erai precum o iapă nărăvașă,
Când o furnică, cu obrăznicie,
M-a și mușcat vorace, sub cămașă.

Aveai pe buze picături de miere,
Curgeau în mici cascade cristaline,
Când fără veste, am simțit durere...
Căci ai atras mulțime de albine.

Ți-ai scos apoi și voalul de mătase
Și tandru, când voiam să te ating,
Am fost legat, subit, cu funii groase,
Țesute din mătase de paing.

Îmi clocotea tot sângele în vine,
Te imploram cu groază în priviri,
Când au venit în roiuri asasine,
Țânțarii cu proteze de vampiri.

Te-aș săruta, când luna se ridică,
În roiuri dau insectele atac,
Hai iute să fugim, îmi este frică…
Căci simt un roi de fluturi în stomac!

Micuța balerină

Ascult din nou cutia muzicală
Ce cântă melodia în surdină,
Se-nvârte lent micuța balerină
Ce o știam din anii mei de școală.

Copil, eram de ea înamorat,
Am plâns și-am râs pe vremuri, împreună,
Și o rugam măcar o dat' să-mi spună,
Că mă iubește cu adevărat.

Dar ea, cu piruete complicate
Îmi infigea în inimă un spin.
Așa c-am încuiat-o într-un scrin,
Și am iubit păpuși adevărate.

Când am găsit-o peste zeci de ani
Și-am învîrtit cu nostalgie cheia
Ea se-nvârtea matură, ca femeia,
Voia o bluză nouă, casă, bani…

Dar eu, cu deficit de euroi,
Acuma o priveam ca pe-o străină…
Am inghițit rapid o aspirină
Și i-am făcut cadou… doar poante noi!

Prea târziu

Frivolă, te învârți prin lumea ta,
Împinsă doar de stimuli mercantili;
Eu, printre ibiși roz și crocodili,
Sub suflul arzător trimis de Ra.

Probabil te aștept de veșnicii
Cu vise mult prea dulci îmbălsămat,
Iubirea în deșert, m-a transformat,
Într-un Matusalem printre mumii.

Nici nu mai știu de ai mai apărut,
Eram de veacuri mort și îngropat,
În lipsa mea, probabil, te-ai cuplat
C-un june-prim, chiar faraonul Tut.

Eu printre piramide te aștept,

Chiar dacă niciodată n-o să vii,
Mai am în față multe veșnicii,
Doar inima e încă vie-n piept.

Visez, rămas aicea între zei,
Că tu te-ai reîntors, dar prea târziu;
Vom împărți un aurit sicriu,
Păziți doar de șacali și scarabei**!**

Pescuit în ape tulburi

Pescuiesc în ape tulburi, fără undiță, momeală,
Broaștele se-aud cum cântă un canon în pipirig,
Mintea-mi este prespălată și e albă ca o coală,
Dar sub fundul damigenei mă așteaptă un cârlig.

Beau din tulburel cu poftă, chiar sub via mea din curte,
Brațu-mi se ridică ritmic, mai precis ca un tic-tac,
Ochiul magic se aprinde, prinde unde ultrascurte,
Semn c-o să plonjez pe burtă, când mă leagăn în hamac.

Tulburat sunt peste poate, capturat într-un năvod,
Somnul iar îmi dă târcoale să mă pună la grătar,
Pradă sunt de data asta, nu mă scapă niciun cod,
Chiar de-am încălțat aseară niște cizme de pescar.

Pluta-mi oscilează ritmic, drept în creierul cel mic,
Plumbul mi se lasă-n gene și atârnă ca un lest,
Te percep ca pe-o momeală, ce cu dansuri de buric
Vrea în plasă să mă prindă, să mă bage la arest.

Dar nu mușc, deși mi-ar place, beau un gât de tulburel,
Coada ta obscen mă cheamă, sânii aprig mă instigă,
Dar prefer să mă înțepe crunt țânțarul anofel…
Singur stau în ape tulburi, chiar de-o fac de mămăligă!

Și rozele au spini

M-ai chemat să vin diseară chiar la tine în budoar,
Am luat un vin de fițe și un roșu trandafir,
Mi-ai întins sfioasă mâna, groasă, ca de măcelar,
Ce avea și niște unghii ascuțite de vampir.

Chiar de practici body-building, ai o voce de copil,
Pot ghici și pectoralii plini de fibră și mistere,
Pot să spun că ai pe tine un chintal de sex appeal,
Sub pian se văd ascunse extensoare și haltere.

M-ai mințit că ești minioană, că ai trup de balerină,
Că o să te port pe brațe, înspre amplul dormitor,
Dar ești ditamai balena, mușchi, tendoane și slănină,
Părul tău e creț și aspru și abundă pe picior.

Ai văzut că îndoiala m-a cuprins, că-s speriat
Și schimbând subit macazul, sub al dragostei imbold,
M-ai cuprins rapid de umeri și m-ai azvârlit în pat,
Aplicându-mi, ca la lupte, cunoscutul tur de șold.

Eminent era violul, fără șanse de scăpare,
Dârdâiam ca o piftie, așteptam un semn de sus,
Când văzui că țipi amarnic, lăcrimând cu disperare…
A călcat pe trandafirul roșu, ce ți l-am adus!

Simbioză

Aveam în mine-o sete de-nălțime,
Privind în noapte cerul înstelat
Și-n timp ce adormeam simțeam că-mi vine
Să zbor. Și mâncărimi pe omoplat.

Mă scărpinam mereu, cu disperare,
Căci sincer, nu știam nici ce să fac:
Precum un urs, ieșeam în graba mare
Și mă frecam energic de-un copac.

M-am dus la doctor, dis-de-dimineață,
Mânat de mâncărimile perene,
Ce speriat și alb complet la față,
Mi-a spus că-mi cresc pe spate niște pene.

Că poate e un fel de aviară…
Dar n-a trecut nici o juma' de an,
C-au început pe umeri să-mi răsară
Un set de aripi mari, de pelican.

Aproape simultan am observat,

Picioarele au început să-mi scadă,
Dar dacă-s înger alb, nevinovat,
De ce a început să-mi crească coadă?

O coadă de un metru-jumătate,
Având pe ea un smoc de blană creață,
Mi-a răsărit ironic, nu în spate…
Ci incomod și odios, în față!

Cu liliecii noaptea povestesc
Și-mi bag de groază unghiile-n carne,
Căci simt înțepături și simt că-mi cresc,
Pe frunte, ascuțite, niște coarne!

M-ascund de lume, plin de nenoroc,
Doar noaptea zbor și mă opresc pe-un ram,
Prin geamuri intru la etaj, în bloc,
Sunt drac și înger… însă pământean!

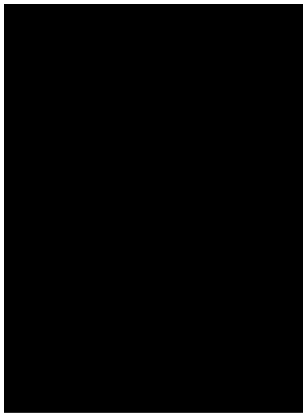

ISABELA HAȘA

Suntem...

Suntem vântul ce șoptește încet,
Suntem valuri pierdute-ntr-un
Vechi amfiteatru.
Suntem pașii ce calcă-n secret,
Pe cărarea luminii din al vieții teatru.

Suntem dorul ce arde-n tăcere,
Un refren risipit printre file de timp,
În priviri mai ascundem durere
Dar zâmbim între umbre,
Căutând fericire în schimb.

Suntem clipa ce stinge și-aprinde
O poveste ce vrea să rămână,
Pe culmi nevăzute ne poartă,
Ne-ntinde aripi de vis și...
Speranțe-mpreună.

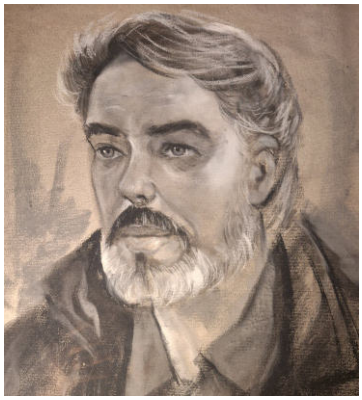

GHEORGHE POP

TIMPUL

În vremurile-apuse, cei fără de credință,
Știau că timpul însuși e doar a sa voință,
Rugându-se lui Cronos, de oameni inventat
În mod greșit și astăzi mai este venerat.

Depinde oare timpul doar de voința ta?
Îl poți lungi sau, poate, din el a mai scurta?
O, nu...nu poți desigur secunda s-o oprești
Nicicând,...nu ai puterea din loc să o urnești!

Trecând în grabă timpul, de oameni nici că-i pasă
Și-orice va fi să fie, în urma lui îi lasă...!
De crezi că timpul trece încet, ori, poate iute
De vină-i doar plăcerea-ți....din stările trăite.

Copilului la școală în timpul ce învață,
O veșnicie-i pare, până-i din nou vacanță!
În schimb, chiar și vacanța numită cea mai mare
Prea scurtă ori, puțină...copilului îi pare.

Asemeni lui, cel tânăr muncit de nerăbdare
Dorind în gând să crească mai repede om mare,
Acuză că doar timpul i-a devenit o frână
Pe calea libertății ce așteptând,...se-amână.

Când omul e bolnav și-afară-i vânt și rece
La fel se pare timpul că prea încet îi trece,
În schimb când e-n putere la slujbă și muncește
Din a lungimii vreme, nimic nu-i prisosește.

Cel condamnat de semeni la grea pedeapsă-i pare
Că timpul se grăbește s-o pună-n aplicare
Iar cel ce răsplătire așteaptă să primească,
Din suflet vrea ca timpul, mai tare să grăbească !

La cei bătrâni și singuri ajunși la senectute,
Ca un dușman feroce trecând așa de iute

Ar da orice sărmanii pe loc să se oprească
Din mersul ei secunda... și- ani buni să mai
trăiască!

O, timp ce treci prin mine constant nepăsător
Cui dintre noi ca oameni , îi ești folositor?
Că-mbătrânind cu toții ce bine-i să trăiești...
De-aceea vreau o vreme să nu te mai grăbești

Să fim precum în viață sunt cei răscumpărați,
Au pace, fericire, de timp nu sunt presați
Căci Cel ce- a întocmit și Cerul și Pământul,
Le va păstra de-a pururi istoria și timpul.

Acum pre noul an în care am intrat
Nu te-ntrista, fii vesel, cel vechi a și zburat
Nici bucuros de-altfel , să nu fii așa tare
Că n-ai crescut în cuget ci, ești un pic mai mare

Să poți aduce jertfe slujind Lui Dumnezeu
Și-adâncă mulțumire de ajutorul Său,
Că-n marea-ți bucurie sau, blânda-ți întristare
Îți va conduce viața, cu dragostea Sa mare!

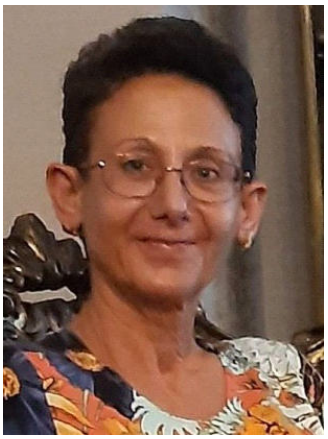

LUMINIȚA ZAHARIA

nu am

nu am aruncător în scăldătoare
tupeul nu s-a prins în traista mea
mi-e toleranţa zero la golgheteri
şi nu-mi place cuvîntul peruzea!

cum să rezist în lumea asta-n care
Santa e un satan anagramat
egocentrismul dă mereu în floare
papucii-doamnei s-au tot scîlciat

papilele sunt lesne păcălite
de eurile tot mai păcătoase
în cărţi violatori drogaţi cuţite
înlocuiesc poveştile frumoase

minima rezistenţă pumnii strînşi
şi dinţii scrîşnitori, atîta pot
de scot un of sau ah din toţi rărunchii
pe-ai mei concetăţeni îi doare-n cot

visez să am o insulă pustie
un robinson să fiu, să pot uita
carcasa mea de om să nu conteze
oceanul să troneze-n stînga mea

nu am combinezonul de scafandru
nici platoşa de plumb, anti-frivol
merg ţanţoşă pe apele virgine
cu ochi nealteraţi şi pieptul gol!

visez să am, din tot ce n-am avut
un Glad, un Gelu şi-un Menumorut!

cînd legenda ţi-o ia înainte

cînd legenda ţi-o ia înainte
nu-ţi rămîne decît să nu te dai de gol
hainele noi ale împăratului
e o poveste genială
din care se poate învăţa
cum să stăpîneşti fanii în delir
cum să pui ierburi în clondir
desigur, pentru visat...

cînd legenda ţi-o ia înainte
nu-ţi rămîne decît să stai ascuns
sub o frunză de palmier
bine camuflat
cu ochelari antireflex şi
deodorant fără feromoni
nimeni să nu te ghicească
nici telepaţii
nici cotrobăitorii
nici copiii

şi aşa, în disjuncţie totală
să trăiţi pînă la adînci bătrîneţi

legenda în bătaia reflectoarelor
tu – sub frunza de palmier
într-un pact just al umbrei cu lumina

cu subiect şi predicat

spune-mi, cu subiect şi predicat
ce aştepţi de la mine
ce nume mi-ai dat în forul tău interior

cum m-ai pieptănat
în ce m-ai îmbrăcat
cui m-ai împrumutat întru desăvîrşire

spune-mi
pe ce creangă a pomului vieţii
m-ai agăţat
ce prafuri îmi pui seara în lăptic
să mă mulez pe exoscheletul tău şi mai ales
spune-mi
ce bucăţi din mine ai mîzgălit
cu cerneală simpatică

spune-mi, cu subiect şi predicat
dacă mă pretez reciclării postume

trişti taximetrişti

trişti taximetrişti aşteaptă-n ploaie
clienţii rătăciţi, să-i vîre-n sac
eu, pesimista, nu-i invit pe soclu –
mai trişti sunt oamenii fără hamac!

– atenţie! cad onomatopee!
îmi strigă mon amour dintre ruine
eu dau cu barda (care sunt) într-însul
să îi dărîm templul stimei de sine

păi, nu-i aşa, divide et impera
şi tot ce fu cîndva frumos se duse –
nu vă spun în ce vers, dar poezeaua
conţine clar plasare de produse!

că treb'e să trăiască şi poetul
acest stindard al... nu ştiu, zău, al cui!
prea des a fost silit să bată şeaua
şi, chiar mai des, să-şi pună pofta-n cui

cum pururi interesul poartă fesul
(vedeţi: Bănică aşteptînd Crăciunul)
fac sluj şi fug să prind (că poate fata!)
taximetriştii, unul cîte unul...

doar cei care au iubit

doar cei care au iubit ştiu
că inima pînă la urmă e în creier
altfel de unde vidul de după iubire
altfel cum ura
şi viaţa cu susul în jos
iubirea şi viaţa ei de apoi
la asta se rezumă totul

inima trăieşte frumos
ea bate egal şi perpetuu
în cămăruţele ei
nu se schimbă
niciodată chiriaşii
lăsaţi-o în pace
nu o mai faceţi ţap ispăşitor

am iubit am păcătuit
am ucis iubirea în faşă
prea era frumoasă
ca o femeie ca o idee ca un
tulburător inorog
iar eu un biet om pricăjit...
nota de plată, vă rog !

ELENA PETRUȚ

TRECERI...

Încremenită în destinul meu,
uitarea soarelui!
Umbra lunii,
strecurându-şi între noi
tristeţile!

Fără de veste, pulsând,
cerul îşi toarnă
descântecul
în boabe scăpărătoare
de vis:

„-Caută lumina în tine!
Mai înainte de toate!”
...mi-a zis!

AM SORBIT VIAŢĂ!

Din căuşul palmelor de lapte şi miere
am sorbit viaţă, am sorbit durere…
şi vindecare şi moarte,
început şi sfârşit!

M-am întregit,
înmugurind în iubire,
respirând şoapte

de dor şi mirare,
învăluindu-mă în gustul primăvăratic
de iarbă şi de lună
al venirilor tale!

Prin alintul înzorit
al gândului tău,
mi-au înflorit
sub geana vremii
drumurile!

DOAR...

Doar te gândesc
şi se împurpurează
obrajii căutărilor
din grădinile mele cu vise...

Doar te ascult
şi ecoul de seară
al vibraţiei cereşti
se strecoară în corzile dorului,
izvorând lumină!

Doar privesc
undele lacului din ochii tăi
şi păsările văzduhului
îmi năpădesc stufărişul gândurilor,
durându-şi cuib din liniştea mea
şi din amurgul clipei!

Doar te gândesc
şi mâinile tale
modelează zboruri şi izvoare
pe-ntinsul inimii mele,
…de tine, râvnitoare!

NU S-AR PUTEA?!

Nu s-ar putea să nu pleci tocmai azi?!
Mă tem când pleci de gându-n care arzi!
Și dorurile-mi cântă a pustiu,
Ce-ar fi să pleci doar mâine-ntr-un târziu?!
Mi-e sufletul de tine încărcat,
Nu vrei să pleci doar într-un mâine-ndepărtat?!
…Nu s-ar putea să nu mai pleci
Și... „mâine”-le să nu mai vină-n veci?...

AM VRUT SĂ FIU!

Am vrut să fiu frumoasă! Pentru tine!
Un cer cu soare-am răsărit în mine!
Dar, n-ai rămas cum aş fi vrut,
Purtam eu soare-n suflet, dar clipe a durut!

Am vrut să-ţi plac şi să mă ţii de mână,
Urcând Muntele Vieții împreună!
Să pun pe culmi sudoarea frunții mele!
Tot ai plecat: visai „cules de stele”!

M-am rugat soarelui să-mi dea
O rază de noroc, din lumea sa.
Când m-ai văzut strălucind toată,
Mi-ai spus că razele nu se mai poartă!

Voiam să fiu mai dulce! Pentru tine!
Şi-am găzduit albinele în mine.
Să-ţi pun din mierea lor în cupa vieţii,
Dar zumzăiau tăios, în crucea dimineţii!

Am vrut să fiu mai bună! Pentru tine!
M-am făcut, peste noapte, caldă pâine!
E prea puţin! Tu voiai apă
Şi inima-mi, de-atunci, fântână sapă!

Voiam, din gând, să nu-ţi mai mor
Şi-am îmbrăcat grădinile în dor!
Era prea roşu, tu-l doreai albastru
Şi visul meu, din cald, e tot mai aspru!

N-am ştiut viaţa cum să ţi-o închin,
Încet s-a preschimbat, din dar, în chin!
N-am putut nici doru-ntreg a-l spune,
Aşa, mi-e sufletul, mereu, tot ramuri pline!

Atât de trist se trec azi toate,
Când nu-mi eşti miez de fructe coapte!
Speranţă-n zi să-mi fii, aş vrea, lumină-n noapte
Și-n ceasul de pe urmă, viața mea din moarte!

RUBEN BUCOIU

Setea

lumea-i urâtă! – zicea ieri pe la patru
Esca la ştiri
lumea-i urâtă, maică! susţinea banca
de fo şaptezeci de ani afirmaţia babei din stânga
încuvinţată cu dovezi incontestabile
de baba din dreapta
am tăiat o fereastră-n privire
cu chinul strădaniei înmugurite
să văd din lume partea ei frumoasă
– nici copiii nu mai sunt ce erau –
nu mai ştiu să se joace în tot mai multe case
e tot mai îngustă fereastra frumuseţii
umane
păcat că-i locuită planeta asta frumoasă!
ţara asta frumoasă
limba asta în care-i oglindim frumuseţea!
aşa că m-am certat cu individul
ce-a descris frumuseţea cu urâţenie
i-am zis să vorbească doar pentru sine
şi să se mute în altă ţară
pentru că ferestrele înadins sunt sparte
spre a vedea prin ele frumuseţea
– pe unde o fi ea şi câtă –
că până şi-n cioburile ferestrelor sparte
se oglindeşte cerul
am băut din fântână trei stele
colţul lunii şi un pic de noapte
iar apa am lăsat-o pentru că
doar de frumuseţe
mi-era sete..

timp de vânat

fiul zise tatălui bombănind:
m-am săturat să tot bombăni (ba)
că m-am sculat târziu
(ba) că n-am făcut aia ori cealaltă
fii mulţumitor că m-am trezit bine
că pot şi că vreau!
tatăl îşi îmbrăţişă fiul zâmbind:
văd că-s dezordonate (prin casă) mulţumirile –
vino să vânăm (pe-afară)
prada zilei de azi

fiul îşi luă arcanul privirii
îl încărcă cu lumină şi-şi urmă tatăl:
uite – zise el de cum trecu pragul
acolo sus cuibul de pasăre e prins
în pânza streşinilor:
lasă cântecul necules – e singura modalitate
de a ţi-l însuşi..
nu-mi plac prăzile mici – vreau să năvălesc
asupra soarelui – zise fiul
şi (-nainte ca să-şi termine vorba)
înşfăcă soarele în capcana rucsacului

unde eşti?- îşi întrebă tatăl
unde sunt lucrurile şi noima lor?:
dacă vrei mai mult decât zgomotul
răspunsului meu – dă drumul soarelui
şi lasă-l pe el să-ţi răspundă:
..şi fiul eliberă soarele
apoi îşi prinse tatăl în capcana braţelor

eliberează-mă – zise tatăl – mai avem
şi alte mulţumiri de vânat
printre care tovărăşia:
fiul făcu stânga-mprejur apoi
dreapta-mprejur şi învârtind acelaşi
rezultat de mai multe ori înfăşură
în jurul lui libertatea de a culege
parfumul florii de a ridica de pe jos
julitura genunchiului de copil
eliberarea vorbelor de anonimatul uitării
acoperirea lor cu scris de frigul sunetelor
ce măsoară scurta lungime a vieţii

întors acasă începu să vâneze prin suflet
prada singurului timp disponibil

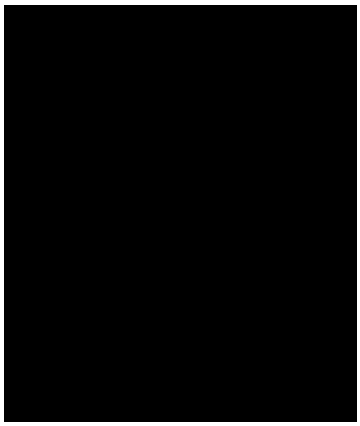

CAMELIA ARDELEAN

Rondelul viselor

Din moárul meu de vise
Ce păşesc tiptil pe lame,
Mi-am făcut vreo trei năframe,
Le-am tivit cu nopţi rescrise.

Şi cu râvna lui Ulise
Am ales un sac de scame,
Din moárul meu de vise,
Ce păşesc tiptil pe lame.

Benevol, un hohot mi se
Răsuceşte-n anagrame;
Gem simţirile de foame,
De pe sensuri interzise.

Din moárul meu de vise...

Rondelul slovelor

Din baionete şi tirade
Ţâşnesc foneme-n ritm de clopot;
Îşi bea absintul noul ropot
De slove prinse în şarade.

Un stei de ură-n corduri roade,
Cuvinte-(ab)surde dau în clocot;
Din baionete şi tirade
Ţâşnesc foneme-n ritm de clopot.

Consoane reci, în escapade,
Se sparg de tâmple cu un tocot –
Vocale-n urma lor, în jocot*.
Cuprins de patos, verbul cade

Din baionete şi tirade...
***jocot**: (reg.) săritură, joc.

Rondelul gândului fugar

Ecoul gândului fugar
Pe-un zid de ploi se aciuează;
Atomi de stropi în metastază
Se zbat în micul meu pahar.

Mai dau pe gât câte-un coşmar
Şi descojesc câte o (f)rază;
Ecoul gândului fugar
Pe-un zid de ploi se aciuează.

Alerg în gol ca un ogar,
Să prind o dâră de amiază;
În mine e mereu pe fază
Un geamăt aspru, solitar.

Ecoul gândului fugar...

Rondelul revoltei

Sub armura mea de lut,
Ţes revolte sau războaie;
Săbiile mi se-ndoaie
În coşmarul prevăzut.

Pact cu Ares* am făcut –
Vin angoasele-n şiroaie;
Sub armura mea de lut,
Ţes revolte sau războaie.

Alb ca laptele bătut,
Curge gândul pe o foaie;
Gardurile mi se-nmoaie,
Verb şi cratime se-ascut,

Sub armura mea de lut...
***Ares**: zeul războiului în mitologia greacă.

Rondelul curcubeului

La margine de curcubeu
E o coloană de lumină;
Acolo îngerii se-nclină
Sub pavăza lui Dumnezeu.

În căutare de arheu,
M-am strecurat ca o felină –
La margine de curcubeu
E o coloană de lumină.

Captivă-n răvăşitul eu,

Cu-ngenuncherea în ruină,
Despovărată-s în surdină
De învelişul de ateu,

La margine de curcubeu...

Rondelul florilor de tei

Mireasma florilor de tei
Se poticnește-n câte-o vară
De jurămintele din gară,
Lipite de peron cu clei –

O turmă-ntreagă de mișei,
Ce-și poartă inima pe-afară;
Mireasma florilor de tei
Se poticnește-n câte-o vară.

Clădind minciuna cu temei,
O fac angelică să pară;
Pe simțăminte cu escară,
Acced statornicii holtei.

Mireasma florilor de tei...

CIPRIAN IOAN COZMA

Vreau să fiu...

Vreau să fiu o rugăciune,
Un ecou etern, o floare
Ce-n zăpada primăverii,
An de an, timid răsare.

Vreau să fiu un val năvalnic
Care vine înspre mal,
Vreau să fiu un munte falnic,
Un izvor rece, un deal.

Vreau să fiu o alinare,
Soare blând, senin de mai,
Vreau să fiu o sărutare
Ce pe buze să mi-o dai.

Vreau să fiu o picătură,
Să mă sorbi din palma ta,
Vreau să fiu eu mângâierea
Ce-ți alină inima.
Vreau să fiu mândră podoabă,
Să mă porți la al tău gât,
Să îți simt parfumul pielii,
Umerii să ți-i sărut.

Vreau să fiu o frunză verde
Ce pe ramură apare,
Vreau să fiu un nor zburdalnic
Ce aleargă înspre soare,
Vreau să fiu!

Tu, timp...

Tu, timp ce-alergi ca raza de lumină,
Oprește-te puțin, stai la hodină,
Așteaptă-mă o oră, că nu-i mult,
Pădurea și izvorul să le-ascult!

Tu, timp, hai, spune oare ce-ai făcut,
De ce așa de repede-ai trecut?
Așteaptă un minut, că e puțin,
Copiii mei în brațe să-i mai țin!

Tu, timp, hai, spune de ce tot gonești,
Măcar o clipă de vrei să te-oprești
Și să mă lași iubirea să-mi sărut,
O clipă doar, atâta ți-am cerut!

Tu, timp, hai, spune ce să îți ofer?
Să fim prieteni pe vecie-ți cer,
Mai lasă-mi câțiva ani părinții mei,
Că veșnic o să-mi fie dor de ei!

Tu, timp, măcar aleargă înapoi,
Hai, stai la un taifas, aici cu noi,
Așteaptă o secundă, dacă poți,
Împarte-o prietenilor mei, la toți!

Tu, timp, îți mulțumesc că m-ai lăsat
Să te petrec și să mor împăcat,
Că-n astă viață multe am făcut,
Crezi c-am putea s-o luăm de la-nceput?

Drum

Urcat în luntrea vieții trecătoare,
Mă-ndrept smerit spre-apus,
Mă cheamă ea, nemărginita mare,
Spre care mulți s-au dus.
Prin ape tulburi și furtuni solare,

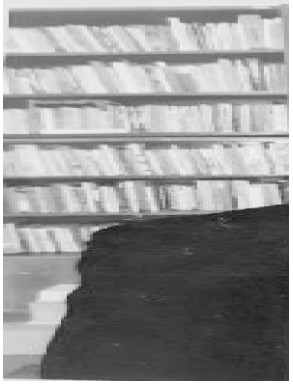

FLORIN FAUR

Odată

Odată, suspinând vărsam
Ale mele lacrimi
Și deznădejdea din suflet
Se destramă în durere,
Și stau singur
Ca-ntr-un mormânt uitat
Ce închide umbra
Întregii mele vieți.
Singur, cum n-am fost nicicând,
Cutremurat de-o întunecoasă spaimă
Fără vlagă,
Am rămas în cugetul nenorocirii
Și nu mai puteam să merg
Înapoi ori înainte
Agasat de nesfârșitul dor
De viață strâmtă și întunecoasă.
Atunci, din depărtare zării
Din fostele mele fericiri
Căzuta rază în amurg.
Splendoarea aurorei
S-a dus departe
Melancolia m-a cuprins
Într-o lume nouă, nevăzută
Și tu, vraja nopții,
Te-ai revărsat asupra mea
Duhul meu s-a ridicat deasupra
Și mormântul praf s-a făcut
Și am văzut prin nor
Chipul transfigurat al veșniciei
Și lacrimile mi se prelingeau
În îmbrățișarea noastră de mii de ani
Și de-atunci am avut
Credința nestrămutată
În cerul nopții
Și-n lumina lui.

Patria

O, patrie, cu ziduri vechi,
Columne și statui
Ce le-au durat străbunii
Unde e gloria ta de altădată?
Unde-s laurii de pe fruntea ta?
Câte răni porți și cât sânge?
Dezarmată, jalnică îmi pari
Frumoasă țară!
Strig la oameni și la cer
Cine a adus-o așa?
Ea varsă lacrimi grele.
Plângi tu, care ai întrecut
Neamuri multe
Căci se-aude zvon de arme
De luptă,
Unii departe, pe pământ străin, mor.
Privirea speriată
Îndreaptă-ți-o spre luptă!
Tinerii ce luptă
Pentru altă țară,
Nu pentru vatra lor,
Când mor, nu pot să spună:
„Eu, pentru țară mor!”

Carpe diem

Cu ochi înlăcrimați
Te caut și te cânt
Ca aedul, cântărețul
În osianică noapte.
Stele curgeau din cer,
Spumegânde.
Era noapte,
Și am sărutat umbra
Pașilor tăi.
Am sărutat jurăminte seci
Amintirea ta s-a depărtat
Pe veci.
Și m-au fugărit Rusaliile
Printr-o pădure sângerândă
Și m-am ascuns într-un loc
Unde să mor de moarte bună.

Iubita

Cânt în crâșmă, la pahar,
În ora aleasă gândesc la tine,
În zadar încerc să te uit
Că vraja din suflet
Mă-ntoarce la tine.
Să nu o pierzi!
Din tot ce-mi alină jalea,
Rămâne speranța tristă
Că-n ultim ceas,
Vei apărea.

IOAN PÂRVA

Uneori

Uneori,
în nopțile de veghe
când insomniile
își bat joc de mine
le deslușesc chipurile
și atunci încep să curgă
rememorările.
Poleaca cu ochii verzi
de pe malurile Balatonului
într-un amurg de ametist,
Vanda
cu coatele sprijinite
pe balustrada podului
țintuit între malurile
înalte ale Vistulei,
și Xenia, ori Katiușa
cu casca de protecție
pe creștet
ieșind din galeria
ce ducea în adâncuri
către inima munților Bihorului.
Deodată, fotogramele se disipează
și o revăd pe malurile Senei
pe Yvette și acordeonistul
orb
cântând
Chansons d`amour.
Minute în șir
asemenea unui lanț de vrăji
deslușesc în surdină
șansonetele,
și dintr-o dată apare Ea,
femeia în alb.
Șade tristă
lângă portița de uluci,
și privirile ei
mă țintesc cu două săgeți.
Întind mâinile către ea
vreau să o ating
să o simt,
să o mângâi,
dar ea tresare și pleacă
pleacă grăbită,
parcă plutește între zări
pe o cărare îngustă
pe sub umbra nucului
secular,
și eu o urmez
încercând să o ajung
din urmă.
Ce întâmplare ciudată!
din stradă se aude
alarma unei mașini
ce taie-n felii
adâncul nopții
și eu implor pe Morfeu
să mă ia sub protecția lui
binecuvântată,
lăsându-mă doar
cu femeia în alb
pe care o recunosc
după chipul de înger.
Poartă o ie cu flori
cusute în cruci, cu arnici
pe pânza aurie de in.
Ce fericit aș fi
să o am mereu alături
căci sunt un singuratic
pribeag
pe drumurile pline de colb
ale vieții,
obosit și însetat.
Să nu uităm că și Iisus,
coborât printre oameni
a propovăduit IUBIREA…

4 februarie 2024

Veșnicia clipei

Pe sub malurile înalte
râul își trimite valurile
către veșnicia clipei,
iar în parcul de platani
îmbrăcați
în veșminte de argint vechi,
zefirul șugubăț
și-a găsit de joacă
glumind cu frunze de aramă
spre spaima pițigoilor
ce și-au găsit refugiul
sub streașina foișorului
în care o fetișcană
cu cosițe cânepii
și ochi de agat
încearcă să-și ghicească
destinul,
rupând pe sărite
câte o petală
dintr-o margaretă
cu inimă de aur.

„Mă iubește,
nu mă iubește?”
Ce știe ea oare
despre sentimentul nobil
care într-o lume nebună
și-a pierdut atât de mult
din valoarea lui ancestrală
căruia prin secole
atâția robi ai cuvântului
i-au dedicat versuri
ori melodii nemuritoare?
De la Romeo și Julieta,
Tristan și Isolda,
până la cei doi îndrăgostiți
ce-și dorm somnul din urmă
îmbrățișați
sub giulgiul de nisip
al plajei de la Sulina,
este o cale atât de lungă…
La malurile mării albastre
valurile eternității
le închină celor doi
pe un portativ al nemărginirii
o odă a iubirilor
nefericite.
Doar farul cel vechi,
paznic la margini de ape
le mai ține trează
amintirea.
Ce tristă e marea
și ce nostalgii se nasc
învingând sentimentul singurătății
aici,
unde vântul-nebunul
spulberă ciulinii
peste sălbăticii și pustiuri
în buza lui noiembrie…

10 februarie 2024

Lucrare realizată de AMALIA MĂRGINEANȚU

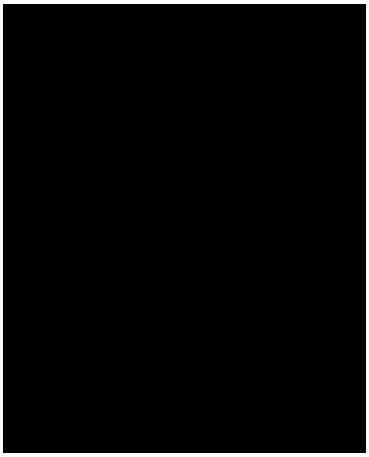

AMALIA MĂRGINEANȚU

unul și cu unul fac întotdeauna doi

ce ar fi dacă azi ne-am juca
de-a împerecherea
ca într-un puzzle cu muchii potrivite
ca să îmi salvezi marginile prestabilite
de la ciopârțirea iminentă

ce ar fi dacă mi te-ai da azi
ca într-o ghicitoare fără răspuns
ca mai apoi să mă îngropi adânc
în liniile infinite ale ființei tale

ce ar fi dacă ne-am încrucișa
azi alveolele
întru indiviziunea lor eternă
ca să aflăm la final suma totală
a sincronului bătăilor inimilor noastre

ca și cum...

privește-mă ca și cum
întreaga lume
s-ar sfârși acum și aici,
ascultă-mă ca și cum inima
ți s-ar topi între două silabe
schilodite de o tăcere,
bandaj și recviem de o zi.
atinge-mă ca și cum aș avea
un trup peste care amneziile
cerului s-ar topi,
căci în coapsele mele trăiesc
toate greșelile nebandajate.
respiră-mă ca și cum șuvoiul de sânge
din fluturi disperați s-ar trezi

să-și dizolve albastrul,
lepădându-se de aripi astfel
în venele mele.
privește-mă ca și cum primăvara
s-ar deschide ca o fecioară vrednică
peste o gură de apă vie,
dar unde îți sunt ochii?

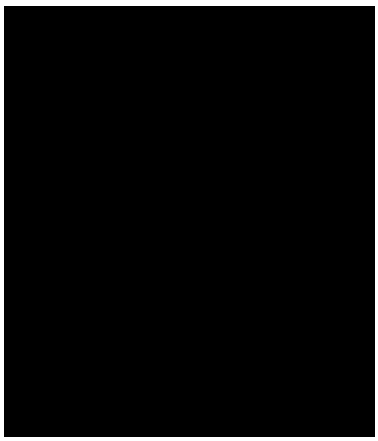

CRISTINA MOLDOVAN

La pescuit de… mistere

Sunt un pescar
În derivă pe Oceanul Vieții
Privind cum valurile furioase ale sorții
Îmi izbesc barca fragilă
Gata s-o frângă
Și s-o scufunde
Lupt cu furtuna…
Curiozitatea – drept momeală în undiță
Continui să pescuiesc mistere

Suflet privind spre infinit

C-un strop de infinit aș vrea
 să-mi contopesc ființa
Dizolvându-mi în substanța
 dumnezeirii credința
Aș vrea ca duhul meu să se
evapore către cer
Unindu-se cu duhul sfânt
Precum oxigenul și hidrogenul în apă
întorcându-se pe pământ
Dăruind viață prin propria-mi viață
Așa cum Dumnezeu ne va dărui infinitul
prin propriul său infinit
Așa cum Dumnezeu face parte
din fiecare atom sau moleculă
Ba chiar celulă,
Din întreaga-i creație
Uniți prin pace, bunătate și iubire
Dizolvându-ne în fericire
Vom forma oglinda trupului său pe pământ
Pe care s-o admire din
 infinitul său preasfânt

Vers simfonic

Metafora este arcușul
Care alunecă armonios
Pe coardele timpului
Printre notele înalte și joase
 ale eului
Pe ritmul inimii-dirijor
Compunând pe portativul vieții
Deschis de cheia sol
a speranței
Un vers simfonic al iubirii
și suferinței

Focul din adânc

Poezia se naște
 din focul veșnic
Din adâncul sufletului
Necunoscut, neexplorat
Erupând sub presiunea
De neoprit a curgerii timpului
Prin falia inimii curge lava
Luând și dăruind în calea ei
viață, iubire
Solidificându-se sub forma
cernelii
Pe foaia de hârtie
Cuvântul… poezia,
Cuarțul prețios care
 străpunge dureros
Scoarța fragilă a inimii
Formând o insulă
În marea Întrebărilor
fără răspuns.

În mâna destinului

În mâna destinului îmi las ființa
Să-i picure printre degete
Sufletul în stropi de ploaie
Să cad precum roua
 pe o petală de trandafir
Revenind în mâna lui
Ca-ntr-un joc
Din care n-am scăpare

Zborul

O aripă adânc înrădăcinată în mister
Fericirea care te cheamă șoptit
Departe de pământ
Printre norii suflați de o adiere de vânt
Fără niciun cuvânt.
Pasiuni avalanșă

Mă izbesc nemilos de stâncile
destinului
Îmi sufocă sufletul
În mii de bucăți îmi împrăștie ființa
Dar oare am o speranță
Să scap de această avalanșă
Pot și vreau eu oare
să mă depărtez din calea ei?
Să rămân în viață nevătămată
Sau să sfârșesc
Apoi precum Leonardo da Vinci
Să mă reîncarnez în
omul universal.

Lucrare realizată de AMALIA MĂRGINEANȚU

ILEANA CORNELIA NEAGA

Troiță gi la rascruce

Troiță gi la rascruce,
Mă-ncin țîie șî-mni fac cruce.

Gin lemn gi goron cioplită
Or în pciatră daltuită,
Oriunge eșci înalțată
Vatra-i binecuvîntată.
Troiță gi la fîntînă
Fece-au împlecit cunună
Cu nalbă și busuioc
Sî li aducă noroc.

Tu eșci în veac marturie
Zîlelor gi grea urgie.
Porț nume gi bravi eroi
Ce au pcerit în rîzboi,
Ce-or cazut la datorie
Pîntru popor, pîntru glie.
Ș-or lasat pruncii orfani
Pîntru dragostea gi neam.

La Troiță, sus, pă geal
S-adună moți gin Argeal
Vin cu tricoloru-n cept,
Sămn gi cinste șî respect
Nume si le pominească,
Memoria sî li cinscească.
Sîngele ce l-or varsat
Nu-i o faptă gi uitat.

Troiță gi la rascruce,
Ma-ncin țîe șî-mni fac cruce.

Aminceșci zîlele-n care
S-or strîns strabuni la hotară,
Gi pa Valea Crișuli,
Gin Țara Zaranduli
Cemați, zău, gi Crișanuț

Sî coboare gi pî-n munț,
Sî pornească la drum greu
Păste gel, păstă pogeu,
Pă coclauri niumblace
Cu desagii goi în space,
Sî pornească ca sî-ș coace
Pa veci sfînta libertace.

Reprezînț Sfînta Treime,
Smeriț ne-ncinăm la cine.
Creșcinii îț aduc flori,
Cununi mari cu Tricolor,
Vin în zî gi sarbatoare
Cu drag sî ce înconjioare
În Țînutul Moțîlor
Pa Valea Crișurilor
Gin Țara Zaranduli.

Troiță, gi la rascruce,
Mă-ncin țîe și-mni fac cruce.

Regionalism: la 40 zile după Înviere - Înălțarea Domnului – Ispas și Ziua Eroilor

Sînzîiene

Sînzîiene în cununi
Obiceiu-i gin strabuni
Fecele manunci li leagă
Cunună, cunună dragă!
Sînzîiene-or adunat
Sî li-mpleată pa-nsarat
În cununi cu margarece
Ileana cu alce fece:
Marioara cu Sabina
Salvinuța șî Parmina;
Tradiția-i gi pa la buni,
Sînzîiene în cununi.

O cunună-i la porciță
Cu bujori în graginiță;
La fîntînă-i cea mai mare,
Pă cas-api le țîpară
Fecele gi maritat
Sî-ș afle ursît gin sat.
Sînzîiene, flori gi vară
Îs gi leac în prag gi sară
Gizleagă blastămile
Șî leagă dragostile!

Regionalism - 24 iunie - Sînzîienele

Rupere gi nori

S-or rupt baiere-n înalturi, cură șuvoaie întruna
Norii-s valuri gi brocarturi, abgia sî zareșce luna.
Brazda gi fîn putrezășce gi atita umezală
Tună iar! Doamne fereșce! Furtuna îi bestială!

Ploaie, ploaie cu galeata! Cred că-i rupere gi nori!
Sî zburlește la roibi, pleata! Rup poivanu, strucind* flori.
Ca oul gi porumbel, geața gin cer sî pravale
O, Doamne! Ce mai macel! Zdrobește ce-i iese-n cale.

Coboară gealu la vale, cu namolu gros, șîrlaie
Lemne gisradacinace, vin gi-a valma pă paraie.
Dar geodat ca la comandă, ceriu gri să limpezășce
Șî la ciutura fîntînii, curcubeu stralucește.

Regionalism: strucind – strivind.

Sî m-așcepț taicuță

Sî m-așcepț taicuță, îț promit că vin
Grijă sî nu-ț faci, ioce-acu îț scriu...
Mă întorc acasă pînă nu-i tîrzîu
Sî mai stăm gi vorbă, sî mai bem un vin.
***
M-oi întoarce cîn doru m-o cupringe
Ș-o sî ma îngemne iar sî plec la drum
Cîn cireașa-n mai, mustește cu sînge
Ardă ofuri grele, pîn ramîn doar scrum.
***
Voi ajiunge-acas, floare-i în salcîm
Satu-nebunind cu al ei parfum
Cîn nucuța-i verge în nucu batrîn
Pă coclauri sara sî umblu nebun...
***
Mă întorc acasă ge pîn țări straine
Cîn îi macu-n floare și cireașa-i coaptă
Că gistul o plîns-o maica dupa mine
Mni-e dor gi prieceni, gi padurea toată.
***
Sî m-așcepți taicuță, o să vin curînd
Sî ce-ajiut la coasă, fînu sî-l cosîm
Stai sî vie vara și vin fluierînd
Cîn îi gata treaba sî mai povestim!

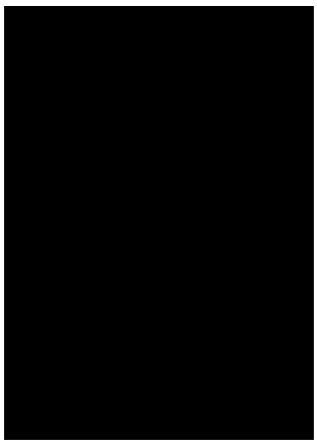

MARIOARA ARDELEAN

ÎNSERAREA

Ziua e pe terminate,
Înserarea vine-n spate,
Și pe unde trece, lasă
O perdea de ceață deasă.

Totu-n jur se liniștește,
Chiar și vântul se oprește
Lângă-o tufă de sulfină,
Pentr-o clipă de hodină.

Dintre norii rupți se-arată
Ciob de lună zgâriată.
Licărind încet, sfioasă,
Câte-o stea ici-colo iasă.

Prin poiene, licuricii
Aprind zeci de artificii;
Bucuroși de întâlnire,
Sar și cântă în neștire.

O vulpiță hămesită
Printre tufe se agită;
Pofta de-o găină grasă
Să stea locului n-o lasă.

Din adâncul de pădure
Se-aud țipetele dure;
Bufnița, bătu-o-ar vina,
Iar se ceartă cu vecina!

Lupul mârâind pornește
La vânat, dar se oprește
Lângă arborele-n care
Este hărmălaie mare:

„- Ai purtare de nebună,
Numai glasul tău răsună,
Buhăi ca o apucată,
Deranjezi pădurea toată!”

Bufnița-i răspunde-n silă:
„- Vezi de viața ta umilă!
Ce fac eu, de-i rău sau bine,
Nu te privește pe tine!”

Lăsându-l gură căscată,
Zboară-n treaba ei pe dată,
La vânat, că-i goală gușa,
Și se face zi acușa.

Chiar de-i sumbră și tăcută,
Înserarea e plăcută,
Natura se odihnește,
Forțe proaspete primește.

MELCUL ȘI BROASCA

Ropotul de ploaie rece
Face bălți pe unde trece;
Când cerul se limpezește,
Și furtuna se oprește.

Luându-și casa în spinare,
Melcul pleacă la plimbare;
Tare-i place după ploaie
Să se târâie-n noroaie.

Ajungând lângă-o băltoacă,
Se întreabă ce să facă –
Apa este mult prea mare,
Cum să treacă, habar n-are.

Dar în timp ce meditează,
Apa se „evaporează”.
Melcul speriat își spune:
„Vai de mine, ce minune!

Cine-a sorbit deodată
Apa-n baltă adunată,
Mai ales c-a fost murdară,
Nămoloasă, poate-amară?”

O broscuță bulbucată
Sare din balta secată:
„- Nu te mai mira, fârtate,
Lucrurile-s aranjate!

Norii ne dau apă bună,
Cea din bălți ei o adună,
O curățătă de noroaie
Și-o trimit iarăși prin ploaie.”

MARIOARA ARDELEAN

Tristețea lui Nicușor

Nicușor era un băiețel harnic și ascultător. Își iubea părinții și îi ajuta la treburile gospodărești. Dar cel mai mult își iubea mama, care îl alinta, îi spunea povești minunate și îi oferea toate bunătățile, pentru a crește mare și voinic. Nici tatăl nu se lăsa mai prejos, îi arăta frumusețile codrului și florile viu colorate ce creșteau la poalele muntelui din apropierea casei. Îi explica despre importanța și rolul lor în tratarea diferitelor boli. Nicușor lua aminte la toate învățăturile părintelui. Toți trei se iubeau foarte mult și trăiau fericiți în modesta lor căsuță.

Timpul zbura pe nesimțite, iar Nicușor creștea văzând cu ochii. Uneori mergea singur în pădure, de unde culegea ciuperci, fructe și plante medicinale, ușurând astfel munca tatălui. După ce își umplea coșulețul cu de toate, zburda, bucurându-se de răcoarea și frumusețea codrului. Se împrietenise cu iepurașii, cerbii și căprioarele, care îl priveau curioase, cu ochii lor mari și blânzi. Schimba diferite fluierături și cu păsărelele ce umpleau văzduhul cu trilurile lor minunate. Totul a fost bine, până într-o zi, când mama lui s-a îmbolnăvit. Doctorul nu reușea să îi dea de cap bolii și nu i-a dat un diagnostic precis. Îi prescrise tot felul de pastile, dar nu se vedea niciun rezultat.

Nicușor nu mai era băiețelul vesel și plin de viață. Devenise trist și mai tot timpul stătea pe gânduri. Se tot întreba, în mintea lui de copil iubitor, cum ar putea să își ajute mama și ce leac ar putea-o însănătoși. Auzise el vorbindu-se prin sat că ar exista niște fructe pe munte, care ar avea puteri miraculoase. Ei, dar cine se încumeta să riște, urcând muntele? Tatăl, desigur, ar fi făcut acest lucru, dar atunci cine ar mai fi avut grijă de gospodărie și de mama, care era atât de slăbită, că nici nu se putea ridica din pat? Nicușor nu mai avea liniște și nu mai dormea nopțile, fiind măcinat continuu de gânduri negre. Îi trecuse de multe ori prin minte să plece el în căutarea miraculosului leac. Totuși se temea, nu era destul de mare și nu cunoștea tainele muntelui. Auzise că acesta ar ascunde multe pericole. Băiețelul o îngrijea și o mângâia zilnic pe mama lui, încurajând-o. Îi spunea să nu-și piardă speranța că, într-o bună zi, se va face bine. Femeia suferea din cauza bolii, dar și mai mult suferea, văzându-și fiul atât de afectat din pricina ei.

Treceau zilele unele după altele, fără vreo ameliorare. Nicușor, nemaiputând suporta starea critică a mamei, și-a făcut curaj într-o dimineață și i-a spus tatălui că merge după ciuperci. A pornit înspre pădure, dar și-a schimbat direcția către munte, cu speranța că va găsi planta cu fructele vindecătoare. A mers neobosit toată ziua, însă, cu toate acestea, când a venit seara, era de-abia la poalele muntelui. Teama îi dădea târcoale, dar nu s-a pierdut cu firea. Își încropi un culcuș la rădăcina unui copac și, cu gândul la mama lui bolnavă, își făcu singur curaj. Noaptea trecu în liniște. Zorii îl treziră și parcă îi dădură putere. Culese câteva fructe de pădure, le savură în pripă, apoi o porni voinicește pe cărările muntelui. Căuta cu înfrigurare în fiecare colțișor, dar nici urmă de planta ce îi fusese descrisă de către oamenii din sat. Începuse să-l cuprindă teama: dacă nu va găsi leacul căutat sau dacă totul era doar o poveste? Apoi se gândea și la îngrijorarea părinților fiindcă lipsise noaptea de acasă. Toate acestea îl chinuiau, dar totuși nu se descurajă. Veni din nou noaptea care îmbrăcă muntele în negură, iar lui Nicușor îi trebuia un adăpost. Dar iată că luna răsări impunătoare, iar razele ei gălbui și strălucitoare îi descoperiră o crăpătură într-o stâncă. Se grăbi spre acel loc misterios. Spre bucuria lui, era o peșteră numai bună pentru adăpost. Oboseala îl doborî și, fără să mai simtă foamea, adormi.

Dimineața îl trezi ciripitul vesel al păsărelelor. De-abia atunci simți golul din stomac. Foamea îl chinuia. Uitându-se cu atenție în jur, observă pe lângă stânci o mulțime de arbuști încărcați cu bobițe negre. Cât era de înfometat, nu se mai gândi ce fructe ar putea fi. Culese de zor, umplându-și coșulețul de nuiele, pe care îl luase pentru ciuperci când plecase de acasă, apoi începu să mănânce pe nerăsuflate. După ce își potoli foamea, îi trecu prin minte un gând înspăimântător: dacă erau otrăvitoare? Oricum, faptul era consumat, aștepta doar să vadă efectul. După un timp, simți o energie neobișnuită prin tot corpul. Nu își putea explica fenomenul, căci în urma oboselii acumulate și a lipsei de hrană, ar fi trebuit să se simtă epuizat. Deodată, mintea i se lumină. Cu siguranță, bobițele mici și negre îi dăduseră acea forță. Grăbit, se duse la arbuștii cu pricina. Privindu-i mai atent, constată că semănau cu cei descriși de săteni. Îi venea să zburde de bucurie, însemna că găsise planta miraculoasă. Mai culese fructe, cât să-și umple coșulețul, pe

care aproape îl golise, apoi, fericit și plin de speranță, o porni grăbit spre casă.

Ajunse spre seară și își găsi părinții extrem de îngrijorați. De altfel, toți sătenii plecaseră în căutarea lui, crezând că s-a rătăcit prin pădure. Nicușor îi rugă să-l ierte pentru nesăbuința lui, căci dorința de a găsi planta vindecătoare l-a determinat să nu se mai gândească la urmări. Apoi, mângâindu-și mama bolnavă, o rugă să mănânce din fructele aduse de el. Sigur că ea nu credea în miracolul lor, dar pentru a-i arăta fiului că îi apreciază grija și sacrificiul, gustă câteva. Noaptea se lăsase de-a binelea, așa că se culcară toți, părinții, fericiți că fiul lor se întorsese sănătos, iar el, plin de speranță că mama i se va vindeca. Nici nu răsări bine soarele, că Nicușor alergă la mama lui, să o întrebe cum se simte.

Spre surprinderea lui și mai ales a ei, se simțea într-adevăr mai bine. Își privi băiatul cu dragoste și ochii i se umplură de lacrimi. Se gândea prin câte pericole trecuse, bietul de el, din iubire și din dorința de a-și vindeca mama. Într-adevăr, nu după mult timp, aceasta s-a însănătoșit.

Acum nu se știe cât de mult au ajutat-o bobițele negre aduse de fiul ei sau dacă nu a fost vorba, mai degrabă, de sacrificul și dragostea lui față de dânsa. Dragostea mamei este de neînlocuit, dar la fel și a copiilor! Pe drept cuvânt se spune că iubirea învinge orice obstacol. Între timp, am aflat și eu din gura satului că bobițele negre se numesc afine și că, într-adevăr, au multe proprietăți vindecătoare.

S-a terminat a mea poveste, de v-a plăcut, să-mi dați de veste!...

EDY MOȚĂȚĂIANU

O ALTFEL DE POVESTIOARĂ

- Continuare din numărul anterior-

Numai că timpul, pentru că nu are voie, nu poate să-mi facă și el pe plac. După cum bine vezi, spuse ea cu regret, Soarele e pe cer deja. Iar asta, chiar că nu e de bine pentru ceea ce vreau eu. Acestea fiind zise, dar încă mai putându-se face ceva, întreb totuși: ești supărat? Mă vei mai ajuta? Luceafărul, dragii Moșului, îi șterse repede broboanele de pe față cu o batistă-stea, o trase spre el și abia după ce o întoarse și o lipi cu spatele de el, întru a-i face umbră, luă cuvântul: - Zână bună, nu! Nu m-ai supărat. Și te voi ajuta. Doar că trebuie să-mi spui repede despre ce este totuși vorba. Că te topești… văzând cu ochii. Și nu ar fi bine oare să intri în palat sau?... Sau să-l chemi pe Moș Ene? Entuziasmată ca un copil, Zâna se trase din brațele lui și, cu inima parcă la loc, astfel îi răspunse, neținând cont că picăturile începură să îi șiroiască pe față: - Îți mulțumesc din suflet și spun, în acest caz, că tu m-ai putea ajuta doar dacă vei ruga Soarele, din partea mea, să facă așa cum știe el mai bine, dar azi, în Sfânta Zi de Crăciun, să strălucească tare. Pentru că numai așa se vor bucura cei din Lumea Copiilor de neaua ce cu greu am așternut-o. Fiindcă eu nu pot să fac asta. Deoarece… într-adevăr că m-aș topi, apropiindu-mă de el.

Dragii Moșului, de pe pământul de dedesubt ajungând până la ei sunetul colindului „Astăzi s-a născut Hristos”, Zâna își continuă vorbele doar după ce, cu un zâmbet larg pe față, ascultă vreme de câteva clipe versurile. Dar și când vorbi, multă patimă mai puse în ale ei vorbe: - Și, ca să îți răspund la întrebări, dar și ca să înțelegi de-a fir a păr ce am în suflet, spun: nu îl voi chema încă pe Moș Ene. Iar de Stăpânul Focului Cel Viu și Veșnic fiindu-mi chiar dor, nu mă voi ascunde. Că doar acum mă poate încurca. Și nu mă va încurca deloc, dacă tu vei ajunge să îi spui cum că frații și surorile noastre vor face ca neaua să nu se

transforme în Lacrimi De Apă Vie. Pentru că asta m-am învoit cu ei: să nu aducă un frig prea aspru sau prea moale, dar nici nori, grindină, vânt sau ploaie să nu aducă. Astfel că el va putea să strălucească în voie. Iar ziua aceasta… va deveni feerică pentru toți. Fiindcă neaua… nu se va topi. Luceafărul, cu gura căscată de uimire, privi către Soarele care mai urcase pe cerul ce nu mai era luminat de Lună și Stele. Apoi, după ce privi și pământul, acolo unde deja ieșiseră la joacă și la săniuș câțiva copii, în timp ce ea clincănea din clopoțelul primit de la Moș Ene, luă cuvântul:

- De ce ai riscat să te topești, Zână bună? Că știi doar: existăm doar dacă respectăm Legile Frumoase ale Lumii Poveștilor. Zâna îl privi, dar nu-i răspunse. Însă, imediat după ce Moș Ene, care, odată ajuns, o și invită să urce în caleașca trasă de Pasărea lui Cea Măiastră, se întoarse lângă Luceafăr. Și îi răspunse doar după ce Măiastra își încovoie coada pentru a-i face umbrar și după ce-i mulțumi din ochi lui Moș Ene. Când se întoarse însă spre el, apăi să știți că… tare serioasă se mai află să fie:

- Nu, bun Luceafăr! Nu este de ajuns să respectăm Legile Frumoasei Belagine, după care, în mare parte, ne luăm și noi, și pe care dacii, strămoșii celor de pe acest Ținut, le-au decretat. Uiți că noi, de fapt, nu putem exista fără de Oameni-Copii, așa ca aceia de jos, care mai transmit, prin viu grai, Învățăturile Cărții Sfinte, legende, tradiții, povești sau basme? Că ei ne țin, de fapt, în viață. Neuitând, ca alții, de al nostru Mântuitor Iisus Hristos, nici de Burebista, Decebal, Mihai Viteazul, Ștefan cel Mare, Brâncoveanu, Cuza, Ecaterina Teodoroiu și câți mulți alții, darnici de Nică, Harap Alb, Făt Frumos, Ileana Cosânzeana, Prâslea cel Viteaz, Păcală, Tândală, Baba Dochia, Dragobete, Mărțișor, Iele sau Balauri, Câinele Cu Trei Capete, Căpcăuni, Vârcolaci, Baba Cloanța, Zmei, Muma Pădurii și Vasilisc. Și, am riscat… pentru ca cei din Lumea Oamenilor-Copii, și mă refer la cei care stau doar în fața televizoarelor, a tabletelor și a laptopurilor, să mai uite de ele. Măcar azi! Că nu se mai joacă, nu mai citesc cărți și aproape că nu mai știu nici să comunice sau să scrie bine.

De a noastră Lume, continuă ea cu tristețe, singura care ține imaginația vie și liberă, uitând cu totul. Iar pentru că ale lor bucurii sunt de fapt false, eu cred că doar… Doar o astfel de zi îi va scoate din case. Și nu numai că îi va ferici o astfel de zi, ci… Ci sunt sigură că îi va mai face să și spună: e frumos ca într-o POVESTE!!! Și vor ajuta ca a noastră Lume să nu piară. Să nu piară… doar amintind magicul cuvânt: POVESTE.

Dragii Moșului, trebuie să vă spun că Luceafărul, după ce se înclină, îi luă mâinile și i le sărută. Iar după ce o ajută pe Zână să urce în caleașcă, lăsând să-i scape și o lacrimă, astfel cuvântă:

- Abia acum am înțeles totul, Zână Fulg De Nea. Iar gândurile, faptele și sufletul tău cald… mi-au încălzit inima. Cât despre a ta dorință, zic: desigur că se va împlini, lege fiind pentru mine de-acum! Că numai grație ție, cea care ești singura care a vrut să se sacrifice și care s-a gândit la toate cele ce tu ai spus, eu sunt sigur că nu va pieri și nu va fi uitată a noastră Lume, ce Lumea Poveștilor se cheamă că este.

Dragii Moșului, ce pot eu să vă mai zic oare? Decât că ei, cântând frumosul cântec al Lumii Poveștilor, de îndată și plecară din Lumea Oamenilor-Copii. Iar eu, care așezat sunt în fața bradului meu de Crăciun, cu speranța că mi-ați dat dreptate că aceasta este o altfel de Poveste, înainte de a vă lăsa să ascultați frumosul cântec, mai spun doar atât: vă rog să nu uitați niciodată de a noastră Lume minunată, Lumea Poveștilor, darnici de Povestea… Lumii Poveștilor. Pentru că… În Lumea Poveștilor, orice se poate întâmpla,/ În Lumea Copiilor, în Lumea mea și Lumea ta,/ În Lumea Poveștilor, ce nici cu gândul n-ai visat,/ În Lumea Poveștilor, poate fi adevărat,/ În Lumea Poveștilor, chiar este de-adevărat./ Harap Alb și Prâslea salvează Pământul,/ O biată mârțoagă zboară ca vântul,/ Ileana Cosânzeana nu are rivale/ Și cu FătFrumos pune țara la cale,/ Pe-un vrej de fasole ajungi pe Lună,/ Cei trei purceluși sunt mereu împreună,/ Ți se împlinește orice dorință/ Și poate prinde grai oricare ființă,/ Pisica chiar toarce și tricotează,/ Ceșcuța chiar cântă, ibricul dansează,/ Motanu-i prieten cu șoricelul,/ Iar pe jupânul lup îl scarmănă mielul,/ Broscuța nu-i broască, ci Zâna bună,/ Cocoșul și vulpea se joacă-mpreună,/ Dintr-un dovlecel poți să-ți faci o trăsură/ Și poate prinde grai oricare făptură,/ Așa că nu uitați, vă rog să nu uitați:/ În Lumea Poveștilor, orice se poate întâmpla,/ În Lumea Copiilor, în Lumea mea și Lumea ta,/ În Lumea Poveștilor, ce nici cu gândul n-ai visat,/ Va fi mereu și este, este chiar de-adevărat,/ Va fi mereu și este… /Este chiar deadevărat!

Nota Redacției

(Textul a obţinut Premiul al III-lea la Festivalul de Arte din cadrul concursului „International Literary Creation Competition”, secţiunea „Povestiri pentru copii”, Ediţia a V-a.

FLOREA CONSTANTINESCU

ELEFANTUL
-Continuare din numărul anterior-

De-a doua zi, la MUNCĂ! Şedinţe, planuri multe;
Făcu ceva concesii, păru atent s-asculte
Şi pentru-oricare-n parte
Puncta apropierea
Sau ceea ce-i desparte.
Ca şef ce se respectă, dând sarcinile toate,
Convingerea-şi exprimă că fiecare poate
Să le-mplinească bine şi cu celeritate.
Îşi rezervă, desigur – şi e de înţeles –
O sarcină de bază: să-i controleze des.

De-a doua zi-ncepură şi inşii cu probleme
Să curgă, să găsească la 'Ntâiul rezolvare.
A dat porunci să-i cheme –
Dar cu planificare –
Şi-oricăruia-i promise
Că, prompt, răspunsul are.
Laborioasa-i muncă
N-avu bătaie lungă:
Atins de oboseală,
Şi grea, dar şi prelungă,
În orice miez de ziuă
Se răsturna pe-o dungă.
Avea răspuns portarul, când unii întrebau,
Sosiţi de pretutindeni..., din orişice coclau:
„- Măritul se-odihneşte!”
„- Dar a dormit şi ieri!”
„- Şi va dormi şi mâine! Dă-mi scris cu ce îi ceri!”
Mai calm, în alte cazuri şi înspre alte feţe:
„-Plecat la ski romantic, din plin să se răsfeţe!”
„- Pe unde zici că este?” Răspunsul... înţepat:
„-Pe Duna Gigantee, la noul său palat!”
A căpătat plăcere spre aventuri curând,
Nu mai ţinea de sfaturi, conta doar propriu-i gând.
E-aici să îl slujească! Nu ei i-au spus să vină,
Văzând în EL Lumina? Deci... El le dă Lumină!
Şi-atunci, se simte liber – precum se înţelege –
Ca popria-I voinţă să ţină loc de lege!
S-a dus prin multe zone pe faţa planetară;
Cu rost sau nu, nu-i zonă să fi putut s-o sară!
Se risipesc resurse? Nu El e Cel-Dintâi?
Prin El, a oazei obşte mai informată îi!
A fost şi la dragonul de peste Balta Mare,
La roşcovanul care, de foc mereu cuprins,
Smuceşte frâul lumii cum vrea, cu încântare,
Mutându-i bidiviii-nspumaţi pe-al său întins.
Şi-au fost minuni să fie:
S-a-ntors de pe acolo
C-o splendidă tichie,
Promisiuni... vreo două
Şi-ndatoriri... vreo mie!

Îi irita portarul câte-un glumeţ sadea:
„-De oaza noastră, frate, Măritului-i mai pasă?”
„-De fiecare dată când se întoarce-acasă!”
„-Cu siguranţă DA...
Cam pentru-o lună-două,
Când vremea rea o cere,
Dar şi atunci îi plouă,
Căci scump e la vedere!
Apoi... din nou pe-afară:
Un colibrí îl ia
Şi-l vezi pe cer cum zboară
Spre-o ţară-ndepărtată!...
Ce ghinion îl poartă?!”

Familie de castori..., de puricei de baltă...
Şi nişte libelule... Privind din foişor,
Simţea cum inimioara-i de bucurii tresaltă.
Se avânta vreunul, puţin mai curios:
„-Această cheltuială a fost cu vr'un folos?”
Dădea răspuns eliptic: „Au toate rostul lor!”
Simţea o fornăială umblând şi printre-ai săi,
Că nişte explicaţii ar bate spre eres;
Ca nu cumva scânteia să işte vâlvătăi,
Sălta subtil din trompă... şi se făcea-nţeles.
*
Din când în când, pe boltă trecea un nour greu
Compus din libelule... pe baltă, teleleu,
Săltau, cu poticnire, mulţimi de puricei...
Copaci frumoşi şi fabrici cădeau, pe rând, şi ei...
Era nemulţumire crescândă în popor:
„- Specificul de oază cu mari vechimi se pierde,
Speranţe de mai bine? Sunt tot mai multe-n van,
Păleşte fericirea în oază, an de an!”
La toate-acestea, Dânsul părea nepăsător...
Dar a venit o zi
Când nu se stăpâni!
Neînţeles de-aceia ce-s beneficiari
Ai tot ce întreprinde cu sacrificii mari,
Trecând la timp prin creier o nouă fulgerare,
Cu-aplomb lăsă răspunsul în stilu-i sacadat:
„-Sunt alte frunze-n ramuri şi alte vânturi bat!”
Nu are El coroană, cum că ar fi-mpărat –
E oază democrată! – dar stofă..., stofă are!

E zarvă-n oaza mare, un luciu de zaveră*,
Dar... mulţi, într-al lor suflet, că fi-va pace speră.
Mai toţi, cu mic, cu mare, s-au săturat de El,
E-ngândurat şi corbul..., dar încă-i e fidel!
O zaică* mititică – şi gureşă, ehei,
Scoţând pe pliscu-i mare ce vrei şi ce nu vrei –
Ţipa: „- E ULTIMATUM! Să lase locul gol!
De nu, îl iau de trompă şi dau cu el de sol!”
Şi-un urs abia-n formare, vorbind împiedicat,
Îşi mormăia dorinţa: „- Să plece din palat!”
Vociferau şi alţii, chiar foşti admiratori:
Ce tot puteau să spună... aproape te-nfiori!

MORALA:

Adesea-avem convingeri de-o bună-orientare
Şi investim în vr'unul încrederea cu drag:
Ba că-i persoană gravă,
Ba că-i vr'un ins zglobiu,
Ba că-i deşteptul lumii...
Abia într-un târziu
Dăm jos de pe catarg
Icoana-nşelătoare,
Întrezărind pe faţa-i şi pe sub strai lucios
O trompă veninoasă cu tegumentu-i gros!

* **stoară**: ceată (Reg.).
* **zaveră**: răzvrătire, revoltă.
* **zaică**: gaiţă (Reg.).

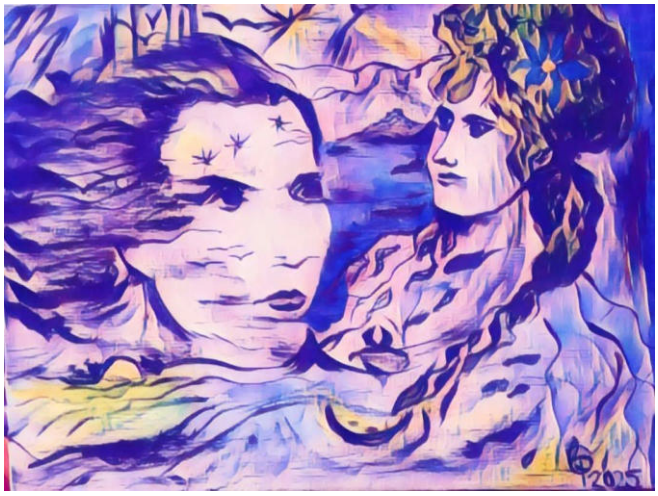

Lucrare realizată de CARMEN PINTE

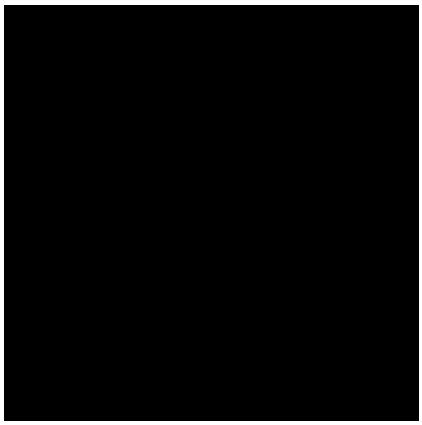

VALENTIN DAVID

Femeia în epigramă

Femeia-ntr-un subtil demers,
Jucând adesea-n viață teatru,
E lăudată-n primul vers...
Și ponegrită-n versul patru!

Eterna dilemă

Femeia e eternul chin,
Slăvit în proză și în vers:
Când o urăști ești misogin,
Iubind mai multe, ești pervers!

Ușurare

Aștept cu mare nerăbdare,
C-un gest de mare bunătate,
Să dau femeilor ușoare,
Din plusul meu de greutate !

Șarpele casei

Cuprins sunt aprig de derută
Și îndoielile sunt mari:
Cum de-i o viperă născută
De șarpele cu ochelari?

Doliu discret

Iubita mea mi-a tras o plasă,
Căci fără bani, dar om integru,
La roșu i-am făcut o casă...
Dar ea a preferat la negru!

Marfă perisabilă

Ca toate cele ce ne plac
Și au final năbădăios,

Amorul trece prin stomac...
Și-ajunge-n intestinul gros!

Argument forte

Pe Mița a băgat-o-n boală
Un tip sărac, bețiv, curvar,
Ce n-are casă n-are școală...
Ci are doar instinct primar!

Nimeni nu-i perfect

O doamnă, suplă și stilată,
Cu comportări aristocrate,
Din fața este minunată…
Dar din păcate, n-are spate!

Piromanie

Când ai la inimă un foc
Nu-ți trebuie o lumânare:
Femeile se-aprind pe loc,
Fiindcă sunt incendiare!

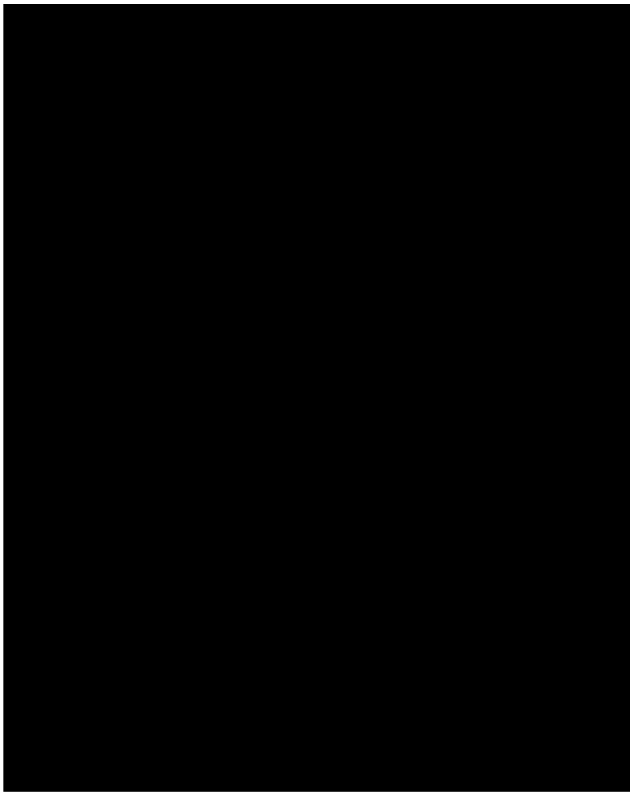

ADRIAN MUNTEANU

Fragment din romanul în pregătire
„**Fereastra Orbului**”

Am dat examen și am reușit la Șaguna, cel mai important liceu al Brașovului. În acest prim an, adică în 1963, am deja un loc al meu, mărunt, dar distinct. Trebuie să-mi recunoască poziția de cel mai bun recitator. În gimnaziu, s-a produs remarca asta. Să continui, să nu cedez locul obținut. Greu, pentru că ce mare lucru poate fi un coleg care citește mai bine decât ceilalți? Există, mai ales la adolescenți, un dram de indiferență sau rezervă și, mai rar, invidie. Varianta cu generozitatea pe care o afișează unii e falsă, chestie de fațadă. Ceva plutește totuși în jur.

Statornicirea unui gol nu este deloc confortabilă. Mi s-a spus că urmează să recit o poezie în fața întregii școli. Se organizează un spectacol pentru omagierea unui moment de istorie recentă în sala festivă. Ce sală, unică! Vibrează aerul, ceva se păstrează din pulsul generațiilor trecute. Avusese loc aici premiera operetei „Crai Nou”, a profesorului-compozitor Ciprian Porumbescu.

Sunt rostite sau scrise frecvent numele unor savanți, ale unor dascăli, academicieni sau elevi care au lăsat ceva în urma lor. Citesc pe ziduri nume și inscripții, în chenare aurite, Dumitru Stăniloaie, Gheorghe Dima, zidul din spate pe care tronează inscripția „LITTERIS ET VIRTUTI”, scrisă cu albastru, într-un chenar octogonal, Lucian Blaga, tavanul pictat, dominator, cu un mănuchi de zeițe în centru, întruchipând artele, Octavian Goga, tablouri mari ale înaintașilor care au făcut istorie străjuind de jur împrejur, Sextil Pușcariu, balcoanele, cel din spate și din laterale, prezidiul și fotoliile din lemn, cu senzația de sobrietate și demnitate, Titu Maiorescu, băncile din lemn care împart sala în

două coloane elegante, Andrei Bârseanu, candelabrele curgând din tavan și aplicele din laterale, parcă mereu aprinse. Murmurul sălii evocă și copleșește, amintiri prelungite prin secole.

Abia m-am familiarizat cu atmosfera liceului, am învățat parțial numele colegilor. Mulți, peste 35, diferiți ca atitudine, dinamică și grad de prietenie, declarată, dar, mai degrabă, incertă. Colegi pe care nu-i intuiesc încă pe deplin, cu rostul lor, cu calitatea lor. Unii, mai atrăgători, alții, insipizi la prima vedere. Pentru mine, contează mai mult calitatea umană. Cea de elev trece mereu pe plan secund sau devine doar o chestiune de interes personal. În privința asta, aproape toți sunt la fel. Pentru majoritatea, dacă ești prea bun la ore și demonstrezi o disciplină fără reproș, nu înseamnă că ești de gașcă. Chiar te trezești că ești trecut în categoria tocilarilor, a celor cărora nu le spui adevăruri adevărate, nu te duci cu ei la fumat în spatele școlii și nici nu-i chemi la chefuri cu pițipoance și băutură. În ce privește fetele, am fost și sunt excesiv de timid. Le privesc în trecere sau, mai degrabă, schimb privirea spre un punct necunoscut. Mă distanțez, în loc să mă apropii. Le încadrez pe fiecare, dintr-o privire fugară, într-o anume categorie, după aspect și constituție. Sunt unele cu forme gata rotunjite și tentante, altele cu siluete ce reclamă adăugiri în timp. Nicio atitudine de șmecher agățător. Nu, ar fi peste puterile mele să forțez în acest fel.

Mai degrabă, mă fac că nu le observ, cu o atitudine de falsă nepăsare, jucată greu și incorect. Aproape imposibil să nu se întrezărească stânjeneala. Deseori, sunt zâmbete ironice în jur. Timiditatea mea e dusă mult prea departe, până la o spaimă de reacția celuilalt. Este aproape o suferință. Un consum teribil, de fiecare clipă, o pândă permanentă, atent la ceilalți care par că nu au altceva de făcut decât să mă urmărească, să mă claseze, să mă persifleze. Am notat această stare încă de la început, în acele prime pagini de jurnal, din 1964. Pornește totul dintr-o neîncredere în mine, în puterile mele. Nu neapărat felul în care arăt este cel care mă face atât de retras, temător, neîncrezător, înspăimântat. Construcția nesigură vine de la început, de când am deschis ochii.

De atunci, diferențele erau clare între traiul majorității și strâmtorarea familiei mele fără un tată care să o susțină, moral și material, și cu verdictul de familie a unui pușcăriaș politic. Nu se afișează asta nicăieri, deocamdată, dar rezerva celorlalți față de mine o simt. Mai ales, fără cuvinte.

Terenul a fost mereu nesigur, alunecos. Nu trebuia să spună cineva, se vede cu ochiul liber cât de greu reușesc să răzbat. Mă trudesc să șterg urmele prea vizibile de sărăcie. Reușesc, cu eforturi și cu demnitatea învățată de la mama. Chinuitor e să înțeleg că nu sunt eu de vină pentru asta. Îmi apare deseori întrebarea „De ce?”. Fără răspuns, dar cu o urmă de revoltă ținută ascuns, în mine.

Am primit poezia pe care urma să o recit de la Traian Marcu, profesorul de română. Textul nu mă atrage deloc. Repede mi-am dat seama că este o făcătură proletcultistă, prima poezie apărută după actul de la 30 decembrie 1947, când deveniserăm Republică Populară, după ce fusese determinat să abdice regele Mihai. Mai multe nu știu. Nu pricep cu exactitate nici de ce fusese arestat și condamnat tata în 1948. Tocmai ieșisem pe lume, aveam nouă zile când l-au ridicat. Plutesc într-o nebuloasă. Mai am nevoie de timp și de fapte care să se înșiruie în memorie, ca să înțeleg bine despre ce e vorba cu familia mea și cu lumea. Mama m-a ținut departe, cât a putut, de eventuale complicații.

Mama. Părinții îi puseseră prenumele Meluța și nici ea nu înțelegea de unde până unde, ceva care nu era nici Maria, nici Mihaela. Nici nu avea o zi din calendarul ortodox în care să se sărbătorească numele. Absolvise un pension la Constanța, dar după ce l-au ridicat pe tata, s-a trezit brusc dată la o parte. A trebuit să se angajeze, dar ca soție de dușman al poporului, a fost acceptată doar în munci umile, prin spălătorii ale unor internate școlare. M-a crescut greu, pe mine și pe sora mea, în casa aproape prăbușită, unde la 12 ani m-am îmbolnăvit de reumatism acut, care mi-a atins inima. Am trecut până acum prin câteva sanatorii.

A devenit pentru mine o marcă personală această distanțare temătoare de restul copiilor care nu au statutul meu și, de bine, de rău, trăiesc în condiții mai apropiate de normalitate. Nici asta nu o conștientizez pe deplin, dar semnele din jur, șubrezenia casei, alimentele sărace, mereu aceleași, jocul copiilor de dincolo de gard, mereu jinduit, dar atât de rar dobândit, mi-au accentuat înstrăinarea. Așa simt acum. De atâtea ori, m-am tot gândit la asta. Cu toate armele mele de copil, țin totuși să fiu, să depășesc cenușiul fiecărei zile.

Două luni la liceu au fost de-ajuns ca să ies cumva din rând, să mă remarc prin înclinarea spre latura umanistă a studiului. La română, îmi place să formulez niște interpretări care îl obligă pe profesorul Marcu să mă rețină, cu toate că nu

încerc deloc să ies în evidență. Nu prea am ce învăța, nu e nevoie, devine totul simplu, o desfătare a simțurilor. Autorul poeziei pe care am primit-o e Marcel Breslașu, de care am auzit pe la școală în mai multe rânduri. Pare bine situat printre alți poeți care ies în față în vremurile astea, cum sunt Mihai Beniuc sau A.Toma. O fi ea cum o fi, dar am simțit, când am citit poezia ,,30 Decembrie 1947", că are posibilități de a fi interpretată pe scenă, o anume încărcătură, să-i spunem patriotică, care poate fi declamată cu efect în rândul spectatorilor.

Fratele mai mic al mamei, Titus, instructor la Casa de Cultură, are un prieten și colaborator, George Gridănușu, actor și regizor recunoscut al unor formații de teatru de amatori. Pe el l-a rugat Titus zilele trecute să mă asiste, să mă îndrume cum trebuie să recit, ca să scot în evidență accentele și sensul poeziei, să mă prezint bine în fața publicului. Ieșirea pe scenă nu este chiar o noutate pentru mine. La 11 ani, singur acasă, când mama și sora, mai mare cu zece ani, erau la serviciu, avusesem ideea de a realiza un spectacol de teatru. Citisem întâmplător o schiță a unui scriitor rus la modă, Turgheniev. Literatura vremii ridică la rang de înaltă prețuire și recunoștință cărțile sovietice care proslăvesc eroismul poporului rus, aflat în plină construcție a unei lumi noi, potrivit preceptelor lui Marx, Engels și Lenin. Schița vorbea despre un șef al poliției dintr-un anume oraș, care prindea o precupeață și o amenda pentru necinstea ei față de oamenii muncii, cărora le vindea produse cu suprapreț. Mi-am atribuit rolul șefului de poliție, Mircea, un băiat din vecini cu un an mai mic, era un polițist care asista la scenă și executa ordinele șefului, iar o fetiță, Angela, cam străină de orice interes artistic, era precupeața. Am făcut câteva repetiții, am înjghebat în curte un spațiu destinat teatrului, cu o pătură pusă pe sârma de uscat rufe pe post de cortină și câteva scaune aduse din casă. Am chemat apoi câțiva copii din vecini și spectacolul a început. Știam toate rolurile pe de rost, Mircea se descurca, dar Angela nu reușea să îngaime mai mult de câteva cuvinte și trebuia să-i suflu rolul. Nici așa nu ducea replica până la capăt, iar suflatul se transformase în indicații rostite cu voce tare, aproape urlat, ca să-i intre fetei textul cu totul în memorie. Pentru cei câțiva mucoși de pe scaune, era totuși un eveni-ment și nu comentau bâlbâielile actorilor. În fine, spectacolul s-a încheiat și odată cu el, bruma de emoție a interpretului, aflat pentru prima oară în fața spectatorilor.

Indicațiile primite de la actorul Gridănușu sunt o noutate pentru mine. Recunosc faptul că la multe accente și sublinieri nu mă gândisem și totul prinde viață, are continuitate, greutate și logică. Am mai înțeles că nu-i chiar așa de simplu travaliul de a muta textul pe scenă, dincolo de așezarea lui cuminte într-o carte. Peste toate, acele mici sublinieri de text impuse sunt introduse ca să scoată actorul și calitățile lui în evidență. Poate mai mult chiar decât valoarea textului. Am șansa unei prezențe care se anunță interesantă și bine susținută în fața auditoriului. Așa simt. Toate indicațiile le-am înțeles și le-am reținut din prima. Sunt pregătit, aștept cu emoție momentul. Prima mea ieșire adevărată în fața lumii. Sala nu are scenă și nici culise unde să se adăpostească interpreții. Corul, o formație de mandoline și eu, recitatorul, suntem plasați în primele rânduri, ca să putem face deplasarea în față repede, fără pauze prea mari între numere. Un profesor ține o scurtă cuvântare despre momentul istoric pentru celebrarea căruia se află cu toții în sală. Tot el introduce fiecare număr, rostind câteva cuvinte de prezentare și numele interpreților.

Emoția! Încep să-i recunosc tremurul particular din fibre. Nu e nici măcar un loc liber în sală. Un ecou vine și de la balcoane, pline și ele. Toată școala prezentă, toți profesorii, așezați și ei pe rândurile din față, dar și în spate, încadrând strategic elevii care trebuie să se comporte cuviincios față de acest moment și față de realizatorii lui. ,,Litteris et Virtuti" domină peretele din față, Titu Maiorescu și Lucian Blaga în stânga și în dreapta, în rame ample. Apoi ceilalți. Priviri fugare, dar nu prea mult în spate, fără întoarcerea capului spre cei ce populează sala. O sobrietate impusă. În calitatea mea de viitor interpret, ca prin farmec, timiditatea a dispărut, se scurge în cotloane nevăzute, în tainițe din care nu răzbate decât ritmul accentuat al sângelui. Ce bine e așa, cu o poziție de om ce trebuie să fie, în sfârșit, urmărit și ascultat, față de care nu-ți rămâne decât să porți o urmă de respect. Dacă vei aprecia că e bine ce auzi, ce spune, cum spune, cum se prezintă. Nu-mi e teamă de asta, știu bine totul, am și poziția corpului studiată și unele gesturi și ridicări ale mâinii bine întipărite în memorie. Chiar și mimica joacă un rol. Am fixate în memorie momentele când trebuie să afișez o încruntare superioară, ca atunci când te afli înaintea unui moment de mare importanță, și când trebuie să zâmbesc entuziast, ca în fața unei uriașe victorii. M-am văzut deja în poziția aceea centrală, în fața publicului încă nevăzut.

Recitasem de zeci de ori poezia și vizualizasem tot ceea ce urma să se întâmple, într-o mulțime de variante posibile. În fața sălii pline, nu e decât o demonstrație a unei lecții bine însușite și pe care știu că o pot duce cu bine la capăt. Masa de prezidiu din față, arcuită elegant, rămâne stingheră la locul ei, ca și scaunele impozante.

În fața mesei, pe culoarul dintre aceasta și primele bănci, urmează să evolueze interpreții. Nu știu exact când voi fi prezentat și ar urma să mă scol de la locul meu. Presupun că trebuie să fie undeva, la început, ca un preambul recitativ înaintea unor momente cu mai mulți și mai zgomotoși participanți. Profesorul mă anunță, sunt chiar primul. Deschid spectacolul.

Dantela fină a desenului de pe ziduri, largi dreptunghiuri cu latura scurtă coborând spre brâul cu vopsea maron care încinge sala, portretele puse totdeauna cu mare exactitate la mijlocul dreptunghiului, alt dreptunghi, alt tablou. Care e, ce personaj? Cine mai are timp de răspunsuri? Îndreptarea coloanei, ieșirea măsurată, suplă, de la locul meu, câțiva pași, întoarcerea spre sală. Unii nu mă cunosc, nu m-au văzut poate niciodată, alții doar accidental, fără importanță, o arătare firavă, undeva, în prelungirea culoarelor. Poate se întreabă de ce ăsta, de unde a răsărit, cine l-a pus să iasă în față, ce știe să facă, ce va spune, cine e ăsta care face pe artistul și ei trebuie să-și piardă vremea, ascultând pe unul dintre ai lor care acum e în față, și ei doar întregesc peisajul și spațiul dintre bănci?

Se transmit toate astea, simt înțelesul murmurului și al întrebărilor ivite în colțul ochilor, nedume-ririle, așteptarea curioasă a mulțimii cu zeci de ochi. Nu mă grăbesc, joc pauza dinaintea primului cuvânt. Știu ce spun. A dispărut frica de pe culoare și din pauze, retragerea într-un perpetuu semiîntuneric al ființei care preferă singurătatea, nu ieșirea în arenă. Acum e altceva, altă împrejurare, o atenție spre mine, impusă. Doar pe mine mă privesc și mă ascultă. Acum, eu sunt cel adevărat, privirile sunt ațintite asupra mea, examinându-mă, cântărindu-mă, judecându-mă.

Sunt secundele mele, clipele mele care prețuiesc mai mult decât toate tăcerile de până acum. *30 decembrie 1947. Sfârșit de an și început de veac,* așa începe. Ușor indiferent la text, la semnificațiile lui. Atent la nuanțele actoricești. Rostire fermă, cu greutate pe fiecare sintagmă, ca un ecou, cu așezare pe consoanele care marchează dur momentul sugerat. *Încă un vis înveșmântat în fapte. Nevrednica mea pană de diac îl scrie-adânc, cu slove-n sărbătoare.* O solemnitate artificială. Dar mă lasă să punctez pe verb, pe dinamica imaginii, nu pe sensul ei. Cuvintele plutesc peste trupuri, doar ele, întărite de glasul meu, controlat să ajungă până în ultimul rând. Ochi uniți într-o singură și uriașă privire, ecoul care anulează orice vuiet, devine cristalin, strălucitor, răsunător. Gesturile firești, le știu, nu s-au pierdut prin emoție și prin teama de a fi urmărit îndelung. Nu e numai pentru azi acest moment. Este pentru mine, cel de mâine. Câteva figuri cunoscute, de colegi, de profesori, într-o surprindere fugară, cu aceeași respectuoasă acceptare.

Ultimul cuvânt și ultimul gest.Tăcerea mea și a lor. După ea, aplauzele, amplificate, izbind zidurile, înconjurând Tăcerea. Cât o mie de cuvinte tablourile deschid, înseninat, o fereastră.

(Va urma)

Lucrare realizată de AMALIA MĂRGINEANȚU

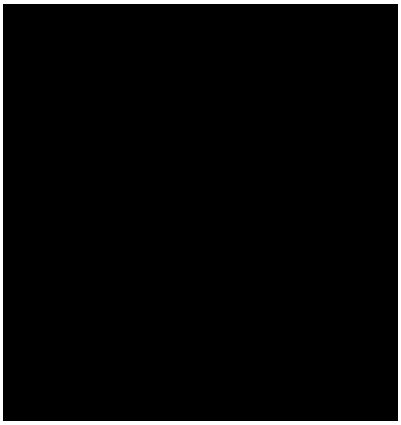

DUMITRU DUMITRESCU

ARIPILE ÎNGERULUI

(fragment din romanul *Gabriel*, partea a treia)

*

De unde și până unde a aflat Cristian de plecarea lui, s-a convins abia când acesta văzând bagajul după ușă, a cotrobăit să vadă ce-i înăuntru. Întrebându-l unde pleacă, i-a răspuns în glumă că va merge la oraș să-i caute o școală unde să-l transfere din toamnă:

- Asta s-o crezi tu! Eu de lângă bunica și bunicu, nu plec în veci!

Înțelegând atașamentul față de ei și reticența în general a copiilor de școală, Gabriel nu a fost surprins cu nimic, de aceea luându-l în brațe i-a vorbit afectuos:

- Nu trebuie să-ți fie teamă. Noi te iubim și vom fi cu toții lângă tine!

- Bine, bine, mai vedem noi până atunci…! Au fost cuvintele lui Cristian care i-au topit inima.

Gândurile și emoțiile zilei l-au copleșit în așa măsură că, s-a învârtit în pat întreaga noapte, fără să adoarmă nici măcar o secundă. Doar vise nedeslușite, figuri de oameni necunoscuți, locuri și peisaje bizare, glasuri aiurea și sunete de instrumente venite parcă din alte lumi. Neodihnit a ieșit primul din casă pentru a-și împrospăta cu aer oxigenat plămânii. Efectul a fost mai mult decât benefic datorită parfumului de la florile din grădina gospodăriei care, i-au anesteziat simțurile.

Nedorind să-i deranjeze pe cei din casă, s-a întors în vârful picioarelor să se aranjeze și să facă ordine în cameră. Știind că trebuie să-și ia rămas bun, în mod misterios a simțit nevoia să treacă mai întâi pe la cal. Tiptil a ieșit afară unde, ajuns la grajd de parcă ar fi fost așteptat, calul a și venit cu botul să-l miroase și să-și așeze capul pe umărul stăpânului:

- Ce-i Gigele cu tine? Îți pare rău și ție că plec?

- Frrr,… frrr ! A fost răspunsul animalului tropăind din picioare.

- Nu-ți face griji, că nu plec definitiv ! Când am să mă întorc, ne vom înțelege noi cumva!

Dând să iasă din grajd, dintr-odată calul s-a rotit pe lângă și i-a blocat calea. Înțelegând gestul animalului ca un atașament deosebit, Gabriel ca să scape, a mers la iesle și i-a întins o mână de iarbă amăgindu-l. Pe lângă animalul cu gura să apuce iarba, Gabriel s-a furișat repede afară închizându-i ușa cu drogul. Ca niciodată, calul a fornăit mai tare de câteva ori împingând cu capul colțul de sus al ușii cât să i se vadă ochii mari și umezi, de parcă i-ar fi venit să plângă.

- Mare minune și cu calul ăsta,…se cunoaște că are suflet exact ca noi oamenii!

A remarcat în gând Gabriel, copleșit de afecțiunea lui sinceră. S-a mai învârtit apoi prin curte și, văzând că se crapă de ziuă, a intrat în casă să-și ridice bagajul. Verificând corzile și-a adus aminte de chitara electrică și de faptul că în buzunarul husei acesteia are atât microfonul de voce cât și penele de solistică și acompaniament. Convins că îi vor fi necesare le-a pus lângă geanta de drum și a cărat tot bagajul afară, pe scările casei. Intrând discret în camera copilului să-și ia la revedere, acesta treaz l-a abordat primul, vorbindu-i răspicat:

- Când te întorci, să nu uiți să-mi aduci ceva de la oraș!

- Bine, Cristian, n-am să uit. I-a promis sărutându-l pe frunte și acoperindu-l cu plapoma să se culce din nou. Ieșind pe hol era așteptat de doamna Georgescu.

- Ai luat tot ce-ți trebuie pentru drum?

- Da mamă, te rog să ai grijă pe aici, cheile de la firmă ți le-am dat și, dacă vine vreun control, ceva, închizi până mă întorc eu. Gata, plec,… sărut mâna! A rostit Gabriel luând chitara în mâna stângă și geanta în cealaltă mână, însoțit fiind de senioare până la poartă.

Nu au așteptat mai mult de câteva minute până când, pe lumina fazei scurte a farurilor a și oprit lângă ei mașina condusă de Costel. Deasupra șoselei, dincolo de linia orizontului zorii dimineții prefigurau începutul unei zile frumoase.

- Mergi înăuntru mamă și vezi cum te descurci cu tata! A rostit Gabriel, sărutându-i mâna.

Așteptând să se retragă senioarea, Costel a coborât să-și salute tovarășul de drum:
- Să trăiești domnule chitarist! Ce spui, ești pregătit pentru Italia? Vezi că pe bancheta din spate ți-am adus instrumentul. Lasă-ți bagajul acolo și vino să stai în față cu mine pe scaunul din dreapta !

Întinzându-i mâna să-l salute, reflectând o secundă, Gabriel i-a sugerat altceva:
- Da, domnu' Costel, sunt pregătit și, ca să nu te încurc la condus, eu zic să stau în spate. Am corzile la mine să le pun, întretimp vreau să aud cum sună și să mă obișnuiesc cu griful!
- N-a nimic împotrivă. Chiar mă bucur dacă vrei să și cânți ! Ceilalți veri ai mei deja au plecat și ne așteaptă la intrarea în Vânju-Mare.

Acestea fiind zise, cei doi și-au ocupat locurile în autoturismul care, pornind silențios de pe loc, i-a întărit convingerea lui Gabriel că este în siguranță și că vor ajunge cu bine la destinație.

Un sentiment ciudat de nelinişte a avut totuși, când, privind prin luneta mașinii la atelierul și magazinul lăsate în urmă, a fost copleșit de emoții. Dorind să scape de această stare si-a făcut de lucru: a luat chitara de pe banchetă, i-a pus în ordine corzile pe care le-a strâns din șuruburile cordarului, armonizându-le după ureche. Văzând ce face, Costel uimit de priceperea omului, i-a sugerat să exerseze încurajându-l:
- Îți fluier eu tonul de Fa al saxofonului, tu acordează chitara după el și, pe drum putem cânta în voie să nu ne plictisim.

Apucându-se de treabă, Gabriel nici nu a realizat că deja trecuseră prin câteva localități, îndreptându-se acum spre intersecția cu drumul național. Aflați încă în câmp deschis și bătându-i din dreapta razele soarelui răsărit de un stânjen pe cer, privind printre gene undeva la vreo trei sute de metri de șosea, a remarcat o stână pe lângă care păşteau câțiva cai.

Un dulău, apărut de nicăieri să se hârjonescă cu dânșii, a speriat pe unul dintre cai așa de tare că, acesta luând-o nebunește la goană spre șosea, a dat să o traverseze exact prin fața mașinii lui Costel. Din reflex și cu spirit de conservare trăgând de volan stânga, pentru a nu-l acroșa, din sens opus pe partea lui de mers venea în viteză un autocar. Ca să evite coliziunea frontală, Costel a menținut direcția întrezărind o ieșire printre doi plopi, spre câmp. Numai că, din cauza vitezei a lovit cu roata din dreapta față în buza șanțului de lângă coronament și mașina a fost aruncată direct în plopul din stânga, adică în partea șoferului, avariind-o grav. Impactul cu pomul i-a rupt bara din față și i-a desprins motorul deplasându-l cam o jumătate de metru în interiorul cabinei. Declanșată și perna de aer care explodându-i în pieptul deja lovit de volan cu forța de recul a motorului, Costel a rămas țintuit între scaun și stâlpul din stânga al ușii, sufocându-se.

Într-o fracțiune de secundă, din instinct Gabriel a aruncat chitara din mână apucând tetiera scaunului din față pentru a se opune reculului, zvârlit fiind și el cu putere înainte și înapoi. Norocul i-a fost cu îmbrăcămintea de burete a banchetei care i-a amortizat șocurile proptindu-l de ușă. Ca prin minune ușa s-a deschis singură, lăsându-i corpul să iasă pe jumătate afară.

Aflat sub efectul adrenalinei, primul gând l-a avut să se târască pentru a se îndepărta de mașină, crezând că aceasta poate lua foc. Împleticindu-se, a luat-o prin spate să deschidă ușa lui Costel. A tras de ea din toate puterile până i-a venit rău și a căzut cu fața în sus, lângă motorul avariat. Cât timp să fi zăcut acolo nu știe, doar că l-a trezit o picătură de rouă dintr-o creangă a plopului aflată deasupra, răcorindu-i fruntea. Deschizînd ochii, a rămas surprins să audă și să vadă în apropiere autocarul staționat, cu călătorii dați jos în stare de panică. De departe se auzeau sirenele mașinilor de la poliție și salvare, venind către locul accidentului. Încă în transă, Gabriel s-a așezat la câțiva metri de plop pe buza șanțului pentru a-și reveni. Cu mintea abătută și privirea în gol, orbindu-l lumina soarelui a închis forțat ochii întrezărindu-i totuși, coroana scânteind pe un fundal de galben auriu. Inexplicabil, din mijlocul coroanei i s-a năzărit că vin către dânsul siluetele Emiliei și a lui Cristian, făcându-i cu mâna. În clipa următoare, cineva apucându-l zdravăn de umeri l-a zdruncinat puternic:
- Alo, domnu',…sunteți bine? Puteți să vă ridicați ?! Realizând că totul este aievea și că cel din față este polițist, Gabriel i-a răspuns bălbâindu-se sacadat:
- Da, da,…sunt bine, nu știu Costel, șoferul,…ce face!?
- Stai aici, îl descarcerăm imediat!
- E mort,…veniți mai repede cu targa !

S-a auzit ca un blestem glasul unuia dintre medicii de la salvare. Gabriel neînțelegând ce se întâmplă, cu ochii împăienjeniți de spaimă privind în jur să distingă ceva din absurdul situației, s-a așezat din nou pe buza șanțului precum un spectator inocent în fața destinului nemilos, așteptându-și cu înfrigurare izbăvirea. Aceiași creangă a plopului afectat de lovitura mașinii, legănată acum de vântul molcom al dimineții îi

mângâia fața cu umbrele frunzelor precum o fâlfâire de aripi. Da, a aripilor Îngerului său păzitor.

- Sfârșit de roman-

MONICA DUȘAN

fragment din romanul
Viața ca o lacrimă

Din fericire a sosit sâmbăta, sâmbăta după-amiază, când întoarsă de la ore pot să plec hai-hui. Urc dealul din spatele casei inspirând profund, dorind să mă hrănesc cu tot universul. Sunt atentă la fiecare fir nou de iarbă apărut, la fiecare gânganie. Greierii ieşiţi la soare în pragul locuinţelor săpate în coasta dealului se ascund ca nişte năluci iuţi, la ivirea mea. Tooraşi albaştri şi albi crescuţi în mănunchiuri gingaş, îmi însoţesc urcuşul, încântându-mă cu frumuseţea, delicateţea şi parfumul florilor. Ajung curând în Vârful Viii. De ce se numeşte astfel? Nu ştiu! Poate pantele sale cu expoziţie sudică, au fost cândva cultivate cu viţă-de-vie. În apropiere, un alt deal, care se cheamă „În vie", era într-adevăr cultivat pe vremea ungurilor, cu vie nobilă. Şirurile paralele de vie, urcau panta domoală a dealului. Privind peste sat spre răsărit, îmi amintesc una dintre poveştile spuse la gura sobei de cei mai în vârstă. Mă întorc aşadar, în alt timp.

Pe vremuri, mai toţi românii din sat lucrau terenurile ungurilor. Într-una din zilele de vară, doi ţărani din sat, Ion al Ignii şi Pătru al Gumii, mergând la lucru la Bokcsy, sunt trimişi să sape via din deal. Bătrânul plecase peste Criş, pe dealul Grindeii unde avea grajduri şi acareturi şi mult teren care trebuia şi el lucrat. Era însoţit, bineînţeles, de un grup mare de săteni. Cei doi care rămăseseră să sape la vie erau bucuroşi că nu vor fi supravegheaţi îndeaproape de Bokcsy care era foarte sever, şi astfel, se vor mai putea şi ei odihni. Zis şi făcut. Săpau ei cât săpau, după care se puneau la umbră şi se mai hodineau oleacă, aşa încât, ziua de muncă trecea uşor pentru ei. Seara s-au întâlnit însă cu ceilalţi consăteni care fuseseră la lucru în Grindeia. Unul dintre ei îi luă pe cei doi la rost.

-Măi bolunzilor, nu mai hodiniţi mă, tătă zua, că să uită Bokcsy cu cucălu[1] la voi, să vadă cum lucraţ!

Din Vârful Grindeii să uită păstă Criş şi oblu vă zâc, că nu mai vedeţi voi măsura de mălai promisă, cât îi cucu!

- No, taci, mă! Chiar să uită, ori vreţi voi numa să ne căzniţi?, se miră cei doi.

- Io atâta vă spui, să nu vă jucaţi cu unguru', că nu v-o meie[2] bine!

Cei doi se speriară, iar a doua zi săpară din greu până spre amiază. La amiază căldura şi oboseala îi înmuiase rău de tot, tare s-ar fi hodinit.

- Mă, Ioane mă, mai poţi? întrebă într-o vreme Pătru.

- Ba! Nu mai pot, da' nici să mă opresc n-am cum, că parică asâmt ochii lu' Bokcsy direpţ în ceafă, şi zău, că nu mă pot opri.

- Mă, da' spăriat eşti! Doară n-om săpa noi câtu-i zua de lungă, fără să hodinim batăr[3] o ţâră, zău aşa, că doară n-am căpiat!

- Hodineşte tu, Pătruţ dragă, răspunse Ion, da' io nu poci, că-mi trâbă musai[4] măsura de mălai, că nu mai am din ce face mămăligă la prunci.

- Ba, că-i hodini şi tu, râse vesel Pătru. M-am socotit io cum să-l păcălim pă ungur.

- Cum? se miră Ion.

- Să vezi cum: punem cămeşa pe coadă la sapă, colopu[5]' în vârfu' cozii şi până noi om hodini, mai mişcăm de sapă să creadă Bokcsy că noi săpăm, că doară n-o vedea el aşa bine atâta cale, cu tăt cucălu' lui cu tăt. O să creadă că sapa îmbrăcată cu cămeşa şi clopu' meu, îs chiar io.

- Mă, că bine te gândişi! Aşa om face!

Aşa au făcut şi nu au avut de suportat nici un fel de penalizări din partea lui Bokcsy. Zâmbesc gândindu-mă la inventivitatea românului, la imensa sa capacitate de a se adapta la orice situaţie. Pornesc apoi încetişor mai departe prin grădini. Cobor dealul spre apus, trec prin livezile cu şiruri de pruni, ce-i drept, acum parţial sălbăticite sub regimul „epocii de aur" şi ajung după ce trec de drumul cleios al Sfârliuţei, pe Poduri. Podurile acestea erau un loc cu pante domoale ce urcau până sub pădure. Pe timpuri, aici se găseau parcelele cu cereale şi alte ogoare, livezile de pruni şi meri ale sătenilor. Acum rătăceau în voie vacile C.A.P.-ului, rupând şi ultimele mlădiţe ale pomilor ce altădată avuseseră roade bogate.

Casa Trinei, cu acoperişul de paie prăbuşit, cu pereţii coşcoviţi, cândva văruiţi într-o nuanţă albastru pal, se ascunde după un pâlc de pruni bătrâni cu ramuri contorsionate. Şi ea este o mărturie a trecutului, un trecut care din nou îmi smulge zâmbete.

Mai demult, oamenii din sat, cum sosea primăvara nu

se mai culcau în casă, ci care pe unde apuca: ba în târnaţ[6], ba în şură sau în podul cu fân. Trina, pe lângă casa căreia treceam acum, dormea vara cu bărbatul în şură, în carul care avea ceva fân aşezat între loitre. Feciorii satului, cum pe vremea aceea după ce asfinţea soarele nu prea aveau cu ce-şi umple timpul, născoceau tot felul de pozne. Aşa se face că într-una din seri, Sabinul Bolborii şi Ilie a lui Bosica se tupilară lângă şura Trinei, aşteptând ca ea şi bărbatul său să adoarmă. Când îi simţiră adormiţi, prinseră uşor de proţapul de la car şi cu mare grijă îl traseră afară din şură. În car, cei doi abia intraseră în împărăţia viselor. Niculae, bărbatul Trinei, simţise mişcarea carului şi fără să se trezească începuse să vorbească prin somn.

- Oa, Ceşă oa! Ho, Joiană dragă!

Dar carul se ducea la vale încetişor, tras de cei doi feciori. Niculae continua să bălmăjească prin somn:

- Oa, Ceşă, rupă-ţi dracu coarnele! Trină, dă-n cap la vaci!

În cele din urmă s-au trezit în car, în mijlocul câmpului, mai la vale de casa lor, în apropiere de Goşanu. Buimaci de somn nu pricepeau ce se întâmplase cu ei şi unde se găseau. Cei doi feciori fugiseră înnebuniţi de atâta râs.

A doua zi râdea tot satul de păţania celor doi, păţanie care se transmisese şi ajunsese până la mine, probabil mai înflorită pe ici, pe colo. Casa Trinei era acum pustie şi nu-mi puteam reţine zâmbetul la amintirea întâmplării de altădată. Pe acoperişul prăvălit din paie, crescuseră smocuri de iarbă verde. Piţigoi guralivi zburau în jur, strigându-şi cu bucurie dorul de primăvară. Cu muguri roşcaţi ce zvâcneau în vârfuri de ramuri, copacii mângâiau prospeţimea cerului primăvăratec. Ochiurile mărunte de apă rămase după ploi, răzleţite ici-colo prin iarba crudă de-abia ivită, păreau cioburi mici de cer, căzute din înalturi.

Mă apropii de un pârâiaş ce iese din pădure însoţit pe maluri de o gardă numeroasă formată din aluni tineri, încărcaţi de mâţişori aurii ce biciuiesc văzduhul clar cu stropii unei ploi de aur. La picioarele alunilor se întinde o minune de covor galben ţesut din bogăţia gingaşă a florilor de anglicei. Flori trufaşe de cocoşei, cocoţate în vârful unei tulpini înăltuţe, străjuiesc covorul galben. Anemonele albe îşi pleacă sfielnic floarea spre pământ, iar plămânărica înviorează privirile cu oferta sa spectaculoasă de culori roz-violacee. Toate aceste plante se întreţes măiestrit cu frunzele verzi ale popelnicului, cu ierburile uscate şi alte frunze ocru-maronii. De atâta frumuseţe parcă mi se taie respiraţia.

Urc pe firul apei ce susură uşor între maluri de lut, bucuroasă că a scăpat din chingile de gheaţă ale iernii. Intru în pădure. Dealurile se strâng până aproape de pârâiaş, făcându-mă să înaintez anevoios. Alunec uneori pe stratul de frunze moarte, mă împiedic de crengile căzute, dar sunt veselă. Copacii îşi unesc ramurile viguroase deasupra mea. Mierle tuciurii scormonesc grăbite prin frunziş, spărgând liniştea pădurii.Sprijinită de tulpina unui stejar bătrân, ascult şoaptele pădurii. Îi aud inima tânără pulsând seva în mii de trunchiuri. Pădurea cântă deja prin muguri, imnuri de slavă soarelui şi primăverii. Se trezeşte din somnul de peste iarnă şi se pregăteşte pentru o nouă înfrunzire…

Şi eu mă simt un tânăr copac cuprins de vraja primăverii: îmi simt mugurii zvâcnind sub piele şi aştept parcă să-mi crească noi lăstari din trup. Nu înţeleg ce dorinţe, ce sfâşieri îmi sfârtecă trupul, lăsându-mă uneori buimacă.

Am ieşit într-un târziu din fundul întunecos de pârâu, în marginea pădurii. Soarele se pregătea de culcare şi muşca cu ultimele raze din buza dealului, ca dintr-un mare cozonac. Mă hotărăsc greu să pornesc spre casă. Ceva nedefinit mă ţintuieşte locului. Rădăcini nevăzute, împletite parcă cu cele ale copacilor pădurii, îmi opresc mersul. Eram ţintuită locului sau totuşi alergam? Alergam cu obrajii biciuiţi de aerul rece. Ajunsesem iar în Vârful Viii. Fumuri sinuoase se ridicau peste sat, iar înserarea deja îşi aruncase peste gospodării linţoliul său vineţiu.

Rezemată de un prun privesc roată. Aici sus, un bătrân pe care-l chema Manu, obişnuia să doarmă într-o butie, alături de iepurii săi ce mişunau în jur. Aşa îmi povestiseră şi mie alţii. Parcă mi-l amintesc şi eu ca fiind un bătrânel mărunt, încovoiat puţin de spate, învelit într-un cojocel de oaie. Era ciudat de felul lui.

Tata îmi povestea de un alt bătrân, care obsedat de mâncare, terorizat o viaţă întreagă de plânsetul stomacului gol, spunea: „Ce bine dacă ar fi Faţa Satului o mămăligă mare şi Crişul un râu de lapte, şi să se răstoarne atunci dealul în Criş!... M-aş sătura şi eu o dată-n viaţă!”Faţa Satului era un deal mare, rotund, ce mărginea satul în partea de răsărit, iar Crişul curgea în apropierea lui. Îmi închipui ce foame pantagruelică avea bietul om, dacă se gândise să facă asemenea comparaţii.

Mai era pe timpuri în sat un nebun, Piţâgu, care umbla de ici-colo, trecea şi pe la bunicul, unde mai primea ceva mâncare, după care de bucurie începea să se rotească în jurul propriei axe strigând: „*Iute, iute ca pârjolu'/ Iute, iute ca mosoru'/ Şi mai iute ca motoru'!*”

Oameni ciudaţi, timpuri trecute, dar toţi aceşti oameni care astăzi nu mai sunt şi-au lăsat amprenta asupra satului, au contribuit cu ceva nedefinit, la ceea ce este el astăzi. Au fost un fir de nisip din şirul neîntrerupt de generaţii.

1. Cucăl (arh. sb.) – ceas, aici cu sensul de binoclu.
2. Meie (reg. vb.) – merge.
3. Batăr (reg.) – măcar.
4. Musai (reg.) – obligatoriu.
5. Colop (reg. sb.) – pălărie
6. Târnaț (reg. sb.) - prispă.

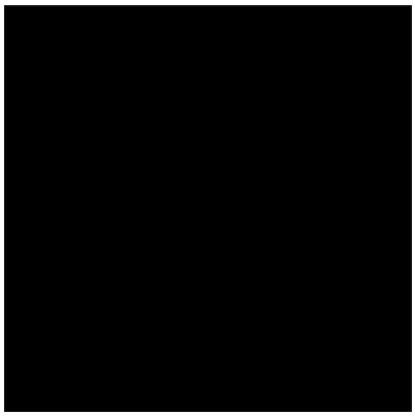

TUDOR CICU

Uneori și îngerii plâng

Cred că m-am întrebat și eu, pe vremea când citeam isprăvile nemaiauzite ale cavalerului de la Mancha, tot așa, ca tine, cititorule: oare cum trebuie să-l fi privit cititorii lui Cervantes pe Don Quijote la vremea aceea, când autorul cărții despre isprăvile acestuia încă trăia? Nu cumva se vor fi purtat ca acel Zopyr, fizionomist de profesiune, la întâlnirea cu marele gânditor Socrate? Se spune că Zopyr îl descifra pe filosof drept un stupid oarecare, brutal din fire și înclinat spre desfrâu și beție, spre hazul discipolilor filosofului, care izbucneau, firesc, în râs. Prins pe picior greșit, Zopyr o dregea, spunând că așa era construit filosoful din natură, însă, practicând ani la rând virtuțile, acesta și-ar fi înfrânt pornirile inițiale. Nu mă vedeam încă stând sub nasul unui așa filosof, dar un fel de Nicolinka Bolkonski (fiul Lizei și al lui Andrei Bolkonski) mă vedeam. Sau cam ca și acel Nikolinka, care, în finalul romanului lui Tolstoi, rostea profeticele fraze: „Dar va veni o zi când voi isprăvi cu învățătura și atunci voi *trece la fapte*. Un singur lucru îl rog pe Dumnezeu: să fiu și eu așa cum erau oamenii pe care-i descrie Plutarh. Atunci voi săvârși fapte mari ca și ei. Voi face fapte și mai mari decât ale lor. Iar lumea toată mă va cunoaște, mă va iubi și mă va admira”. Și ca să mă lămuresc cam ce-ar fi putut izbândi acela, odată pornit în lume, fugeam la bunicul, care stătea pe a doua uliță de a noastră, să-mi spună. Tata zicea că bunicul e mult prea zgârcit la vorbă, și atunci când nu avea chef, nici că-i puteai scoate cu cleștele vorba dintr-însul. Dar nu era așa. Știam că doar o zicea, așa, în glumă, pentru că pe-atunci, când trăia, doar bunicul ne spunea poveşti în preajma Crăciunului, sperând că peste ani, careva, măcar unul dintre nepoţi, îi va căra traista cu basme prin lume...

Eu am să vă spun povestea unei zile ce făcuse să tremure și lumina în lampă de nesăbuința la care mă dădusem. Cred că era Crăciunul sau după Crăciun, când se auzea că vine moșul în sania trasă de cai albi ca neaua. Să fi avut cam cinci anişori, acolo. Priveam, cu năsucul lipit de geam în afară, spre curtea casei, acolo unde mama vorbea ceva cu Lina, vecina noastră de dincolo de garduri. Zăpada, afară, era aproape cât gardul. Ninsese toată noaptea ce tocmai trecuse. Noi, copiii, ne culcaserăm devreme şi nu văzuserăm nimic. Se vedea că totul se petrecuse în lipsa noastră. În iarna aceea, casele și câmpiile din împrejurimile mahalalei noastre, Salaș Malesă (mahalaua colibelor, singura din tot satul), parcă dispăruseră sub zăpadă și doar fumul ce se înălţa din coşuri dovedea că în acele locuri, printre pereţii caselor mici, trăiesc români și tătari, risipiţi în vasta câmpie dobrogeană. Dar cum se lumina de-a binelea și pe ulița mare începeau să mișune vecinii, iar perechile de gospodari se pierdeau pe ulicioare cu pași înceți, ai mei ieșeau și ei în ogradă, cu treburi. Iar când unii și alții se opreau în dreptul porții să dea bineţe, mai discutau între ei fel de fel de nimicuri. Așa și acum. Am ciulit urechile, să o aud pe mama, ce-i striga Linii, aflată dincolo de gard:

–Păi, nu prea mai avem nici noi, Lino, că-l făcu Ion al meu mălai, şi nu cred să mai fie! am auzit-o pe mama, din casă, cum se tânguia cu Lina, la gard.

– Dă-mi, ţaţă Ioană, măcar un ciur de boabe, să-i dau scroafei până mâine!...

– Da' voi n-aţi tăiat porcul, fă Lino, ca toţi oamenii, de Crăciun?

– Nu l-am tăiat încă, ofta Lina, suflând în pumni să mai alunge gerul. L-am avut la pat pe bărbatu-meu, n-a putut să se ridice, să-l taie...

Nu prea înţelegeam eu din cele ce-şi spuneau femeile. Mă uitam la Lina, vecina îmbrobodită într-o basma de lână, ca la una dintre acelea care-şi mărturisesc păcatele la Judecata de Apoi. O văzui pe mama că cedează, în cele din urmă, şi dispare apoi după uşa de la polatra unde ţineau ai mei funiile cu ceapă, butoiul cu varză, lada cu mălai şi alte alea. Între timp, a apărut pe poartă şi tata. Ducea pe umăr lopata cu care tăiase un şanţ prin zăpadă, cam pe mijlocul drumului. A zărit-o pe Lina, în spatele gardului nostru, cum îşi îmbrobodea cu mâinile basmaua neagră peste cap.

– Ţi-e frig, Lino? o întrebă tata.

– Nu mi-e frig, nea Ioane. Doar o ţâră... da' se înfierbântă ele picioarele când oi merge, şi-mi trece.

Mi-am lipit obrazul de geamul ferestrei pentru a mă lămuri dacă, într-adevăr, Linei îi îngheţaseră picioarele, dar până acolo, la gard, nu desluşeam prea bine. Acum, tata îşi făcea de lucru cu lopata prin faţa grajdului unde ţineam oile. L-am auzit întrebând:

– Da' ce-i cu Vasile, Lino?

– A zăcut zilele astea... Tuşeşte, nea Ioane, toată noaptea. Cum vine ziua, se mai linişteşte... Nu ştiu ce-i zise tata, că vorbele lui fură astupate de scrâncetul ca de căţelandru al Crivăţului, însă jelania Linei se rostogoli până la mine: Aoleleaa! Da' cu ce bani să-l duc şi la doctor, nea Ioane, că n-avem, se văita Lina dincolo de gard? (Pesemne că tata, în timp ce vorbea

ea, îi sugerase calea cu doctorul ori cine mai ştie ce.)
– Păi, vindeți scroafa, şi cu banii ăia du-l la doctor! a zis tata.
– Aoleleaa, nea Ioane! Şi noi ce-om mânca? ce şi-or mai fi spus, ce şi-or mai fi vorbit, că a apărut mama, cu ciurul şi o pânză de şorţ plină cu boabe de porumb, iar Lina a plecat.
– Să mă chemi, Lino! i-a strigat tata. Vă tai io porcul, de ce să-l mai chinuiţi şi pe el, săracul!
– Te chem, te chem, nea Ioane... am mai auzit-o pe Lina, dispărând după troienile care se puseseră şi înspre casa ei. Acum, când mă gândesc şi refac totul în memoria mea, cred că n-au tăiat porcul de Crăciun, alde Lina. Pentru că bărbatul ei a murit a doua zi după acea întâmplare, iar porcul l-a tăiat într-adevăr tata, dar nu pentru de-ale Crăciunului, ci pentru pomana pe care Lina i-a făcut-o bărbatului ei. Semăna Lina, într-un fel, cu Matriona din „Fraţii Karamazov", mai curând cu femeia aceea rea şi amarnică la suflet din povestea pe care i-o spunea Gruşenkăi? Că, după ce a ajuns în iad, îngerul ei păzitor, făcându-i-se milă, s-a înfăţişat lui Dumnezeu să-l roage să o scoată de acolo. „Da' a făcut ea vreo faptă bună?", l-a întrebat Dumnezeu pe înger. Şi atunci, îngerul şi-a adus aminte că, odată, a smuls un fir de ceapă din grădină şi a miluit o biată femeie săracă. „Ia firul cela de ceapă, zise Dumnezeu, şi dă-i-l să se agaţe de el, şi pe urmă să o tragi afară! Dacă izbuteşti s-o scapi, să vină aici, în Rai, iar dacă s-o rupe firul de ceapă, să rămână unde s-o afla acum!" Aşa a făcut îngerul, dar femeia, văzând că de picioarele ei s-au prins şi alţii, vrând a fi şi ei în afara Iadului, a început să se agite, să dea din picioare şi să urle: „Pe mine vrea să mă scoată, nu pe voi, ceapa-i a mea, nu a voastră!" Şi, de aceea, firul de ceapă s-a rupt, iar femeia a căzut din nou în Iad, unde arde şi acum. Iar îngerul (zice autorul) a izbucnit în plâns şi a plecat.

Cum a intrat tata în casă, după ce şi-a scuturat mai întâi opincile de zăpadă, în tindă, i-am sărit dinainte:
– Ai făcut pârtie, tată? (La şanţul ăla tăiat pe mijlocul drumului, prin nămeţii de zăpadă, noi îi spuneam pârtie).
– Am făcut, copile...mă linişti tata.
– Până la bunicu'...?
– Până la bunicul.

Şi nu l-am mai întrebat nimic. Am fugit sub plapumă, unde mi-am ascuns năsucul pe care îl izbise frigul intrat de afară odată cu tata, ori din cauza înghețului strâns în zăpada de pe căciula lui miţoasă. Până la bunicul, pe vreme bună, făceam cam cinci minute. Doar stătea cu o uliţă mai încolo de casa noastră. Asta, pe vreme bună. Dar tata tăiase pârtie şi abia aşteptam să dau o fugă până la bunicul, să-l mai întreb încă o dată când vine moşul cu sania trasă de cai albi ca neaua şi pe la noi. Bunicul era cel care le ştia pe toate.

După cum ne povestea câte şi mai câte, se vede treaba, veştile despre moşul ce trebuia să vină de Crăciun nu-i erau, pesemne, străine. De obicei, de Crăciun, mama era cea care dădea, cea dintâi, vestea: „Gata, copii, hai de vă îmbrăcaţi bine şi să mergem la taica-moşu şi mă-ta mare!" Se făcuse aproape seară şi, de acum, simţeam eu că mama nu are să ne mai ducă la bunicu'.

Ce-o fi fost în capul meu, nu ştiu. Cert e că am luat, atunci, totul pe cont propriu. Spuneau ai mei că m-au găsit, o oră mai târziu, în picioarele goale, cu izmenuţele trase peste o cămăşuţă de casă, căzut în zăpadă pe pârtia făcută de tata, cam pe la mijlocul drumului până la bunicul. Eram vânăt la faţă, dar încă în viaţă. Mi-au frecat, cu oţet şi ţuică, tot corpul, până mi-am revenit.
– Mă prostule..., mi-a zis tata, într-un târziu. De unde să ştie bunicu-tău când vine Moş Crăciun cu sania? Ce, au făcut ei armata împreună? Se cunosc ei de undeva? Să nu mai crezi tot ce spune bunicul tău!... Zice şi el nişte basme, colo... e un mincinos ca toţi ceilalţi. „Ba nu-i adevărat!", l-am înfruntat eu în gând pe tata. „Bunicul meu le ştie pe toate".

Aşteptam numai să mă fac bine, să ajung din nou la bunicul şi să-l pârăsc pe tata. Iar bunicul, care le ştia pe toate, poate avea şi ac de cojocul fiului său necredincios şi precis o să-mi spună şi ce s-a întâmplat cu Lina şi cu bărbatul ei când s-a înfăţişat dinaintea lui Dumnezeu. Dar nu mi-a mai spus. O fi avut atunci o discuție cu tata și o fi avut și bunicul ceva remușcări sau cine știe ce-o fi avut, de n-am mai aflat. Omul de pe la noi, având atâtea greutăți, mai zâmbește și repetă și el, la toate reproșurile, o singură vorbă: „Greu, taică, tare greu!"

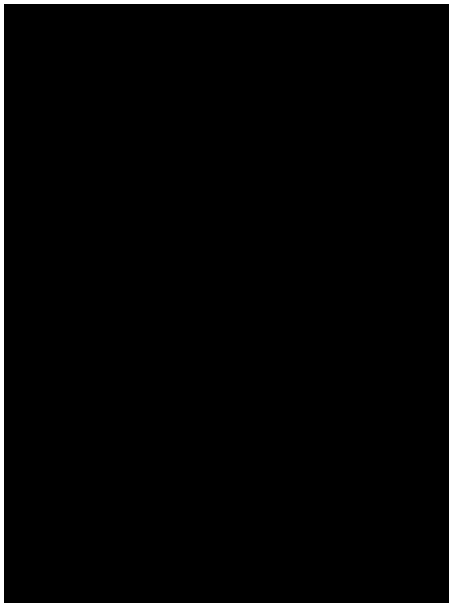

Lucrare din ciclul
Laudă Crucii de Norin Simedrea

GIORGIANA GAVRILĂ

De Florii… la păpădii!

Cum aş putea eu, Doamne, să cuprind cu mintea mea voința Ta?

Priveam câmpul de păpădii, frumos înflorite, asemănându-se cu mici fărâme rupte din Soare care, printr-o minune se înrădăcinaseră în pământul umed, plin de viață. Mi-am pus întrebarea privind cerul albastru, bucurându-mă de căldura soarelui şi de zumzetul albinelor ce strângeau nectarul.

Totul e în fața ta, nu e ascuns nimic! Să simți e mai bine decât să laşi mintea să dea răspunsuri! Sunt prea multe scenarii, prea multe cărți citite, prea mult... presupui! Simțind vei ştii şi nu vei mai avea nevoie de explicații.Răspunsul a venit instant, aşa cum razele soarelui îmbrățişau necondiționat pământul.Mirosul păpădiilor şi al solului era foarte puternic.Tijele florilor sunt scurte anul acesta, din pricina frigului ce a venit pe neaşteptate.

La un moment dat, acum câteva săptămâni, crezusem că venise primăvara, dar au apărut brusc temperaturi scăzute, ploaie, fulgi de nea. Ce tristețe! Piersicii înfloriți de lângă intrarea casei păreau desprinşi dintr-un basm, o simfonie de roz sublim, apoi...au înghețat. Florile roz erau înmărmurite pe ram, prinse în cămaşă umedă de gheață! Corcodușii, pomii care au înflorit primii, se asemănau mireselor cu voal brodat de nuntă. Acum erau trişti, florile pârlite de frig, aproape maronii, iar veselia albinelor dispăruse cu desăvârşire.

Acum, în această zi de Florii mă bucuram de soare, de galbenul vibrant şi verdele viu, de forfota albinelor, de cântecul păsărilor ce aveau culcuş pe lângă malul Crişului Alb. Am văzut şi un căprior la un moment dat. Soțul meu mi l-a arătat cum străbătea distanța spre lizieră în mare grabă.

Totul este în Tot! a venit explicația, asemeni unei profeții. Oh, Doamne! Cât aş vrea să înțeleg, dar, doar presupun larghețea unei minți fără tipare. Urmăresc cu tristețe drumul unei furnici mari, roşii pe un fir de iarbă, apoi zborul unei albine ce şi-a schimbat drumul spre o altă pălărie de păpădie.

Cântecul păsărilor, chemările fazanilor, bâzâitul albinelor, căldura soarelui, eu în mijlocul tuturor, alături de cel drag, care împarte cu mine totul, până şi gândurile, temerile.

Totul e în tot, e viață, mister, freamăt, paradox, simplu, firesc, până şi eu, cu toate ale mele sunt doar un amănunt, aliniat la toate sinonimele şi antonimele ce ar defini stările Naturii, ale Firii. Mă simt integrată, când simt aşa şi separată când gândesc să mă separ de valul ce curge inexorabil într-o singură direcție.

Da. Totul e în tot! E o alegere!

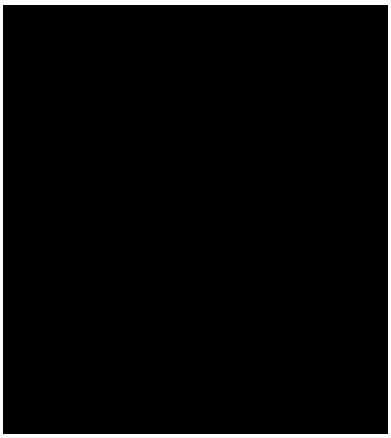

OLIVIA ELENA NIȚESCU

Ludovica lui Beni și mătușa Linuca

Din copilăria mică s-au adunat grămezi de imagini care mă trimit fie la Ludovica lui Beni, la care mă lăsa mama să aibă grijă de mine, fie la pețitul și nunta surorii mele, fie la drumurile făcute cu mama peste trei dealuri, la Mada, unde ea avea o soră, fie la gospodăria casei noastre mari, unde lucrul nu se termina niciodată.

Ludovica lui Beni era o femeie în vârstă, văduvă, care locuia într-o căsuță mică, la vreo două case de noi. Lucra croitorie și la ea eram lăsate eu și verișoara mea, Rodica, nepoata lui Medroi, când eram mici. Copiii din sat eram trimiși la grădiniță, unde, diminețile, ne primea educatoarea, preoteasa din Bârsău, cu mare dragoste. Cu toate acestea, eu nu doream să merg la grădiniță, așa că mama lua „psihologul" de pe marginea drumului (urzica) și mă îndemna, ușor-ușor, către micuța clădire de lângă cooperativa satului, unde funcționa grădinița din Nojag. Acolo am învățat prima poezie, „Iarna pe uliță" de George Coșbuc, pe care am și recitat-o la prima serbare din viața mea, în iarna lui 1960. „A-nceput de ieri să cadă/ Câte-un fulg, acum a stat,/ Norii s-au mai răzbunat/ Spre apus, dar stau grămadă/ Peste sat". Iubeam aceste versuri și eram aproape sigură că George Coșbuc fusese prin satul meu natal; altfel, nu ar fi putut să descrie atât de autentic ce se întâmpla iarna prin sat cu fulgii, norii, săniile, copiii... Nu-mi amintesc de ce nu doream să merg la grădiniță, dar îmi amintesc vorbele mamei: „Mergi acolo, să înveți lucruri bune!"

În vacanțe, în zilele în care ai mei mergeau la târg, la pădure sau la muncă, în locuri mai îndepărtate, mă lăsau la Ludovica lui Beni. Femeia ne ținea, pe mine şi pe verişoara mea, încuiate în căsuța mică, o cămăruță cu geam spre drum, unde stăteam cu nasurile lipite de sticlă și aflam cine, care, încotro se ducea. Mătușii Ludovica îi era tare frică să nu ne rostogolim în valea satului, căsuța ei fiind situată pe malul văii, la câțiva metri de albie și fără gard, așa că ne încuia în casă până când trebăluia ea prin vecini, prin grădină sau prin ograda veșnic plină de păsări. Ne dădea și de mâncare. Făcea un aluat pe care îl întindea la copt direct pe plita șpoarului. Mai făcea și cartofi copți în ler, cu slănină și ceapă roșie. În ziua aceea, nu mai avea nimeni grija noastră! Mergeam seara acasă, mai ales iarna, când ziua era scurtă, și ne apucam de zmicurat cucuruzul, de tors și de ajutat pe mama la țesut.

Tot cam pe atunci am învățat să mulg vacile. Aș spune acum că ceea ce se întâmpla era ca un ritual.

Spălam cu apă caldă gălețile smălțuite în care se mulgea laptele. Într-o găleată duceam la grajd apă călduță, cu care spălam ugerele vacilor, apoi le clăteam. Ugerul și țâțele vacii erau tari; trebuiau apucate și strânse cu forță, într-un anumit ritm, pentru a se declanșa jetul de lapte. Primele jeturi erau întotdeauna ale mâțelor, care miorlăiau asurzitor până făceai spălătoarea. Se băgau între picioarele vacii, iar când începeai mulsoarea, căscau gurile ca să mulgi direct în gâturile lor. Aveam tot timpul între 4 și 7 pisici, absolut necesare pentru stârpirea șoarecilor. Fătau mai tot timpul anului câte 3-5 pui, iar cele care alăptau erau veșnic flămânde. Odată ne-am trezit cu vreo 14 mâțe. „Prea multe, ținem o vacă cu lapte numai pentru ele", zicea biata mama. Așa că, profitând de un drum cu căruța la târg, la Șoimuș, mama a luat mâța cu pui cu tot într-o coșarcă, a acoperit-o cu un cearceaf din cânepă și, ajunsă acolo, le-a dat drumul. Nu mică ne-a fost mirarea când, cam peste vreo lună, ne-am trezit cu mâța acasă, cu pui cu tot, mari și jucăuși. Acum aveam în ogradă vreo 20 de pisici, căci între timp mai fătaseră și altele. Mama iubea pisicile şi se delecta deseori privind micii motănei jucându-se. Unele erau foarte istețe, furau de pe masa din bucătărie friptură, cârnați sau plăcinte, fără să fie văzute. Stăteau pitite pe sub scaune sau laviță, iar când intram în cămară sau mergeam la fântână după apă, hop! – pe masa încărcată, la furat! Ne dădeam seama de ispravă doar când vedeam că nu ne ajung porțiile la masă. Mama știa psihologia pisicilor, așa că am zărit-o pândindu-le, prefăcându-se că iese din bucătărie.

Acestea săreau câte trei-patru deodată pe masă, iar mama, cu o joardă zdravănă, dă-i și dă-i pe spinările lor! Două-trei zile, mâțele bătute nu mai intrau în casă; stăteau la 20 de metri distanță de ușa bucătăriei. Preferau foamea în locul bătăii. „Trebuie cârpite când le prinzi asupra faptului, altfel nu știu de ce sunt pedepsite”, zicea mama.

Am avut parte și de pisici înțelepte. Una se numea Cârda. A trăit vreo 10 ani, nu a primit bătaie niciodată, nu a fost prinsă furând. O zăream mereu cu un șoricel între mustăți și era iubită de toată familia. Făta în fiecare an, iar mama îi ținea puii, sperând că vor semăna cu ea. Dar nu! Puii erau drăcușori împielițați, bine hrăniți de mama lor devotată, și creșteau îmbuibați. „Cum de nu seamănă cu mama lor?” o întrebam pe mama. „Seamănă cu blestematul ăla de mârtan al lu' mătuș-ta Mărioară, care ne fură ouăle din podul șurii...” Când a murit Cârda, am jelit-o toți ai casei.

Stăteam, așadar, pe un scăunel în timpul mulsului și vorbeam încetișor cu văcuța, ca să nu mă lovească cu picioarele. Tata le punea vacilor fân în iesle, iar ele se lăsau pe mâinile noastre până le mulgeam. Mai riscant era dacă vaca avea vițel de lapte. Întâi mulgeam lapte pentru el, ca să se liniștească, altfel urla, iar vaca se agita din cale-afară. Toate lucrurile le învățam din experiența directă, fără menajamente, fără o mie de explicații. Când încurcam treaba și tata observa, ne spunea ferm, răspicat, doar atât: „Ţi-am arătat o dată!!!” În lumea satului nu era timp de teorie și morală. „Ți-am arătat o dată” era lecția din care obligatoriu învățai și nu prea era loc de greșeli. Sau, dacă păteai ceva, trebuia să-ți rezolvi singur problema.

Rareori am fost în situații critice din cauza noastră, a celor mici ai familiei. Odată am avut răgazul de a ne juca în valea satului, care curgea pe lângă curtea noastră, iar Costi, nepotul meu – astăzi doctorul Constantin Blaj – mai mic cu șase ani decât mine, s-a tăiat într-un ciob de sticlă din albia văii. El nici nu a băgat de seamă că apa s-a făcut roșie în jurul piciorului său. Cred că avea vreo 4-5 anișori. L-am tras spre mal și, în lipsa noastră de minte, l-am sfătuit să-și țină piciorul în apă până-i trece. După ceva timp, copilul s-a făcut alb la față, iar eu, văzând pericolul, am alergat în curte și am dat peste tatăl lui (cumnatul meu), alertându-l. L-a adus pe mâini în casă și i-a înfășurat piciorul tăiat în cârpe rupte dintr-un cearceaf. Mama s-a grăbit să aducă ceva plante și rădăcini uscate, le-a fiert și i le-a dat să le bea, pentru a-și face sângele la loc. Auzindu-i cum pun problema, mi-am dat seama că am fost în pericol major, așa că ne-am învățat minte: nu mai aveam ce căuta desculți în vale.

Iarna cu ninsori și zăpezi era așteptată în sat de toată suflarea, cu mic, cu mare. Tata împrumuta sania de dus gunoiul la arătură de la unchiul Ghiță, vecinul nostru. O sanie trasă de cal, cu tălpi groase din lemn, lungi și alunecoase, în care încărca gunoiul de grajd pe care-l căra pe arături. Îl depozita, grămăjoare cât niște căpițe, apoi, primăvara, îl împrăștia uniform peste arătură. Era îngrășământ natural, azi rar folosit, fiindcă nu mai sunt animale în sat și nu se mai cultivă pământul. În schimb, noi vrem alimente bio.... În lipsa zăpezii, gunoiul trebuia transportat cu carul tras de două vaci, ceea ce era mai dificil.

Animalele și păsările trăiau într-un fel de semihibernare. Găinile și curcile ieșeau din cotețe vreo șase ore pe zi, porcii rămâneau în cocini, caii și vitele în grajd, astfel încât mamei îi rămânea timp să pună războiul de țesut. Țesea covoare de pus pe pat, din lână și ață de bumbac, cu modele geometrice și florale în mai multe culori. Țesea lipidee (cearceafuri), fețe de perină, fețe de masă din cânepă sau in, avea suluri întregi de țesătură pentru strujacele și sacii în care duceau grâul la moară, pentru cârpele de tot soiul folosite în casă, în grajd sau la șters corpul după baie, țesea zdrămțare de pus pe jos.

(20 ianuarie - 9 august 2024 – din volumul „O monografie subiectivă a familiei mele”)

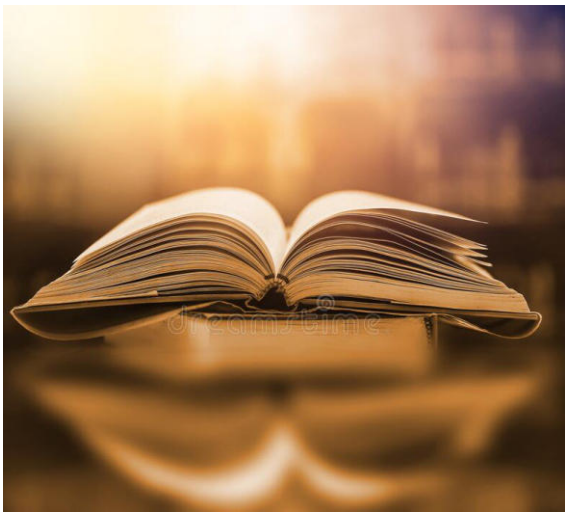

IOAN DĂNILĂ

INTERVIU CU ION MACHIDON
(continuare din numărul anterior)

Ioan Dănilă:
- Constantin Pușcuță, numele real.

Ion Machidon: Da, corect. De la el am primit un autograf pe cartea „Viața pe rod”, din 1975. Atunci, cunoscându-mă în redacția „Ateneu”-lui, mi-a zis: „Ioane, mă aștepți! Nu pleci!” Și l-am așteptat. Era tot așa toamnă, frumos. Zice: „Hai să mergem pe jos așa, până la Teatru”. M-a luat prin Parcul Libertății sau Eliberării…

Ioan Dănilă: Parcul Libertății, acum Parcul „Mircea Cancicov”.

Ion Machidon: Sunt ani de-atunci. Mi-a povestit multe și m-a invitat la Cenaclul „George Bacovia”.

Ioan Dănilă: O secundă! În Parcul Trandafirilor, în centru, nu v-a arătat Octavian Voicu salcia poetului, salcia lui Bacovia?

Ion Machidon: Mi-a arătat, dar nu mai țin minte.

Ioan Dănilă: Era o salcie sub care stătea poetul. În față era o bancă. Acolo venea poetul și medita. Agatha Grigorescu-Bacovia ne atenționa acum, peste jumătate de secol: „De-ar vrea băcăuanii să aibă grijă de această salcie”. Ziaristul Roni Căciularu nota despre centrul Bacăului, în „Steagul roșu” din 1972, că „grădina e frumoasă, florile îi dau farmec, arborii... Dar acest loc de popas poate fi atenționat mai mult!”

Ion Machidon: M-a invitat Cenaclul „George Bacovia” din Bacău. Ce mărturisire doresc să vă fac: foarte greu mi-era. Plecam de exemplu seara, la ora 22, cu trenul de la Cornățel la Adjud, schimbam spre Bacău, și dimineața eram în oraș. Toată ziua, cum se zice, tăiam frunze la câini. Treceam pe la „Ateneu” doar ca să zic „bună ziua” scriitorilor care mi-erau dragi și până la ora 16, când începea cenaclul, pierdeam vremea. La ora 19 se încheia. Acolo l-am cunoscut pe Mircea Dinutz, care mi-a făcut cunoștință cu Sorin Preda. Ulterior, fiind în București, el m-a introdus la „Scânteia tineretului” și mi-a publicat din când în când niște crochiuri literare de gazetărie. Acolo, în Bacău, am întâlnit prima oară atmosfera de cenaclu. Frații Chițimuș cântau la chitară.

Ioan Dănilă: Și Gheorghe Chițimuș, poetul. Irevistă. Îmi amintesc de un domn, Gheorghe Pătrar.

Ioan Dănilă: Un bun cărturar. Ne-a lăsat o foarte utilă monografie a presei băcăuane.

Ion Machidon: Foarte exigent. Era un om care dorea să te trezească, să-ți dea un brânci pentru a urca mai sus: „Dar atenție! Să scoți ceea ce nu te reprezintă!” Și am debutat la „Ateneu”.

Ioan Dănilă: I-ați prezentat lui George Bălăiță textele? Le-ați trimis prin poștă?

Ion Machidon: Nu. E o poveste lungă. Aveți răbdare? În 10 minute o explic.

Ioan Dănilă: Am. Vă ascult.

Ion Machidon: Eu, venind de la București în satul meu, m-am trezit că nu mă angajează nimeni. Nu lucram, dar scriam poezii. Și am mers la Bacău, unde auzisem de la Consiliu că există Casa de Creație Populară sau așa ceva. M-am dus acolo în ideea că aveam niște culegeri cu cântece populare, folclor. În acel loc l-am cunoscut pe Adrian Retezatu, care promova folclorul. M-a impresionat muzeul și tot ce am văzut acolo. Când mergeam, mai duceam câte o chestie de folclor și el îmi zicea: „Culege, că e bine!” Dar nu era, cred că mă încuraja sau nu știu…

Ioan Dănilă: Nu era și Constantin Donea?

Ion Machidon: Nu l-am cunoscut. O fi fost.

Ioan Dănilă: Constantin Donea a fost multă vreme președintele Inspectoratului Județean pentru Cultură Bacău și s-a ocupat de folclorul local.

Ion Machidon: Apăruse la Bacău o culegere care se numea „Brăduleț de pe cărare”.

Ioan Dănilă: Da, în 1972. Era îngrijită de Pompiliu Stan (are legături cu comuna dumneavoastră, Urechești) și Ștefanache Spulber, de la Consiliul Județean al Organizației Pionierilor.

Ion Machidon: Cu folclor băcăuan; o carte cu coperți verzi. După sărbători merg din nou, dar nu mai era domnul Adrian Retezatu. Mi s-a spus că este detașat la Ploiești. Nu știam eu ce înseamnă, dar o doamnă destul de elegantă m-a întrebat: „Ce treabă ai cu el?”, iar eu îi răspund: „Am un caiet de poezii și dumnealui venea, mi le citea”. „Ia dă, să văd și eu”, mi-a spus. Îi dau caietul (cred că și acum există acolo, la Bacău, 100% că există), care avea vreo sută de pagini cu poezii scrise cu stângăciile mele. Doamna răsfoiește, citește și undeva găsește „Poetului Ovidiu Genaru”.

Ioan Dănilă: O dedicație.

Ion Machidon: Da, pentru că îmi plăcea cum scrie în „Ateneu”. Nu știam cine este. Atunci, ia telefonul (doamna Costin se numea, mi-am amintit), sună la Revistă și zice: „Ovidiu, știi ceva? Aici este un domn care ți-a scris o poezie”.

Și ca răspuns, primește: „Trimite-l la mine”. Și m-a trimis, pe strada Vasile Alecsandri (nu mai știu numărul, era strada „Ateneu”-lui). Într-un suflet am fost acolo, cu caietul. I-l dau, se uită și-mi spune să am răbdare, căci pregătește numărul din revistă. Foarte frumos s-a comportat; un om extraordinar. Toți din redacție erau astfel, parcă-i văd și acum. Mi-a luat caietul, s-a uitat peste el și zice: „Lasă-l aici. Scrie, scrie, dar citește! Citește mult și după aceea scrie…” Am plecat în al nouălea cer de fericit că am pășit pentru prima oară într-o redacție de revistă. Asta a fost după sărbătorile de iarnă. În numărul din februarie 1974, acum cinci decenii, au apărut la Poșta paginii cele două poezii. A fost pentru mine o revelație; cele două poezii, însemnate așa: „Machidon Gh. Ion”. Mai aveam un frate, pe care îl cheamă tot Ion, ca pe mine. Înainte vreme se citea, se citea într-o veselie. Și dimineață, când s-a dus la școală, maistrul l-a chemat la atelier: „Tu ești poet?!” El era elev la Electromontaj, la Onești, anul doi de profesională. I-a spus: „Uite, ți-am găsit niște poezii la Ateneu!” „Nu sunt ale mele. Fratele meu se ocupă cu scrisul”. Toată școala credea că este el, dar el, săracul, era străin de așa ceva. Mi-a făcut o bucurie enormă.

Ioan Dănilă: Revista „Ateneu” era atunci o raritate în Moldova. Mai era la Iași și cam atât.

Ion Machidon: Da, și se citea. Iar în iulie, la un an de zile, din același caiet mi-au apărut cele cinci poezii, un grupaj consistent, prezentat de scriitorul George Bălăiță. Acesta a fost drumul meu ca debutant în literatură. Cum scriam și în interviul care a apărut în revista „Plumb”: „Presa tipărită nu dispare niciodată”. Acest interviu a apărut prima oară în „Luceafărul de Botoșani”. Apoi a fost preluat de Revista UZP a Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România, pe prima pagină. Cum spuneam în acest interviu, mi-am asumat și mi-am dat seama că scrisul nu este o joacă. Orice debutant, orice doritor care dorește să se afirme – nu numai în literatură, în orice – trebuie să fie conștient că nu este ușor și trebuie să muncească foarte mult. Este ceea ce eu am făcut în aceste cinci decenii de literatură. Eu n-am avut viață personală, n-am avut liniște, n-am avut timp de absolut nimic, ci numai de literatură, de scris, de citit și de întâlniri literare.

Ioan Dănilă: Observ că vârsta dvs. literară are punct de plecare în acel februarie 1974. E o unitate de măsură care a determinat evoluția dvs. de mai târziu?

Ion Machidon: De aici a plecat; de fapt, a fost primul meu pas, cu modestie spun, primul meu pas cu greutate în literatură. Pentru cele două poezii pe care mi le-a publicat marele nostru poet contemporan, Ovidiu Genaru, îi mulțumesc și cu această ocazie, cum i-am mulțumit și astăzi, în transmisie directă, la postul național Antena Satelor de la Radio-România. Avea miros, simțea omul din față. N-am fost eu primul care i-a trecut pragul. N-am stat pe scaun, față în față, și a zis că a venit Machidon de la Satu Nou, amărât, și hai să-i public poeziile. Nu! Avea ceva, un „aparat” sufletesc special.

Ioan Dănilă: Un mecanism de detectare.

Ion Machidon: Da, un mecanism, cum sunt dispozitivele care detectează metalele prețioase.

Ioan Dănilă: Este, într-adevăr, un instrument rar. Nu oricine îl are… Am în față acest interviu pe care îl publică Revista „Plumb” și mi-am subliniat aici mai multe nume… Primul este al lui Sorin Preda, un prieten al dvs. și un conjudețean.

Ion Machidon: Cenaclul „George Bacovia” de la Bacău, condus de regretatul Octavian Voicu și de Mircea Dinutz, a avut un aport deosebit la susținerea poeziilor mele. Prin Mircea Dinutz l-am cunoscut pe Sorin Preda. Mi-a spus: „Am un prieten, mergem pe la el”. Și am fost acasă la Sorin Preda, la Bacău, la tatăl lui, undeva pe Bulevardul Mărășești. Acolo l-am cunoscut pe Sorin Preda, fără să știu că voi veni în București și că are să-mi fie un mare sprijin prin publicarea multor crochiuri literare în „Scânteia tineretului”.

Ioan Dănilă: Știați că este nepotul lui Marin Preda?

Ion Machidon: Da, știam. Ulterior ne-am împrietenit.

Ioan Dănilă: Dar nu făcea caz de acest fapt.

Ion Machidon: Mi-a zis odată, când eram supărat că mă luptam să-mi apară și mie câte o plachetă (așa era vremea și aveam și eu o vârstă): „Ioane, nu te supăra. Lasă, că va veni timpul”. Marin Preda e unchiul meu (frate cu tata) și am un volum la Cartea Românească de când mă știu. Când era director, mi-a spus: „Nu e de ajuns că sunt eu scriitor? Ce, trebuie să mai fii și tu? Lasă, că…” Și nu l-a publicat; cartea i-a apărut după moartea lui Marin Preda.

Ioan Dănilă: Da, „Povestiri terminate înainte de a începe", proză scurtă de Sorin Preda, apărută la "Cartea Românească” în 1981, adică la un an după moartea unchiului. Un alt nume pe care l-am subliniat: Valeriu Filimon.

Ion Machidon: Profesorul Valeriu Filimon pot spune că a fost printre primii susținători ai mei când a auzit că înființez Editura Amurg Sentimental, Revista și Cenaclul. A venit la

cenaclu, la noi, ne-a susținut, a vorbit de fiecare dată, cu măiestria sa de mare dascăl, mare teoretician, despre ceea ce facem noi. Ori de câte ori a fost ocazia, ne-a luat apărarea, căci în lumea literară nu sunt numai flori, ci sunt și mărăcini. Un om deosebit! Moartea domniei-sale m-a întristat. Am participat, când a fost înmormântat la Străulești. A avut, la rândul său, un cenaclu – îmi scapă numele acum – pe care îl ținea duminica, acasă la el. N-am fost niciodată, din cauza serviciului.

Ioan Dănilă: Aici, în București? El era din Slănic-Moldova. Tatăl lui era preot acolo. Scriitorul Dan Sandu, monograful și prietenul lui, îmi spunea că Valeriu Filimon a preluat Cenaclul „George Bacovia" după 1981, când a murit Agatha.

Ion Machidon: Da, în București. Mi-am amintit: Cenaclul „Logos" se numea. Erau invitate câteva persoane, 10-15, care erau și membrii Cenaclului. Eu n-am putut să merg, având în vedere că ședințele aveau loc sâmbăta sau duminica. Eram la serviciu, trebuia să-mi câștig pâinea.

Ioan Dănilă: Sergiu Adam este cel care, fiind membru al redacției „Ateneu", a susținut prezența dvs. în coloanele revistei.

Ion Machidon: Îmi permiteți să-i zic domnul Sergiu Adam? Nu l-am mai văzut de când am plecat la București, dar până atunci nu scăpa de mine aproape lunar, căci îi poposeam în redacție. Fără să-i cer nimic. El doar îmi spunea „Ai poezii?", iar eu îi lăsam și atâta tot. Și îmi publica.

Ioan Dănilă: Mai mult de-atât: găsea o formă de a fi remunerate aceste texte.

Ion Machidon: Asta vreau să vă spun. La vremea aceea – e vorba de anii '76-'78 – nefiind angajat (nu mă angaja nimeni din cauza situației de sănătate), aveam un ajutor social de 300 de lei. El mi-a venit cu niște bani pe drepturi de autor, grație poeziilor pe care mi le publica în Revista „Ateneu". Și n-o făcea pentru a-mi da mie niște sume mici, modice; o făcea cu sufletul pentru poeziile pe care le scriam. Îmi aprecia talentul, îmi aprecia tenacitatea și dorința de a ieși din situația în care eram. De fapt, tot colectivul de redacție de la Revista „Ateneu" era așa: George Bălăiță, Sergiu Adam, Constantin Călin, Ovidiu Genaru, dramaturgul George Genoiu, Octavian Voicu, Mircea Dinutz. Toți aceștia au stat în jurul meu și fiecare, cu câte o vorbă, m-a ajutat de am urcat. Adică n-am văzut răutate la ei. Iar un lucru inedit pe care vi-l spun, pe care l-am scris în romanul meu: am participat în '84 sau '85 la Concursul de Poezie „Nicolae Labiș", unde vârsta maximă era 27 de ani. În anunț scria clar, dar eu am trimis, având 30 de ani. Acolo, de la comisia de jurizare, mi s-a trimis de la Suceava anunț că am primit premiu și să mă prezint. Era totul gratuit. M-am dus la Suceava, am fost cazați la hotel, iar dimineața toți laureații trebuiau să fie în hol, pentru a ni se spune ce avem de făcut. Și ies Sergiu Adam cu Ion Gheorghe, mari poeți. De fapt, Ion Gheorghe a ieșit întâi și îmi spune: „Ioane…" (E o întreagă poveste întâlnirea mea cu Ion Gheorghe, dar n-avem timp să povestim, poate cu altă ocazie. Are legătură cu George Bălăiță, când era secretarul Uniunii Scriitorilor.) Ion Gheorghe îmi spune: „Ioane, ce-ai făcut?", din toți laureații care erau acolo. Eu spun: „N-am făcut nimic, domnule Gheorghe". „Ba ai făcut-o! N-ai 27 de ani. Tu ai 30. Cei de-aici te-au descoperit pe buletin, că erai cazat, și nu-ți pot da premiul. Mai trebuie să-ți plătești hotelul cât stai aici, două zile, și transportul la București." N-aveam bani la mine: cu 100 de lei am venit la Suceava. Și foi de drum, care mi-au fost decontate, ca să mă întorc. N-aveam nimic. Apoi Ion Gheorghe – mare poet, cu „Elegiile politice", „Dacia Feniks", era mândru de mine – a plecat, spunând: „Altă dată să nu mai faceți așa ceva. Citiți bine!" Era foarte supărat… După o vreme, iese (Dumnezeu să-l odihnească și să-i aprindă toate stelele în cale, să aibă numai lumini divine și judecata cerului să-i țină parte) Sergiu Adam. Îmi spune: „Ioane, te-am salvat!" Ți-am dat Premiul Revistei „Ateneu". Mi-a oferit acest premiu, în noiembrie, și în decembrie mi-a apărut grupajul.

ION MACHIDON

Ioan Dănilă: Deci aceasta a fost regula: să vă fie publicat grupajul?

Ion Machidon: M-a salvat, dar putea să nu mă publice. Și nu era vorba de 100 de lei. Eu, ca pedagog, plecam, n-aveam bani. Și mi-a publicat trei poezii parcă,

și fotografia. Fratele meu, care era elev la internat, la Onești, vine sâmbătă seara acasă (le dădea voie sâmbăta și duminica) și-mi aduce Revista „Ateneu”. Când deschid revista, vine mama (Dumnezeu s-o odihnească!), se uită săraca și zice: „Ia uite, mamă, am ajuns să văd și eu un țăran dat în ziar”.

Ioan Dănilă: Da, dar ce țăran… Apropo, că suntem aici la Muzeul țăranului Român.

Ion Machidon: După asta, uite că a trecut părintele – cum sunt obiceiurile la sat – și mama mi-a spus, când am mers în concediu acasă: „A venit părintele și mi-a zis că te-a auzit la radio”. (Căci, din când în când, mă mai chemau la radio, precum domnul Daniel Tei, să mai spun o poezie, să port un dialog și altele.) Parcă era mândră pentru ea. În perioada aceea eram șomer, adică nu neapărat șomer, dar încercau să scape de mine, în loc să-mi asigure traiul, cum ulterior a procedat doamna Irofti. Cu echipa sa, a găsit un loc și pentru mine în societate, să mănânc o bucată de pâine. Mama vedea că citesc, că scriu, dar zicea: „La ce te ajută astea? Frații tăi, uite, lucrează. Unul e sudor, fiecare cu rostul lui. Pe tine cu ce te ajută astea?” „Cu nimic, mamă!” „Eu nu mai pot munci, să-ți dau din bucata mea de pâine. Că nu mai pot, sunt bătrână!” Vă dați seama cum era în sufletul meu rana…

Ioan Dănilă: Mai am un nume subliniat, tot de scriitor. Unul care, pasager, a trecut și prin Bacău: Lucian Valea.

Ion Machidon: Cu Lucian Valea este o poveste destul de frumoasă. Mulți îl confundă cu Lucian Velea, scriitorul din București. Pe Lucian Valea l-am cunoscut la Concursul de Creație Literară „Porni Luceafărul” (1984), unde am primit Premiul Asociației Scriitorilor – Filiala din Iași. Din juriu făcea parte și profesorul Constantin Ciopraga. Un om deosebit! Forțând puțin nota, la lacul lui Eminescu, Dumitru Pricop a avut un curaj extraordinar de a spune Doina lui Eminescu. A fost prima oară când am auzit-o în viața mea. Erau mari oficialități, parcă văd și acum… Când au început aceștia doi, dar Dumitru Pricop în mod special, n-am mai văzut pe nimeni altcineva. Acolo l-am cunoscut pe Lucian Valea și mi-a plăcut atitudinea lui, pentru care eu militez acum unde mă duc, în adunările mele, unde sunt invitat. Dacă noi, penițarii, am fi uniți și dacă fiecare ne-am aduce, așa cum putem, prin scrisul nostru, frământările noastre de oameni de condei, pe bune că s-ar schimba multe în țara asta. Parcă-l văd și acum, cu barba aceea…

Ioan Dănilă: Avea o înfățișare de dac.

Ion Machidon: Da. Era din Bistrița-Năsăud, de la George Coșbuc. A făcut ceva ce, dacă ar fi făcut acum, cred că ar fi fost încătușat: un scandal de pomină. Oficialitățile au venit cu niște mașini luxoase, iar noi, laureații, într-o mașină fără geamuri, prăfuită. A făcut gălăgie pentru condițiile înjositoare. El este erou național pentru mine, pentru felul în care a pus problema acolo, pe vremurile acelea. Trăgea nevastă-sa de el: „Taci, mă, din gură, că te leagă ăștia!” „Da' să mă lege! Păi vă convin așa condiții?” Deci, uitați un om! M-a ținut minte, pentru că a fost și atitudinea mea, și mi-a dat premiu la Concursul „George Coșbuc”, pe care-l organiza. Mi-a spus: „Machidoane, eu îți dau premiu la mine! Trimiți poeziile acolo!” Am trimis și nu m-am dus ca să iau premiul; mi-a trimis acasă diploma.

Ioan Dănilă: Mai am un nume și gata pentru azi (peste mai puțin de o oră trebuie să fiu în tren): George Chirilă, din Blăgești, fostul raion Buhuși.

Ion Machidon: George Chirilă, un mare boem al literaturii noastre, un om de o calitate umană greu de întâlnit, mai ales între contemporanii noștri. Între scriitorii de până în '89 și cei care scriu acum, nu există grad de comparație. Cu orice scriitor te întâlneai, îți vorbea frumos, te primea în redacție. Acum, la noi, dacă te duci la cineva la redacție, îți întoarce spatele.

Ioan Dănilă: Să nu ne amărâm; nu vorbim de zilele acestea, ci de cele de atunci.

Ion Machidon: George Chirilă, un om de o blajinitate extraordinară. Mi-a făcut o bucurie enormă scriind în „Contemporanul” o „Tabletă de tânăr”. L-am cunoscut foarte bine. Am fost cu el la Tazlău, la câțiva kilometri de localitatea lui. I-am tipărit trei sau patru cărți, un volum de sonete, prin editură; nu i-am luat nimic. Ce este important la el, ca scriitor, e monografia pe care i-a închinat-o lui Marin Sorescu, și nimeni nu vorbește despre ea. Mi se pare ceva rușinos.

Ioan Dănilă: Are și o piesă de teatru dedicată lui Eminescu: „Porni Luceafărul…”, care a fost jucată la Teatrul din Bacău.

Ion Machidon: Da, i-am tipărit o carte de teatru, „Fântâna din lacrimă”, în 1999. Nu este timp să vorbim… A ajuns într-o situație destul de neplăcută… Am auzit de la colegii cu care mai colaborăm. Din 2000 nu mai știm nimic unul de altul. Pe mine m-a sprijinit; un om care simțea gustul poeziei. A fost la mine, când stăteam în gazdă. Am avut 14 gazde, eu nefiind din București. A venit la mine, în Voluntari, unde mi-a scris pe caiet un poem senzațional; îl am în registru. Deci am fost în relații foarte bune, foarte umane.

Ioan Dănilă: Știați că este băcăuan de la Valea lui Ion, de unde este Ion Rotaru?
Ion Machidon: Da, știam. Am fost împreună la Tazlău. Pe la 12 noaptea s-a enervat și a plecat acasă la el. Ceilalți ziceau că este distanță mare până în Blăgești: „Vă mănâncă lupii". Aveam băiatul mititel și mergeam cu foi de drum. Acestea erau la el (la George Chirilă). Este istorie! Noaptea am stat în Tazlău. Plecând el la Blăgești, mi-au rămas și buletinul, și foile de drum la el. De acolo, cu epigramistul Cezar Țucu, ne-am dus la Bicaz, să vedem barajul. Am luat trenul din Piatra-Neamț și am plătit biletele. După patru zile, bate la ușă George Chirilă, pe la ora 17. A spus, cum zicea adesea: „Boier dumneavoastră, am greșit. Iertați-mă. V-am adus foile".

(Dialog cu prof. Ioan Dănilă; București,
Muzeul Țăranului Român, 24 iulie 2024;
Transcriere din audio: Camelia Mitu)

CAMELIA ARDELEAN

INEDIT: INTERVIU cu scriitorul GLIGOR HAŞA

(luat în februarie 2020, cu puţin timp înainte de decesul scriitorului)

Camelia Ardelean:
Sunteţi un nume binecunoscut în literatura română, prin cele peste 40 de volume publicate – romane, povestiri, nuvele, publicistică, studii şi eseuri, dicţionare şi monografii etnofolclorice. V-aş ruga să ne oferiţi câteva date biografice, pentru a-l cunoaşte mai bine sau aşa cum i se cuvine pe scriitorul Gligor Haşa.

Gligor Haşa:
Am debutat în urmă cu 40 de ani la Editura Ion Creangă, cu volumul „Legende strămoşeşti", premiat de Biblioteca „Mihail Sadoveanu" din Bucureşti. Acestuia i-a urmat o serie de romane din ciclul etnogenezei: „Comoara lui Decebal", „Sceptrul lui Decebal", „Răbdarea pietrelor", „Răzbunarea gemenilor", „Biciul lui Dumnezeu". Intermitent mi-au apărut volume de povestiri şi nuvele, precum „Stejarul Corbului Alb", „Roua de pe buze", „Povestiri cu tâlc", publicistică („Amiaza unei iubiri", „Minuni şi enigme în Ţinutul Hunedoarei"), studii şi comentarii precum „Haţegul, adevărata Sarmizegetusă", „Vecinii pe care nu i-am ales" (volum de publicistică premiat de Filiala Alba-Hunedoara a Uniunii Scriitorilor), „Aurul dacic", reportaje, monografii, culegeri de folclor.

Am debutat târziu, dar, mai apoi, am publicat ritmic la edituri de prestigiu: Ion Creangă, Facla din Timişoara, Dacia, Eminescu, iar ulterior la editura proprie. Am avut noroc de mari redactori de carte: Ion Nicolae Anghel, Bogdan Bădulescu, Viniciu Gafiţa, Aurel Câmpeanu, Dana Prelipceanu şi mulţi alţii. Periodic am publicat în volume colective reportaje, cărţi pentru copii, culegeri folclorice. Nu mi-a fost străin niciun gen literar, inclusiv teatrul. De la vârsta de 70 de ani am început să public poezii: „Spovedanii târzii" (volum premiat), „Versuri răzleţe", „De dor şi dragoste de ţară", „Ţara din suflet", „Să mor de dor". Nu mi-a fost străină critica şi istoria literară şi am publicat trei cărţi de comentarii şi studii eminesciene: „Eminescu sau A cuteza cutezanţă", „Muntele fără poteci", „De la Eros la Thanatos". Am fost un ziarist apreciat (membru al Uniunii Ziariştilor Profesionişti); am publicat ritmic în vestite reviste de cultură şi literatură. Cum s-ar zice, am fost şi încă mai sunt un scriitor polivalent, harnic, apreciat de specialişti (exegeţi) şi chiar de confraţi. Îmi asum promovarea, prin recomandare, a unor talentaţi scriitori în Uniunea Scriitorilor: Nicolae Crepcia, Elisabeta Bogăţan, Ladislau Daradici, Radu Igna, Valeriu Butulescu etc.

Camelia Ardelean:
Din zestrea de amintiri, alegeţi una care v-a marcat copilăria şi adolescenţa, iar mai apoi, devenirea.

Gligor Haşa:
În 1948 se sărbătorea, la Blaj, Centenarul anului revoluţionar 1848. Cu o seară înainte, tata

şi mama m-au chemat în casă şi m-au aşezat sub icoane. Mă aşteptam la o pedeapsă grea, dar nu ştiam cu ce am greşit. Aveam 10 ani, la şcoală eram premiant, de râsul satului nu i-am făcut. Dimpotrivă, se lăudau cu mine, dar de pupat nu-mi aduc aminte să mă fi pupat vreodată. Şi-au făcut cruce, mi-am făcut şi eu. Începuse tata : „Mă, copile, dintre toţi fraţii, te-am ales pe tine să mergem la Blaj, căci mâine e mare sărbătoare. Au trecut 100 de ani de la Revoluţia din 1848 şi tot atâţia de la Marea Adunare de pe Câmpia Libertăţii. Aşa că, la Blajul românismului, va să vină mai marii ţării: Gheorghiu-Dej, Petru Groza, muierea fără ureche (aşa era numită Ana Pauker)". Intervine mama: „Ţie, fiindcă eşti vrednic şi cuminte, ţi-am făcut haine noi", îmi zise cu lacrimi în ochi, în vreme ce scotea din lada de zestre haina şi pantalonii făcuţi la meşterul Destanela. „Tu seara asta să te culci devreme, că mâine îl înhămăm pe Micu la zoritul zorilor!"

Noaptea aceea nu am pus geană de geană. Tata mă aşeză lângă el, în vreme ce mama picotea în căruţa cu fân. La hotarul Tăului cu Blajul se auzi un pârrrr, Micu se opri şi tata coborî din căruţă. Căută în drumul proaspăt pietruit de legionari o pietricică şi mi-o vârî în gură: „Asta ca să te lase podarul să treci Târnava, după vechiul obicei. Până ne-om găsi locul, să nu spui o vorbă, că aşa se cade!"

Ne-am găsit loc pentru cal şi căruţă în spatele grădinii botanice a Liceului Agricol. În sfârşit, mi se dezlegă gura, la întrebarea tatii: „Mă, cochile, ce ţi-am zis noi, părinţii tăi, că este pentru români Blajul?" I-am răspuns cu mândrie: „Centrul românismului, capitala lumii, cu Câmpia Libertăţii, unde a voroghit românilor Simion Bărnuţiu, oraşul numit de Eminescu Roma Mică, locul sfânt al Şcolii Ardelene" şi tot aşa, încât mama îşi făcu semnul crucii , iar tata prinse a cânta „Deşteaptă-te, române". Aceasta e amintirea sacră a copilăriei mele. Peste patru ani deveneam elevul Şcolii Normale şi românul care sunt astăzi, profesor emerit şi autorul a peste 40 de cărţi, toate străbătute, ca de un fir roşu, de sentimentul naţional, de românism, vicepreşedintele Uniunii „Vatra Românească". Blajul, Blajul Câmpiei Libertăţii, este locul formării mele ca om, ca român. Aici am aflat că de aici, de la Tău, a cules folclor Mihai Eminescu, aici am aflat că, pentru toţi românii, soarele de la Bucureşti răsare. La 14 ani cunoşteam versuri din folclorul cules de Eminescu: „De la Murăş pân' la Tău,/ Ard trei lumânări de său,/ Nu ştiu-s lumânări de său,/ Ori dor de la bade-al meu".

Am colindat lumea. Am cunoscut, oficial, mărimi ale acestei lumi: Neil Armstrong, Iosip Broz Tito, Gheorghiu-Dej, Nicolae Ceauşescu, Willy Brandt, Pacepa, Maica Tereza şi câţi alţii! M-a însoţit norocul. Optzecist fiind, cred că pe cei mai mari oameni ai lumii i-am văzut la Blaj. Pentru ei, pentru ţara pe care o sărbătoream, păstrez cea mai vie amintire.

Camelia Ardelean:

Când aţi publicat primele încercări literare?

Gligor Haşa:

În anii 1954-1956, epigoniam în revista „Caiet" a Casinei din Blaj. Apoi, în anii 1959-1961, povestiri şi articole în „Apărarea patriei" şi „Scânteia Tineretului". Până în anul 1981, când am publicat volumul „Legende strămoşeşti" la Editura Ion Creangă, am fost luat de val, în mişcarea de tineret, risipind cei mai frumoşi ani. Mai apoi, cunoscându-mi menirea, am publicat cărţi bune, ilustrând toate genurile literare, inclusiv jurnalistica.

Camelia Ardelean:

Mai are rost să scrieţi într-o ţară în care nu se mai citeşte?

Gligor Haşa:

Ştiu că elevii mei citeau şi mai citesc. Ca profesor de limba română, la liceu, le verificam, la biblioteca şcolii şi a liceului, fişele de lectură. I-am învăţat cum şi ce trebuie să citească. Pe această temă am şi scris. Că nu se citeşte măcar bibliografia şcolară, şcoala e de vină, profesorii. Am cunoscut personal miniştri ai învăţământului: Miron Constantinescu, Traian Pop, Mircea Maliţa, Ecaterina Andronescu. Ce mai oameni! Am scris cărţi didactice, am participat la sute de întâlniri cu elevii, am făcut lansări de carte. Elevii încă mai sunt ogor reavăn şi gras pentru sămânţa

cea bună. Profesorii, cu excepţii, nu mai sunt profesori. Şcolari, profesori, vă amintiţi? Gligor Haşa avea o clasă –
cabinet şi bibliotecă. Cu vreo 800 de volume. Parte a fost arsă de şcolari proşti şi leneşi la Revoluţie; parte a fost furată şi aruncată după pensionarea mea. Acasă am o bibliotecă cu vreo 5000 de volume. Este averea mea şi a nepoţilor. Internetul e o modă; e ceva ce va să devină altceva. Toţi marii oameni ai lumii, de la vechii greci şi traci încoace, au fost cititori şi, mai apoi, scriitori. Au început să renască revistele şi cenaclurile. Va să renască şi ţara...

Camelia Ardelean:
Ce gen preferaţi şi ilustraţi?

Gligor Haşa:
Începutul (poezia) şi sfârşitul (romanul istoric şi eseistica). Dar am ilustrat toate genurile, chiar şi dicţionarul şi monografia etnofolclorică sau culegerea de folclor. Mai greu abordabile sunt teatrul şi critica literară (care nu-mi sunt străine).

Camelia Ardelean:
Dezamăgiri, satisfacţii, speranţe?

Gligor Haşa:
Am fost (şi nu doar ca excursionist) de trei ori în Franţa, de două ori în Grecia, de trei ori în Germania. Cel puţin în Franţa şi Germania, lectura şi-a revenit la standarde renascentiste (se citeşte, dar nu toată lumea citeşte). Modele sunt trecătoare, modelele rămân. Postindustrialismul şi globalizarea sunt trecătoare, cultura (cultura din lectură) va rămâne. Citeam undeva că în Rusia lui Putin nu se mai citeşte ca în Rusia ţaristă sau Rusia lui Stalin. Şi, doar, se ştie: Rusia este ţara unei mari literaturi. Fenomenele, condiţionate de industrie, ştiinţă şi tehnică, economie, sunt şi ele trecătoare. Poate va să vină şi o vreme în care cititul să se facă în taină, la lumânări (vezi Evul Mediu timpuriu şi mijlociu). Dar, tot la 100-500 de generaţii, va să vină Renaşterea. Să nu disperăm. Noi, românii, am învăţat citirea când alte naţiuni o dezavuau. Cât timp, chiar meteoric, pe scena culturii noastre mai cuvântă oameni ca Ioan Aurel Pop, Eugen Simion, Ioana Roman, Ana Blandiana şi mulţi asemenea, mai putem nădăjdui. Veni-va vreme! Tineri sunt, ca pomii livezilor. Îngrijiţi, altoiţi, curăţaţi de omizi, vor da roade. Cei fără rădăcini trainice, ducă-se pe pustii!

Şi pentru că am înlesnit întâlnirea elevilor cu vreo sută de scriitori români, mă cred un om împlinit. Eu m-am deşteptat ca om pe Câmpia Libertăţii, memorând versurile lui Mihai Eminescu sau discursuri ca acelea rostite de Simion Bărnuţiu şi Andrei Şaguna.

Camelia Ardelean:
Când scrieţi? Ce anume vă inspiră?

Gligor Haşa:
Când îmi vine a scrie. Când sunt pregătit şi am ceva important de spus. Când îmi vine ideea, gândul... Când am ceva de spus semenilor şi când mă simt dator. Mai întâi fişez lecturile, pregătesc subiectul, aleg genul şi specia şi scriu, scriu cu uşurinţă. Şi mi-e drag cum scriu, recitesc cu plăcere cărţile mele.

Camelia Ardelean:
Ce planuri de viitor aveţi? Ce sfaturi le daţi celor ce doresc să pornească pe calea aceasta „spinoasă” a scrisului?

Gligor Haşa:
Planuri de viitor? Viitorul îmi aparţine doar în vise şi coşmaruri. Mă dezamăgeşte generaţia pe care o las în urmă. Mai ales mentorii ei, detractori, denigratori, urlători în stradă, rătăciţi prin lume. Parcă ni-i dat ca răul să ne vină de la rădăcini, prin trunchiuri şubrede, ca în perioada interbelică, cu zelercodrişti şi alţi aromâni de teapa lui Andrei Caramitru şi a unor muieruşte avortate, post-mortem, de Elena Ceauşescu sau Doina Cornea. Nu-mi plac mesagerii, mă dezgustă genii de teapa lui G. Dimisianu şi H. Patapievici. Scrisul e o plăcere, o descărcare, o revelaţie, nu o cale „spinoasă”. În rest, duc cu mine toate dezamăgirile scriitorului provincial. Ştiu că dacă eram bucureştean, altul eram. Acum pregătesc o carte de poeme de inspiraţie biblică, testamentară. Apoi, Amen!

IONEL NECULA

Noica în facsimile către Lucian Blaga

Deşi sunt bine familiarizat cu grafia lui Noica (am fost într-o episodică relație epistolară cu magul păltinișan), cartea editată de Muzeul Literaturii Române, cu facsimilele unor texte și scrisori redactate de Noica, mi-a produs un simțământ de om privilegiat, de vreme ce sunt beneficiarul unor texte redactate de mâna lui. Este vorba despre o ediție mai puțin obișnuită, de fapt o plachetă, cum recunoaște și editoarea Simona Cioculescu, trasă în 2009, *într-o singură ediție originală de 1000 de exemplare, din care 200 de exemplare pe hârtie, numerotate de la 1 la 200, pentru iubitorii de literatură și colecționarii de lucruri rare.*

Cartea conține o dare de seamă despre lecția de deschidere ținută de Acad. Grigore Moisil la cursul său de logică matematică, impresii despre un spectacol teatral din Apus, cu o piesă semnată de Paul Clodel despre Ioana d'Arc, şase scrisori trimise lui Lucian Blaga (în perioada 1934-1956), o scrisoare către Șerban Cioculescu (din 18 august 1944), *Un gând despre Radu Sighireanu,* și alte șase scrisori trimise lui Petru Creția. Toate conțin, precum un ghioc marin, câte ceva din zbuciumul unui veac marcat de tulburări umbroase și de rele prevestiri.

Avea un cult pentru Blaga și pentru filosofia sa și nu făcea economie de elogii în scrisorile pe care i le expedia:

II. 1934

Stimate Domnule Blaga,

Nu fac o simplă frază când vă spun că am fost sincer mișcat primind ultima d-voastră lucrare. Nimic nu mă îndreptățea să sper că vă veți aduce aminte de mine; iar cele câteva însemnări pe care le-am scris, din când în când, asupra activității d-voastră, mi se păreau a fi cea mai elementară datorie a unui publicist.

Îngăduiți-mi să vă spun și de astădată cât de neprețuită mi se pare munca d-voastră filosofică. E posibil că știți de câtă stimă vă bucurați printre cărturarii noștri, dar nu știți de ajuns sau nu știți destul, ce răsunet au lucrările d-voastră în spiritul unor tineri de elită pe care îi văd împrejurul meu. Un singur lucru repetăm cu toții: că sunteți exilat. Nu vom avea niciodată norocul să vă avem în mijlocul nostru?

Rugându-vă să primiți cele mai distinse mulțumiri, rămân recunoscător, al d-voastră Constantin Noica.

Câteva lămuriri: La data scrisorii, Blaga era atașat de presă la Legația Română din Berna. Noica urmărea cu interes mișcarea culturală din România și, firește, creața lirică a lui Blaga, față de care se pronunțase deja prin câteva notații în *Vremea,* nr. 70, din 4 iulie 1929.

1 .III.1936, Sinaia, vila Wendy

Mult Stimate Domnule Blaga,

Întorcându-mă la Sinaia după o scurtă lipsă, găsesc lucrarea D-voastră, ce ați avut bunătatea să-mi trimiteți. Nu vă pot spune câtă bucurie îmi face această dovadă a unei simpatii ce n-ați încetat să-mi purtați. Sunt cu atât mai sensibil la astfel de atenții, cu cât ea vine din partea unui gânditor căruia nu acum îi spun pentru întâia oară ce adâncă stimă îi port.

Nu am citit încă lucrarea D-voastră și nu voi face lucrul acesta decât pe îndelete: vreau să raportez necontenit gândirea D-voastră la propriul ei sistem și așa ceva cere puțin răgaz. E însă o întreprindere pe care o fac cu multă plăcere, ori de câte ori am prilejul - atât de rar astăzi în lumea filosofiei - de a întâlni gânditori sistematici. Cunosc în schimb fragmentul ce ați publicat în Gândirea și știu toată bogăția de sugestii pe care e în măsură s-o deștepte în cultura românească ideea spațiului mioritic.

Acum un an și ceva, mi-ați scris câteva rânduri prietenești în legătură cu un articol de-al meu, din R.F.R., și mă îndrumați să vă scriu ceva despre mine. Nu v-am răspuns atunci, spre a nu vă sili să

întreprindeți o adevărată corespondență; v-am trimis însă lucrările pe care le-am dat la iveală de atunci încoace. Îmi îngădui acum să vă fac eu o cerere: ați dori să fiți atât de bun, să mă înștiințați în ziua când veniți pentru câtăva vreme în țară de locul unde v-aș putea întâlni?

În nădejdea că nu-mi veți uita cererea, rămân cu vii mulțumiri al D-voastră Constantin Noica.

19.VII.1936, Sinaia, vila Wendy.

Mult stimate Domnule Blaga,

M-am informat de sănătatea d-lui Tudor Vianu - care își va petrece vacanța aici în Sinaia - și nu am căpătat decât vești bune. Mă grăbesc să vi le comunic, pentru cazul că altcineva din țară nu v-a risipit încă îngrijorările. Dl Vianu și-a ținut examenele, ca în toți anii, și este pe deplin refăcut.

În ce privește sosirea D-voastră în țară, mi-ați face plăcere să mă înștiințați de ea, chiar în cazul că nu vă opriți la Sinaia. Eu vin destul de des în București, așa încât, în cazul că aș avea adresa D-voastră de acolo, v-aș putea vizita eu.

În nădejdea că aceasta se va întâmpla destul de curând, rămân cu vie stimă al D-voastră Constantin Noica.

Lămuriri sumare: Surprinde solidaritatea intelectuală care caracteriza societatea din acea vreme și insistența lui Noica de a se întâlni *față către față* cu Blaga.

13.IV.1936, Sinaia

Mult stimate Domnule Blaga,

V-am căutat în București abia în ziua de 1 sept. și nu mai erați acolo. Nădăjduiesc că data viitoare când veți veni în țară - dacă veți mai avea bunătatea de a mă înștiința - voi avea mai mult noroc.

Am sfârșit între timp **Spațiul mioritic** și am fost puternic impresionat de adâncimea viziunii D-voastră. M-am întrebat chiar ce rost științific mai are sociologia - în care totuși credeam - în fața unei astfel de viziuni, sau atunci ce rost au ultimile D-voastră orientări. Am un noroc: nu cunosc prea multă filosofie a culturii și deci nu risc, sub acest raport, să falsific gândirea D-voastră.

În nădejdea că vă voi vedea curând printre noi - și anume la catedra ce aflu că, în sfârșit, vi se pregătește la Cluj - rămân, cu aceeași admirație, al D-voastră Constantin Noica.

Câteva precizări: Într-adevăr, Universitatea din Cluj îi pregătește o catedră de filosofie a culturii pentru cazul în care Blaga va ieși din diplomație.

6, V. 1936, Sinaia, vila Wendy

Mult stimate Domnule Blaga,

Vă mulțumesc pentru prietenoasa D-voastră atenție. Sunt bucuros să vă știu în tihnă, iarăși, și pregătind o mare trilogie - de la al cărei al doilea volum aștept atâtea lămuriri.

Aș fi voit să vă văd, înainte de plecarea D-voastră din București, potrivit cu invitația ce mi-o făcurăți prin scrisoare. Nu mi-a lipsit timpul. M-a reținut însă o anumită pudoare - dacă admiteți așa ceva; întâlnisem prea mulți inși cari-mi spuneau că le-ați vorbit bine despre mine.

Rămâneți mult în străinătate? Cei de aici continuă să discute lucrările D-voastră cu caldă (căldură? ad.n.). Recent a apărut în **Sociologia Românească** o dare de seamă despre care aveți, poate, cunoștință. Îl prețuiesc mult pe Stahl, autorul ei, dar cred că structural nu poate înțelege nici rostul, nici perspectivele sistemului D-voastră. Și, de fapt, până acum el nu s-a dovedit a fi decât un excelent tehnician monografist. Dar poate voi avea prilejul să scriu ceva asupra criticii sale.

Vă doresc spor mult la lucru și nădăjduiesc o revedere cât mai apropiată! Al D-voastră călduros devotat, Constantin Noica

***Precizări*:** H.H.Stahl, în *Sociologia Românească,* făcea o critică severă filosofiei lui Blaga, în special teoriei sale despre stil și factorii abisali și inconștienți care îl definesc.

23 XI. 1956

Mult iubite Domnule Profesor,

Îngăduiți unui vechi și cald admiratort al scrisului D-voastră să vă spună câtă bucurie ne-a făcut tuturor să auzim că s-a vorbit de cinstirea lui Lucian Blaga cu premiul Nobel. În fața acestei noi recunoașteri, trec peste sfiala ce mă reținea și vă mărturisesc un gând ce m-a încercat în anii din urmă. Scrisesem în **Anti-Goethe** la... (ilizibil) că dacă ar fi să aleg pe cineva înaintea lui Dumnezeu, l-aș alege pe Goethe. Când, apoi, m-am întrebat singur pe cine dintre cei în viață l-aș putea alege, mi-a venit în minte același nume cu cel asupra căruia s-au oprit o clipă, spre premiere, contemporanii noștri.

Resimt însă sfială spunându-vă așa ceva. Dar o fac pentru a câștiga, cât de cât, dreptul să vă spun cele ce urmează: Nu lăsați să vi se mutileze scrisul! Îmi închipui că acum aveți propuneri să tipăriți câte ceva din opera D-voastră. Cei cari v-o cer nu sunt demni s-o facă și o fac altfel, în chip nedemn. Ceilalți că vă iubesc gândul întreg și-l iubesc pentru el, nu pentru parada pe care o pot face, pot să aștepte și știu să aștepte. Dați-le din când în când câte un manuscris de-al D-voastră, lăsați-i să afle că sunteți bine și mai departe creator, atâta tot va fi de-ajuns spre a-i face să simtă că totul e în ordine în (cuvânt ilizibil) lume românească.

Primiți-mi rândurile cum voiți, nu-mi răspundeți nimic, dar fiți sigur că este (cuvânt ilizibil) și emoție în ele. Constantin Noica.

Câteva lămuriri*:** Din scrisoare rezultă că Noica auzise câte ceva (sigur, de la posturile străine de radio) despre propunerea lui Blaga la decernarea Premiului Nobél pentru literatură. Știa, desigur, că și Blaga era supus la tot felul de persecuții și amenințări, și faptul că-i cerea să nu răspundă la scrisoare era un semn că voia să preîntâmpine unele dificultăți din partea autorităților comuniste, care-l epurase de la Universitate și-l ținea sub o strictă supraveghere. De altfel, rezistența la toate presiunile regimului comunist devenise anevoioasă și greu de purtat. Blaga însuși, după multe ezitări, va face unele concesii partidului atotputernic și va scrie acea pagină dură și nedemnă la adresa lui Emil Cioran. Dintr-un interviu acordat de fratele scepticului, Aurel Cioran, aflăm că autorul ***Spațiului mioritic ar fi plâns după ce a terminat articolul, dar asta contează mai puțin. Ceahlăul, vorba lui Vasile Băncilă, căzuse, se năruise cu un huruit greu și rău prevestitor.

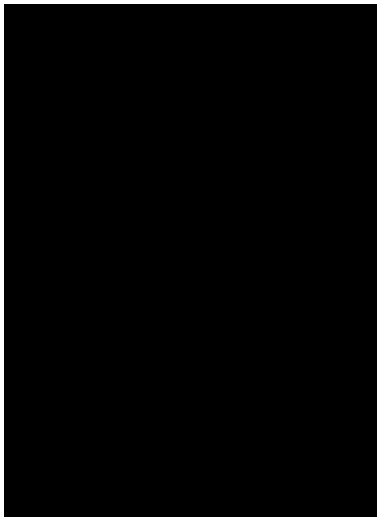

CONSTANTIN STANCU

„Cu momârlanii pe Drumul Zeilor''

Sunt comunități în care tradițiile, obiceiurile, speranțele rămân intacte de-a lungul vremurilor.

Este o rezistență în fața imperiilor, a lumii. *Momârlanii* poartă cu ei misterul unei taine venite de departe, dintr-un timp încărcat de istorii. Ioan Dan Bălan (decedat) și Elisabeta Bogățan ne oferă o plachetă eseu și o analiză a fenomenului legat de momârlani, de la termen la istorie, de la credință la mit, de la viață la viața de după viață. *Momârlanii, o comunitate inexistentă în dicționare. Considerații privind termenul de momârlan.* – Ediția a II-a, revizuită și adăugită, publicată la Editura MĂIASTRA din Târgu Jiu în anul 2025.

Cartea a apărut cu sprijinul domnului Emil Ilie Părău de la SC Comexim SRL Lupeni, mereu atent cu activitatea culturală a celui care a fost Ioan Dan Bălan. Elisabeta Bogățan a continuat aceste demers cu deschiderea spre lumea aparte a celor care continuă să-și spună momârlan. Placheta merită semnalată, ea punctează un moment din istoria veche și nouă a zonei, pe nedrept unii vorbind de „jian din Jieț". Confuzie venită dintr-o insuficientă cunoaștere a istoriei noastre.

Comunitatea se delimitează geografic între munții Șurean, Parâng, Vâlcan și Retezat, o depresiune bine delimitată de reperele constante ale terenului, ei, momârlanii, fiind locuitori ai Văii Jiului. În această zonă se află *Momârlele*, ele dând denumirea locuitorilor. Momârlele sunt

aranjamente formate din pietre masive, având o înălțime de aproape 3 metri, sunt semne de aducerea aminte. Ele fac parte din realitatea zonei, nu se pot preciza vremurile în care au apărut. Simbolul, păgân la început, a devenit unul creștin, un cioban a plasat o cruce în vârful acestui semn fizic. Sunt „oamenii de piatră", apar în diferite locuri din ținutul vechii Dacii. Misterul învăluie apariția și rolul lor. Sunt multiple teorii, dar *momârlele* continuă să existe în timp și spațiul bine delimitat și ordonat. Pot fi puncte de reper într-o geografie a transhumanței, dar ele fixează un moment din istoria oamenilor din acest loc.

Modul cum au fost asamblate aceste blocuri mari de piatră este un mister, modul cum se susțin în structura semnului reprezintă arta și știința unor oameni simpli, aparent, dar având cunoașterea regulilor de alcătuire a monumentelor. Liniile spirituale și istorice duc la Zamolxe, la o civilizație veche euro-indiană, cu trasee spirituale conturate de civilizații vechi. Se pare că exista un **Drum al Zeilor/ Regilor, o Cale Sacră**. O analiză prin metoda radiesteziei indică faptul că *Oamenii de Piatră* erau amplasați în zone puternic străbătute de curenți telurici, ceea ce schimbă perspectiva istorică. Poate exista un sistem de legătură între aceste centre de energie telurică, deschizând panorama spre o geografie spirituală/ sacră, cu speranța că, în viitor, s-ar putea revela centrele spirituale ale Pământ-tului, spre o nouă civilizație, reluându-se un ciclu istoric mult diminuat de activitatea omului agresiv.

Cartea abordează și diferitele variante ale termenului de momârlan, de la batjocură la legendă. Imperiile care s-au perindat pe aceste meleaguri au avut rolul lor, acela de a-și impune civilizația și a eradica vechile semne păstrate de poporul român ce a trăit/ trăiește aici. Oamenii locului sunt mândri de numele lor, își duc viața cu demnitate, au tradițiile lor și acceptă istoria ca un dat divin, creșterea oilor constituind o activitate complexă, cu impact social, rezonând în istorie, civilizație, etnografie. Placheta este documentată, sunt evocate dicționare vechi și noi, lumea momârlanilor, oamenii de vază ai zonei. Perspectivele sunt analizate din diferite unghiuri: *om de piatră*, *gomilă, momâie*. Tradițiile dau semne despre oameni și vechi civilizații, despre simboluri care dăinuie.

S-a adus în atenție și monografia județului Hunedoara, ca amprentă spirituală și de civilizație, autorii fiind pasionați de forța care a rezistat în istorie prin energie divină. În anexe apar ilustrații legate de viața momârlanilor, portul lor, sărbătorile în care se manifestau cu bucurii, stânele din munții zonei, tradițiile ciobanilor, *nedeile* din Jieț sau Straja. Sunt prezentate momâile, *Altarul de Piatră* de lângă *Drumul Regilor*, imagini spre *Poarta Raiului,* spre munți etc. Deși placheta are 50 de pagini, mesajul este complex și privește viața oamenilor din zonă, istoria și legendele momârlanilor, parte a civilizației vechi și noi, cu legături în celelalte civilizații ale lumii.

Constantin Stancu
Aprilie 2025

Lucrare realizată de
DORIN OLARIU

CONSTANTIN STANCU

Ladislau Daradici, dragostea dintre sălbăticie și legendă

Cartea debutează cu un motto semnificativ: „Marile iubiri sunt ca marile războaie: e aproape imposibil să le supraviețuiești". El definește tema, tensiunea povestirii, misterul. Sunt treisprezece povestiri care abordează dragostea, în carnea cea de toate zilele, din diferite unghiuri, din perspecti-va realității posibile, din durerea de a pipăi invizibilul.

Dragostea este o poveste veche. Este și o poveste nouă, mereu actualizată de suferința noastră. Ea face parte din structura oamenilor, ne dă valoare. Relația dintre bărbat și femeie este una cu adâncime, care marchează destinul. Prin cartea de proză scurtă *POVEȘTI DE DRAGOSTE MURITOARE*, apărută la Editura Casa Cărții de Știință, în anul 2020, Ladislau Daradici reia tema în nota sa personală, definind narațiunile ca făcând parte din literatura fantastică.

Tema dragostei este abordată din perspectiva unei realități crude, omul captiv în trupul său muritor, din acest motiv povestirile sunt și ele muritoare. Finalul majorității textelor este marcat de moarte, dispariții neprevăzute, violență. Omul parcă nu poate suporta povara dragostei. Daradici se manifestă ca un romantic modern, uneori sentimentul este dus la limită, frizând patologicul, dar în dragoste totul este permis. În fond, este imposibil să supraviețuiești…

Istoriile sunt limitate ca întindere, scriitorul și-a propus să utilizeze între două mii cinci sute de cuvinte și trei mii de cuvinte. *Canonul lui Daradici* îi permite să dea tensiune narațiunii, să o ducă la final și să definească sentimentele oamenilor care iubesc. Meandrele vieții, încercările de toate felurile aduc un final previzibil: moartea - fie fizică, fie spirituală, fie alienarea.

Deși autorul definește textele ca unele fantastice, în corpul lor se simte realitatea pulsând, trăirile posibile, amintirile care modelează trecutul din perspectiva viitorului. Majoritatea povestirilor sunt marcate de mitologia actualității: muzica formațiilor care au făcut carieră, literatura secolului al XX-lea, călătoriile posibile în zone altădată inaccesibile, povestiri banale care au marcat generațiile născute după Al Doilea Război Mondial, libertatea dorită și niciodată posibilă. Suntem purtați prin Europa, iubirea nu are limite, nu are granițe. De la tragedia din București, cu evenimentul Colectiv (2015), la moartea unei vedete de muzică actuală, Amy Winehause. Acțiuni care se petrec la Viena, la Budapesta, la București, în Dobrogea, în Transilvania, acolo unde pasărea iubirii își alege cuibul.

Fiecare povestire are câteva fraze generoase în care Daradici marchează starea spirituală dominantă, ea dă tonul firului epic și tragediei. La început, sentimentul este dulce. La final, totul are un gust amar. Deși în prolog autorul trimite la temă ca spre o boală incurabilă, el rămâne la suprafața evenimentelor, fără să plonjeze în abisul hormonal, în neantul unui sentiment care nu se poate explica prin logica obișnuită.

Iată starea: „…Doamne, cât îl mai iubea, poate mai bine ar fi fost să nu-l fi cunoscut, dar cum să trăiești așa, cuminte și orbește ca într-o seră, ca o biată plantă anemică într-un ghiveci, decorativ, ferindu-te de intemperiile vieții, de dureri și provocări, de sălbăticia hazardului și fascinația aventurii, fără strop de sminteală, fără patima dăruirii, acceptând o viață anostă, cenușie, înconjurată poate de certitudini; în ce să crezi, pentru ce să lupți, ce să iubești și să urăști în același timp?" (p. 14).

Iubirea este văzută din perspectiva bărbatului, dar și din cea a femeii, imaginarul și realul se împletesc, ideile se amestecă și devin idee fragedă în peisajul generos. Bărbatul visează și are perspectiva infinitului, limitat de dorințele sale: „Când coborî iar, Àgnes alerga deja spre dune și, privind-o așa, ca pe o ciută stângace și neajutorată, își zise că e din cale afară de frumoasă, că o femeie mai desăvârșită nici că nu

poate exista și că singurul lucru pe care-l putea face pentru a nu o pierde era s-o ucidă" (p. 21).

Mesajele scrierilor sunt pertinente, dragostea oferă nesfârșite drumuri ale tristeții, realitatea devine imposibilă, termenele sunt marcate de un anotimp al relației dintre el și ea. Fiecare personaj se privește în ochii adânci ai celuilalt, când evenimentele se epuizează, apare îngerul salvator.

Personajele sunt captive unui sentiment care le domină viața și le epuizează. Limitele sunt forțate, dar apare moartea eliberatoare și promisiunea unei alte iubiri, în altă dimensiune. Sufletele înstrăinate se leagă unele de altele cu disperare, există un loc unde ele pot evada cu toate energiile. Istoria dragostei se petrece într-un tren, într-un loc izolat, într-un labirint spiritual, zilele și nopțile se fac tot mai fierbinți, ea și el cad epuizați în iluzii de aur. Când trupul și-a ars toate posibilitățile, rămâne sufletul să bântuie prin lume în căutarea celuilalt. Geografia dragostei se extinde, nu încape în continente, în patrii de dor.

Un exemplu ieșit din comun, o istorie cu miracole și curăție este acea dintre doi tineri captivi în insula lor. Iubirea dintre Svetlana și Sevastian se petrece într-o zonă mirifică de pe malul Dunării, un rai în care cei doi se regăsesc și retrăiesc iubirea aproape perfectă. Natura, singurătatea, anotimpurile mirifice, toate îi marchează. Svetlana apare de niciunde și înnobilează viața bărbatului. El se dedică până la capăt unei iubiri care arde prezentul. Mirajul pune stăpânire pe ei: „Timid la început, sfioși, a rămas pentru ei ca o mirare, pe urmă făceau dragoste zilnic și chiar de mai multe ori, fără teamă și fără cuvinte, așa cum ai respira sau ai plânge; să iubești precum trăiești, pentru că despre asta era vorba". (p. 54). Trei personaje abrutizate de băutură au coborât cu barca până în locul unde trăia Svetlana. Au lovit-o până și-a pierdut cunoștința și au batjocorit-o, spărgând bula de frumusețe în care au trăit, pentru scurt timp, cei doi tineri, o frumoasă poveste de dragoste muritoa-re. Lumea nu suportă frumusețea, echilibrul adus de acest sentiment admirabil. Lumea distruge fiin-țele care iubesc, sparge miracolul, distruge anotimpuri cu păsări călătoare.

În altă povestire, Sefika a fost/ este mireasa eternă, mereu visată de bărbatul care o iubește, miste-rioasa logodnică a lui Vladimir.*Mitul* modern apare în narațiuni ca un semn al timpului. La Budapesta personajele participă la concertul lui Waters, într-o seară de august 2013: „Simțeam că ne unește pe toți ceva, într-un destin de om rare sunt asemenea momente pentru care merită să trăiești; mă simțeam ca după o noapte de dragoste din tinerețile mele, ca în urmă cu douăzeci, poate treizeci de ani. (…) Era o noapte de duminică de sfârșit de august, genul de răstimp desăvârșit pentru dragoste, muzică ori moarte" (p. 133). Pentru cei din lagărul comunist această noapte a reprezentat fereastra spre o altă dimensiune, o evadare posibilă, pe ritualuri moderne, în ritmurile cetății, sub aripile muzicii. Pe de altă parte, Laura a fost întruchiparea generozității absolute, iubind cu patimă, dăruindu-se bărbaților, la limita patologicului. O boală care i-a marcat viața, un sigiliu straniu, de sânge. Ea declamă: „…ador să fac asta, îmi mărturisea, aș face-o tot timpul, cred că aș putea face dragoste mereu, până la moarte, cu zeci de bărbați, cu o sută, oare asta înseamnă să fii posedată, așa mi-a spus un tânăr preot catolic, înalt și frumos ca Iisus, atunci când i-am propus să se culce cu mine…" (p. 114).

Spovedania ei plutește între realitate, vis, iluzie și dorințe paradoxale. Bărbatul mărturisește și el: „Iar eu credeam tot ce-mi spunea. Așa cum ne place să credem la un moment dat poveștile pe care le citim, filmele pe care le vedem, face parte și aceasta din inefabilul și naivitatea sinceră a alcătuirii noastre" (p. 114). Concluzia: dragostea trupească este o sărbătoare. Finalul? „Despre ce să-ți spun? Despre cea obeză și paralizată într-un cărucior, pe care o mai zăream din când în când în peregrinările mele, internată mai apoi prin sanatorii și care și-a pus capăt zilelor de curând înghițind un pumn de barbiturice, ori despre Laura cea din vis, zâna cea curată și cuminte cu care mă întâlnesc noapte de noapte și în fața căreia și îngerii zăbovesc, cu admirație și sfială…" (p. 119).

Lectura cărții va descoperi cititorului că dragostea pendulează între sălbăticie, legendă, temă de casă și obiect de studiu pentru sociologi. Uneori chiar pentru juriști, capitolul despre criminologie având diverse tablouri necesare.

Cartea are un scurt portret al scriitorului. Descoperim un Ladislau Daradici harnic, scriind roman, poezie și, mai ales, proză scurtă. A fost premiat de Filiala Alba-Hunedoara a Uniunii Scriitorilor din România și este autorul unui proiect interesant despre literatura actuală: *Rezervor*. Așa pune în evidență bogăția unei literaturi care lasă în urmă semne și care are resurse nebănuite.

El a colaborat/ colaborează la numeroase reviste din țară și se remarcă prin prozele fantastice, fascinante, care pun în lumină magnetismul

istoriilor individuale și colective. Titlurile cărților sale sunt relevante: *Chiulind de la ora de moarte, Călăuzitorul de suflete, Înaripatele din vis, Orașul sufletelor amestecate* etc.

Cartea are un Prolog în care autorul ne prezintă proiectul de față: „Dragostea poate fi un dar pentru noi, o binecuvântare sau, dimpotrivă, o povară sufocantă, dacă nu blestem" (p. 7). Pe ultima copertă cititorul va descoperi o notă privitoare la narațiunile din carte, dragostea este muritoare, dar textele păstrează amprenta vieților noastre peste timp.

Ladislau Daradici este atent la marile teme ale literaturii, dragostea este una dintre ele, alături de moarte, violență, absurd, fantastic, război, pace, demoni, lumea subteranei. Cititorul va supraviețui lecturii acestor povestiri, meditând, ulterior, la abisul dintr-o clipă miraculoasă.

Lucrare realizată de
DORIN OLARIU

LADISLAU DARADICI

MAESTRUL RADU IGNA LA 90 DE ANI
Portret de scriitor

Printre prozatorii hunedoreni contemporani, Radu Igna ocupă un loc privilegiat. Fin observator al naturii umane şi al realităţii palpabile, domnia sa este un căutător minuţios şi neobosit al insignifiantului semnificativ, al banalului relevant, scrierile sale fiind inconfundabile prin umorul fin şi dimensiunea poetică, dar mai ales prin implicita lor simbolistică existenţială. Membru al Uniunii Scriitorilor, prozatorul s-a născut la 6 noiembrie 1934 în localitatea Glodghilești, județul Hunedoara. Absolvind Facultatea de Filologie a Universității București, a lucrat ca profesor de limba română și engleză în localitățile Zam, Hațeg, Sântămăria-Orlea.

Maestru al conciziei şi acurateţei rostirii, omenescul reprezintă, în toată splendoarea agoniei sale, una dintre coordonatele esenţiale ale prozelor pe care le semnează, fie acestea schiţe, povestiri ori romane. Deşi scrie din tinereţe (în 1973 predase un roman Editurii Eminescu fără a primi răspuns, iar în 1986 publică o povestire în *Orizont*), Radu Igna debutează editorial în 2000, la şaizeci şi şase de ani.

Într-un răstimp de opt ani, publică trei volume de proză scurtă – *Armonia Snack-Bar* (2000), *Nimic deosebit în timpul serviciului meu* (2003) şi *Lazăr nu mai vine* (2005), fiecare urmat de un roman: *Vâltoarea* (2001), *Valea proscrişilor* (2004) şi *Condamnat* (2007). În plus, scrie cărţi de eseuri (*Cărţile Haţegului*), de critică literară (*Recuperarea unei lumi*), precum şi note de

călătorie (*Cultură şi civilizaţie suedeză; Istambul, un oraş pe două continente)* etc.

Printre premiile obţinute pentru scrierile sale, amintim Premiul Uniunii Scriitorilor din România, Filiala Sibiu (2004), Premiul Opera Omnia (Filiala Alba-Hunedoara a U.S.R.), premiul revistei Discobolul. În 2004, ca o recunoaştere a meritelor sale, devine Cetăţean de onoare al oraşului Haţeg.

Radu Igna este autorul unei opere de deplină maturitate, încântând prin înţelepciunea abordării, perfecţiunea scriiturii şi densitate ideatică. În 2008, trecându-şi povestirile „prin filtrul unor revizuiri şi cizelări", scriitorul le reuneşte într-o antologie care păstrează titlul primului său volum: *Armonia Snack Bar* (Editura Agerpress, Bucureşti), pregătind şi ediţii revizuite ale romanelor sale (în 2016 a apărut deja ediţia a doua a romanului *Condamnat*).

Antologia de proză scurtă a lui Radu Igna este structurată pe trei secţiuni, fiecare purtând titlul unei povestiri: *Paznic la nuntă (I)*, *Armonia Snack-Bar (II)* şi *Lazăr nu mai vine (III)*. Observator atent al destinului semenilor săi, prozatorul notează fapte, surprinde replici, face introspecţiuni în mintea şi sufletul personajelor, monologul interior constituind modalitatea predominantă de mani-festare a acestora. Orice fapt mărunt, orice întâmplare poate deveni, la un moment dat, subiectul unei povestiri: tăierea unui nuc de către un bătrân (*Simbioză*), o retrogradare sau dorinţa unei promovări (*Cariera, Persuasiune*), pregătirea unei nunţi (*Paznic la nuntă*), încercările unor adulţi de a-şi reface viaţa (*Supeu pentru refacerea vieţii*), drama unor părinţi care-şi văd copiii divorţând (*Mergeţi cu bine, Cum vă spun*), condiţia, deseori penibilă, a unor scriitori (*Drumul mare, Piramida, Drumul spre subterane, Cum să te încurci singur*), destinul tragic al unei familii (*Steagul negru*) sau aspecte din viaţa unor cadre didactice (*Cei mai buni ceapişti, Vivat professores*).

Personajele sunt de toate vârstele, părinţi şi copii, tineri şi bătrâni, funcţionari dornici de promovare, şefi sau subalterni, patroni de localuri, afacerişti, emigranţi, indivizi singuratici, marcaţi în general de provincialism, cu nume semnificative pentru caracterul lor: tovarăşul Nămolatu (şeful), doamna Felina Dragu (adjuncta), subinginerul Şpan, tovarăşa Nuţy (vânzătoarea la Loz în plic), maestrul C. L. Căruntu (prozator prezent în lucrarea *Portretele prozatorilor productivi,* emigrat în Statele Unite), poetul Butuc (autor al poemului *Lumea văzută din tren*), Prădescu (holtei şi „autor"), Şurub (poreclit *omul-sacoşă*), Spumescu şi mulţi alţii.

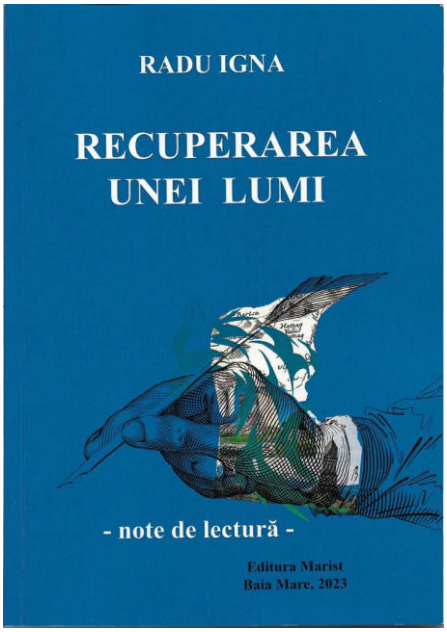

Dincolo de savoarea situaţiilor comice şi ridicolul acestor caractere, Radu Igna se dovedeşte a fi un veritabil pictor de suflete, surprinse în simplitatea măreţiei lor, într-o oglindă sinceră, empatică, cu blândeţea şi înţelepciunea celui care a fost martor în trei orânduiri (înainte de '44, dar şi după '89), convins că viaţa noastră e asemenea unei frunze purtate de vânt, contând cuminţenia şi seninătatea cu care ne acceptăm soarta, eroii impresionând prin demnitatea resemnării lor, prin frumuseţea lor sufletească.

În ciclul *Secvenţe* („stropi" prin excelenţă), se axează deopotrivă pe tipuri semnificative aflate în ipostaze-cheie. Un excavator sapă în mijlocul unui râu, răvăşind albia şi ameninţând o casă, obligându-l pe narator să părăsească locul, iremediabil marcat de obsesia pericolului (*Evoluţie*); un angajat îşi vede *cariera* compromisă, concediat pentru că a strigat într-un bar „Jos puterea", în cele din urmă fiind trimis la o *carieră* de piatră, rămânând „cu unele ciudăţenii" (*Cariera*); un

individ provoacă stricăciuni într-o casă sub privirile neputincioase ale gazdelor (*Musafirul*) sau un funcţionar îşi vede compromisă munca de-o viaţă, aceea de a străbate un coridor, trăgând linii într-un registru (*Subalternul*). Absurdul devine adesea kafkian, ironia fină amintind de schiţele lui Caragiale. De altfel, personajul Berceanu, din *Cum poţi să te încurci singur*, îşi va numi prozele *stropi*, subdiviziuni ale *schiţei*, constând în picături de viaţă, „secvenţe din existenţa muritorilor de rând".

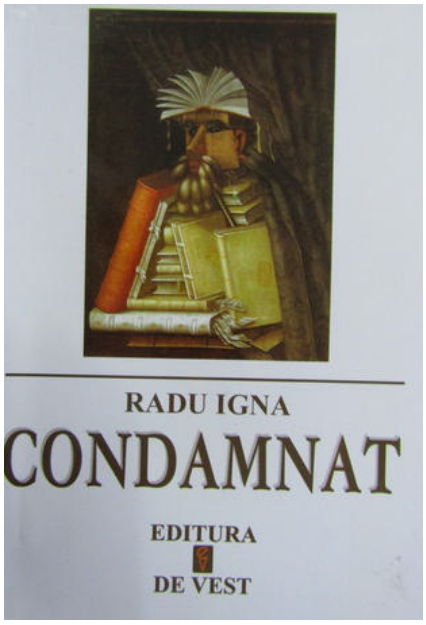

În cazul lui Radu Igna însă, fiecare dintre *stropi* devine relevant pentru destinul personajelor. Alte două lucrări ale antologiei (*Întors de pe lumea cealaltă* şi *O zi neobişnuită*) sunt alcătuite din câte cinci, respectiv patru astfel de secvenţe, subdiviziuni, *stropi* de viaţă din imensa comedie umană în care autorul se regăseşte, savurând-o, observând-o cu sinceritate şi sensibilitate, cu înţelegere şi înţelepciune. Pentru că orice faptă de viaţă poate deveni pentru scriitor subiectul unui *strop.* Dar cum picătură cu picătură se adună marea, considerate în rotunjimea lor, povestirile pot fi privite ca un roman al condiţiei umane, o *comedie* a provincialului, unele personaje reapărând în povestiri, totul gravitând în jurul aceluiaşi bar *Armonia*.

Unele situaţii (ca cele din *O emoţionantă poveste cu un borcan de vopsea; Ori mori, ori rămâi tâmpit; Vă trecem pe listă, Maşină de ocazie, Confesiunea doamnei Măriuca Pistol, Proprietar cu acte în regulă, Grevă individuală etc.*) amintesc, prin tâlcul lor, de povestirile satirice ale lui Dumitru Hurubă, deşi registrul stilistic şi atitudinea faţă de personaje diferă. În timp ce cunoscutul umorist devine ades nemilos cu personajele sale, sacrificându-le pe altarul ironiei, dascălul Radu Igna îşi tratează protagoniştii ca pe învăţăceii săi, cu simpatie şi căldură, dând astfel istoriilor sale, dincolo de nota comică, o puternică notă umană şi o dimensiune (adesea) poematică.

Lumea pe care ne-o prezintă este cea în care trăim, marcată de mediocritate, micime, interes şi ratare, atitudinea prozatorului fiind însă una de compasiune faţă de această mare familie a semenilor. Astfel, discursul epic e mai degrabă confesiv, Radu Igna transferând cu generozitate personajelor simplitatea firii sale, vulnerabilitatea sufletului său, surprinzându-i în puritatea omenescului lor, cu un admirabil echilibru şi o limpezime de admirat a observaţiei. Proza scriitorului din Haţeg este prin excelenţă *a omului*, şi nu atât a complexelor metafizice (deşi semnificaţiile existenţiale se regăsesc la tot pasul), cât a problematicii destinului de toate zilele al individului simplu, nesofisticat, acesta fiind numitorul comun al scrierilor sale. Fineţii observaţiei i se adaugă acea dimensiune a umorului fin, mai degrabă oblojind decât rănind, spiritul rămâne liber, neînvins, dar în faţa nedreptăţii şi umilinţei toţi devin egali, indiferent de vârstă, de statut (în *Cei mai harnici dintre ceapişti*, sătui de adunat cartofi, elevii fac cerc în jurul profesorului, devenind spirituali în contrast cu mediocritatea preşedintelui sau brigadierului ceapeului, delectându-se cu inteligente şi copioase jocuri ale minţii). Într-o schiţă intitulată *Piramida*, povestea se învârte în jurul euforiei provocate de construirea, în vitrina unui magazin, a unei piramide din 450 de volume, semnate de poeta orăşelului de provincie unde trăiesc personajele lui Radu Igna. Dezbaterile declanşate de acest „eveniment cultural" fără precedent devin furtunoase, oamenii împărţindu-se în *piramidişti* şi *antipiramidişti*, ajungând să se jignească, în dimineaţa lansării poeta plecând în capitală, decisă să nu se mai întoarcă.

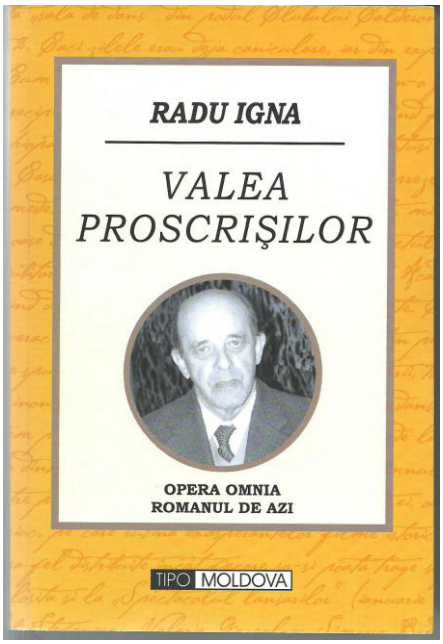

În unele povestiri, tendinţa e de schematizare şi abstractizare a situaţiilor şi chiar a personajelor. În *Subalternul*, protagonistul ocupă un loc important în *Coridor*, pe care-l străbate opt ore pe zi, observând şi trăgând linii în câte un registru, iar în povestirea *Persuasiune*, pentru a ieşi din „Văgăuna de la marginea sistemului", încurajat de o funcţionară

(care transportă *Instrucţiuni*), un stagiar doreşte să promoveze, râvnind *Centrul Perfect* (deşi îl consideră *imperfect*). Totul depinde de *Înaltul Demnitar* şi, pentru a-şi atinge scopul, e gata să treacă prin orice (între el şi treptele de marmură strălucitoare dospind „o baltă cu noroi în fierbere"). Finalul e simbolic: protagonistul urcă scările, *contopindu-se* cu individul din faţa sa.

Povestirea *Armonia Snack-Bar* este reprezentativă pentru întreaga antologie a lui Radu Igna. Barul *Armonia* (localul oamenilor „cu cele mai intelectuale preocupări din oraş") este prezent în majoritatea lucrărilor, aici se înfiinţează (şi desfiinţează) partide politice sau se strigă „Jos puterea!", aici se dezbat problemele arzătoare ale urbei (cele legate de „piramida lui Keops" din vitrină, de misterioasa dispariţie a lui Şurub, barul fiind prin excelenţă locul de unde încep şi unde se termină toate, aici adunându-se personajele importante ale orăşelului de provincie: Nuţy, patroana sexi; cele două angajate: domnişoarele Mary şi Nely (cea dintâi încurcată cu Şurub, soţul patroanei), subinginerul Şpan, proaspăt disponibilizat (neştiind cum să-şi investească cele 20 de milioane primite), frizerul Spumescu (servindu-şi în fiecare dimineaţă cafeaua şi vodca), Coşoleană, patronul magazinului „Green House" SRL (fostul *Aprozar*), Profesorul (citind *Lettre Internationale*), M., scriitorul masiv cu plete bogate (mare consumator de bere şi cafea), Prindescu (manager la Societatea Agricolă „Lumea Nouă" din comuna *Strâmba*) şi aşa mai departe. O galerie pestriţă, dar reprezentativă, de indivizi mărunţi, fiecare cu speranţele, frământările şi dezamăgirile sale.

Radu Igna nu este adeptul finalurilor spectaculoase, scena ultimă a povestirii *Armonia Scack-Bar* (după toată suita de emoţii şi încurcături) fiind relevantă în acest sens: „Scriitorul stă cu bărbia sprijinită în pumni ca şi gânditorul din preistorie, încercând să conceapă scena finală, una neaşteptată, şocantă, dar conchide în sinea lui că nu merită să-şi bată capul cu asemenea lucruri din moment ce viaţa le potriveşte pe toate cum ştie ea mai bine."

Zugrav fidel al naturii umane, al atitudinilor în faţa încercărilor mărunte sau esenţiale ale vieţii, Radu Igna ne oferă, prin povestirile sale (aceste miniaturi epice desăvârşite stilistic), o proză semnificativă şi de mare acurateţe, reprezentativă atât pentru deceniile de dinainte şi de după 1989, cât şi pentru zilele noastre.

ANCA SÎRGHIE

În căutarea unui *spiritus loci* în proza lui Nicolae Ștefănescu

Am găsit adesea texte în care apărea ideea mirabilă că renumele Mărginimii Sibiului se bazează pe amintirea satelor în care ciobanii aveau acasă biblioteci cu literatura națională românească și cu cea universală, dar nu le lipsea nici câte o carte din marea filosofie a lumii, pe care acei oameni ai muntelui puteau dovedi că au citit-o. N-aș fi dat credit unei asemenea imagini, care astăzi pare de poveste, ca să nu zic de domeniul absurdului, dacă prin anii '60 nu aș fi avut chiar eu o întâlnire de neuitat. Cu cine? Cu un cioban din Mărginime. Era în vremea studenției mele, când în trenul ce mă transporta de la Sibiu la Cluj, în compartiment lângă mine a stat un cioban. După mirosul puternic pe care îl emana, ducea la piață brânză. La un moment dat ne-am prins într-o conversație, iar el, aflând că eu studiez literatura, s-a interesat de anumite subiecte. Dar în același timp, el mi-a dovedit că are lecturi serioase atât din operele clasicilor români, cât și din marii prozatori ai literaturii realiste ruse/ști. Ciobanul acela era atât de inițiat în marea proză a lumii încât eu i-am mărturisit, fără nicio exagerare, că, dacă ar da examen la Facultatea de Litere, ar putea să fie admis ca student. Fără o disimulată mândrie, el mi-a pus întrebarea: „Ce crezi dumneata, domnișoară, că noi stăm cu oile în munte fără să știm de lume? După ce terminăm treaba, noi deschidem cărțile aduse de acasă și citim ce ne interesează." Iată o discuție care astăzi pare celor mai mulți că ține de domeniul fantasticului.

Ca și atunci, îmi pun problema cum reușeau ciobanii Mărginimii Sibiului să se inițieze în asemenea domenii ale umanismului. Răspunsul pe care l-am găsit este că intelectualii satului, fie că ne referim la învățători și profesori, fie la preoții călăuzitori în viața spirituală, erau niște oameni de înaltă conștiință românească, cu o responsabilitate cărturărească pe care și-o împlineau cu prisosință. Imaginea preotului care în Secolul Luminilor strângea în jurul lui țăranii analfabeți, cărora le citea din cărți populare, precum *Esopia* sau *Alexandria*, a fost înlocuită în secolul al XIX-lea cu dascălul școlilor rurale. În Transilvania, una

dintre realizările Școlii Ardelene a fost înființarea școlilor sătești, astfel că sub directoratul lui Gheorghe Șincai (1754-1816), un poliglot de excepție, care vorbea pe lângă limba română, latina, maghiara, germana, greaca veche, italiana și franceza, s-au înființat peste 300 de școli în limba română. Bun început a fost acela. Și rezultatele au fost promițătoare, pentru că din rândurile țăranilor s-au ridicat, printr-o cernere naturală, cărturari de seamă, afirmați în toate domeniile economiei și culturii. Nu zadarnic, la intrarea în centrul orașului Săliște, capitala Mărginimii Sibiului, te întâmpină un panou înalt cu academicienii pe care i-a dat României această zonă de puternică tradiție a țării noastre.

Dintr-o familie de intelectuali, descinzând din învățătorul Nicolae Hanzu, prieten al unor personalități strălucite, așa ca istoricul Ioan Lupaș și muzicologul Timotei Popovici, s-a născut la 8 octombrie 1944, în comuna sibiană Gura Râului, geologul și scriitorul Nicolae Ștefănescu. Părinții lui erau intelectualii Gheorghe și Florica Ștefănescu, renumită nu numai ca profesoară, ci și ca dirijor al corului din comună. Nicolae a urmat Școala primară în comuna natală și apoi Liceul „Gheorghe Lazăr" din Sibiu, terminat în 1962, în aceeași promoție cu noi. S-a arătat interesat de domeniul geologiei, o profesie spectaculoasă, dar solicitantă. Ca atare, după ce a absolvit Facultatea de geologie la Universitatea din București, s-a angajat, activând la o firmă de prospecțiuni geologice și geofizice din capitală. Așa cum își amintește chiar el, preocuparea pentru scris a debutat în timpul școlii la Cercul de literatură de la Casa Pionierilor din Sibiu. A continuat în liceu și în facultate cu texte socotite de el nesemnificative și, ca atare, dispărute în neant. Dacă l-ai fi întrebat, aflai că el este convins că nu are talent pentru această activitate, căci modestia sa de intelectual discret mergea până la capăt. Nu frecventa cenaclurile bucureștene, ca alți tineri, dornici să fie recunoscuți ca scriitori, dar scria pentru sertar, ca un mod de manifestare artistică pentru sine, nicidecum pentru public. Din fericire, trei personalități l-au repus pe linia de plutire: prozatorul și poetul Ion Lazu, haiginul cu renume internațional Dan Doman și mama sa, Florica Hanzu Ștefănescu. Ca și alți membri ai familiei Hanzu, Florica a scris multe versuri, dar fără preocuparea de a le publica. Scrisul era pentru ea un mod de a fi, preluat de la mai vârstnicii casei și transmis copiilor ei. Iată de ce fiului său Nicolae i-a revenit sarcina de a le publica postum sub titlul *Poeme de taină,* tipărite la Editura Sfântul Ierarh Nicolae din Brăila în anul 2020.

Activitatea de teren, ca geolog, la București a coincis la Nicolae cu adevăratul său debut literar. Un filon secret lega cele două pasiuni, cea pentru profesia de geolog și cea literară, iar lectura din cărți de valoare le îmbogățea pe amândouă. Astfel, Nicolae Ștefănescu a scris începând de atunci poezie, alături de eseuri politice, versurile haiku alternând cu povestiri (conținând mai ales aventuri pentru copii), nuvele și romane. Toate au rămas ca manuscrise, așezate cu grijă în sertar. El eluda cu consecvență aparițiile publice, care i se păreau incompatibile cu structura personalității sale.

În timp, lui Nicolae i-au apărut creații de haiku și rengay în mai multe antologii din țară și din străinătate, printre care *Haiku World. An International Poetry Almanac* (Kodasha International, Tokyo-New York-London), de William J. Higginson, *Antologia haikuului românesc* 2004, *Antologia sezonală de poezie zen, autori români din secolul XX*-2008.Nu au întârziat să apară și premii literare cu totul remarcabile: Premiul juriului la Ito En New Haiku Contest, în 1996 sau Premiul al doilea la Mainichi Haiku Contest în 2001. Descoperit de străinătate înainte de atestarea sa pe plan național ca plămăditor de versuri al unor genuri de poezie, cum sunt haiku și rengay, atât de dificil de realizat, datorită rigorilor esențializării, Nae Ștefănescu experimentează genuri literare diverse, el valorificând o curiozitate aparte pentru istoria satului său din Mărginime, cu oameni interesanți și locuri de poveste, ce justifică înlocuirea toponimicului Gura Râului cu metafora

Gura Raiului. De interesul său mereu iscoditor nu a fost ferit nici orașul Sibiu, pe care totdeauna el l-a privit cu ochi fascinați, mereu pregătiți să îmbrace un detaliu istoric într-o aură de fantezie, una ce se dovedea revelatoare pentru un adevăr intuit cu o putere de pătrundere nebănuită.

Așa ținea autorul să dovedească cât de multe mistere continuă să aibă istoria, înțeleasă cu adevărat doar de cei ce pătrund acel *spiritus loci*, bine protejat de legende și povești, iar acestea circulă cel mai firesc pe cale orală. După o definiție de dicționar, „...astăzi, ca și în timpurile vechi, expresia „**Spiritus loci**”/„**Genius loci**” se mai referă, atunci când este vorba de un spațiu cu mare încărcătură afectivă pentru un om, la locul nașterii sale, de care îl leagă energii subtile, pentru că de acolo își trage, indiferent unde se află, unde trăiește, esența ființei sale spirituale.” Este căutarea pe care am descoperit-o la colegul meu de liceu de altădată, acum când după pensionare s-a întors în satul său natal, dar nu ca să odihnească, după o profesie care îi pusese rezistența fizică la grele încercări în prospecțiile geologice, ci ca să continue descoperirea acelui *spiritus loci*, ascuns în consătenii săi și în poveștile lor. Fragilitatea fizică a octogenarului ascunde o forță spirituală ieșită din comun, radiind în noul anotimp al vieții sale de guran cu preponderență în manifestarea sa artistică.

Discuțiile pe care le-am purtat colegial, cu câteva texte în față, i-au dat curaj lui Nicolae Ștefănescu și, începând din anul 2020, scriitorul a dat la tipar o parte dintre ele, selectate cu parcimonie dintre manuscrise. Elaborarea literară a rămas un exercițiu primenitor, o constantă a ceasurilor lui de singurătate bogată, pe care le trăiește în casa natală de la Gura Râului. Decizia de a debuta editorial a venit mai greu și mult mai târziu, din cauza onestității sale nemăsurate. Creația rămâne și în prezent o realitate intimă, fără prelungiri în viața publică, fapt ce explică acceptul atât de târziu de a răspunde invitației noastre să lanseze cele mai recente cărți la Cenaclul „Radu Theodoru” din Sibiu.

[redacted]

În anul 2022, lui Nicolae Ștefănescu i-a apărut, la îndemnul nostru, o plachetă de poezie *O sută de nopți*, cuprinzând *Poeme de dragoste și de visare*, cum sună subtitlul cărții, iar în 2023 – *O aventură hermeneutică sau întâlnire cu Solomonarul*, având prefața semnată de profesoara Marina Buiuc, care îl definește cu o intuiție exactă pe consăteanul Domniei sale drept un „culegător de comori ascunse”. Așa erau și enigmaticele legende despre „Tărâmul Solomonarul” spre care pornesc în căutare niște copii. Considerăm că Nicolae Ștefănescu nu are egal în pasiunea cu care valorifică legendele locale, supunându-le unei hermeneutici prin care el descoperă semnificații tăinuite de secole și chiar de milenii în zona Mărginimii Sibiului.

Pasiunea geologului își dă mâna cu fantezia naratorului, care nu are virtutea descrierilor ample, în stil sadovenian, ci rodul unei asemenea îngemănări este descoperirea realităților reperabile în geografia și istoria meleagurilor sale natale. Acestea sunt în cărțile debutului său epic un pivot plin de savoare imaginativă. Ne-am convins de acest adevăr citind cartea „În povești” la Bocca del Rio, cu scurtele sale narațiuni, volum epic prefațat de o altă consăteană prestigioasă, conf. univ. dr. Rodica Brad, colegă a noastră la Facultatea de Litere din Sibiu. Am motive temeinice să apreciez adevărul că cele două profesoare, care s-au ridicat în elita intelectuală a comunei și apoi în cea a Sibiului, au fost niște „ursitoare” binecuvântate la botezul scriitorului, ele prefațând și îngrijind cărțile pregătite de Nicolae pentru publicare. Cartea a fost așteptată și apoi citită cu viu interes de întreaga comunitate asatului, pentru că gurănii au descoperit în ea un fel inedit de monografie ad-hoc a localității, cu figuri memorabile din trecut, dacă ar fi să-l amintim doar pe Ioachim Munteanu, cel care „a înscris în eternitate ființa comunei”, prin primul studiu amplu dedicat prezentării acesteia. Cu emoție, am descoperit în autograful așezat pe exemplarul cărții „În povești” la Bocca del Rio, dăruit mie de autor, că nici îndemnurile mele la

scris nu au rămas fără ecou. Dedicația lui Nae, cum ne place nouă să-l numim cu familiaritate, sună astfel: „Încep să mărturisesc o prietenie care face să meargă mai eficient mâna cu condeiul. Mă înclin dnei Anca Sîrghie, care mă inspiră la scris." Temelia poveștilor grupate tematic în carte au pus-o bunicii lui, care l-au fascinat cu harul lor de naratori. Învățătorul Nicolae Hanzu pare să fi fost un vrednic urmaș al dascălului Ion Creangă, renumit ca povestitor de geniu. Explicația autorului are adâncimi de-a dreptul științifice, pentru că bunicul din Gura Râului când povestea „stimula neuronii imaginației ascultătorului atât de mult, încât intrai cu totul în peisajul poveștii. Restul... dispărea."

Următoarele două apariții editoriale ale scriitorului fac obiectul lansării din 31 ianuarie 2025 la Cenaclul nostru. Atunci când în anul 2024 am citit cartea *Trei povestiri din Sibiu,* publicată la Editura A.T.U. din localitate, am rămas cu impresia că autorul desferecă noi taine, de data aceasta ale orașului-cetate de pe malurile Cibinului.

Lecturând narațiunile volumului, te pomenești față în față cu ceasornicarul care manevrează timpul, cu ușa secretă destinată numai îndrăgostiților sau cu casa piticilor. Toate devin personaje care primesc o personalitate atât de puternică, încât pot să fie catapultate din planul imaginarului, intrând în realitatea vieții cititorilor. Nu mi-am putut reprima pornirea de a căuta în toposul „Cetății roșii", cum era denumit Sibiul în epoca medievală, urmele acelor întâmplări narate de Nicolae Ștefănescu, ca dovadă că lectura cărții a rodit.

În debutul anului 2025, autorul nostru publică *Cronica fierarilor din Foltea,* tipărită tot la Editura A.T.U. Îngrijitoarea ediției, prof. Marina Buiuc, ține să dea cheia de înțeles a poveștii pe care o țese autorul în jurul celor două cuptoare de topit fier, descoperite de un geolog austriac la mijlocul secolului al XIX-lea în Râul Foltii din Munții Cibinului, fantezia naratorului construind personaje și povești ce leagă epoci distanțate milenar de istorie: „Fierarul Magus nu este doar un artizan, ci și un personaj arhetipal, simbolizând puterea creației. Săbiile pe care le făurește devin embleme ale luptei, onoarei și destinului, conferind poveștii o dimensiune mitologică." Fantezia lui Nae Ștefănescu se deosebește de cea a lui Vasile Voiculescu sau a lui Mircea Eliade, mari creatori de literatură fantastică, prin faptul că narațiunile lui alerte dovedesc capacitatea de a face credibilă o poveste în care imaginația rămâne mereu pe muchia adevărului istoric, lăsând cititorului impresia că-l chiar slujește pe acesta. Prefațatorul recentei cărți, prof. univ. dr. habil. Ioan Marian Țiplic, el însuși istoric sibian prestigios, remarcă unghiul inedit din care scriitorul guran abordează un fapt real din trecutul Transilvaniei: „Amestecul de ficțiune, istorie și referiri la geologie, toponimie și hidronimie contribuie la crearea unui background mozaicat pentru povestea de dragoste care este firul roșu al poveștii. De aceea, pe parcursul textului sunt „salturi" peste secole, întoarceri la istorii vechi și referiri la popoare și personaje care nu sunt prezentate în succesiunea lor firească."(p. 4)

Aflăm cu interes că Nae, colegul nostru, are în pregătire alte două texte, cărora le-a stabilit titlurile *Fântâna cu stea (SF)* și *Maria for ever,* dar încă nu știm dacă este vorba de romane sau de proze mai scurte. În șantierul său urmează să mai fie finalizate cel puțin alte 10 cărți distincte. Dacă dai crezare mărturisirii autorului, anume că pentru el „scrisul este un *hobby*, unul care nu joacă în viața sa decât rolul de a-i asigura „porția de optimism", ai putea deduce că raza de interes a cărților lui nu depășește cercul familiar al consătenilor și al prietenilor.

În schimb, dacă te apleci asupra cărților lui Nicolae Ștefănescu, ajungi să remarci cel puțin două lucruri distincte. Pe de o parte, înțelegi că el, scrisul, face parte din ecuația vitală a existenței autorului, dobândind după revenirea sa în comuna natală o rațiune esențială de a fi, una ce nu mai este concurată de obiective profesionale. În sensul acesta, noi ne vedem nevoiți chiar să îl contrazicem, apreciind că opera literară este pentru el mult mai mult decât un *hobby*, adică un mod superior de viață.

Pe de altă parte, atât timp cât el izbutește să descopere și în prezent niște izvoare de inspirație neexplorate din folclorul local al mărginenilor, nu ne rămâne decât să îi urăm puterea de a transpune proiectele sale în realitate.

MONICA DUȘAN

Bătând step printre versuri, cu Silvia Faur

Poezia Silviei Faur captivează cititorul încă de la primele versuri parcurse prin metaforele inedite și comparațiile surprinzătoare, prin spiritul ludic, sprințar, plin de umor și vervă, de fină ironie sau prin versurile încărcate de un discret erotism.

În versurile sale de iubire și dor, trăirile sufletești sunt însoțite parcă de fine acorduri de clavecin, intrând, de asemenea, în cadență cu ritmurile și fenomenele naturii, așa cum le regăsim în poezia *Dans blând* (p. 7): „Pânza ploii mă-nvelește./ Vreau o mână peste umeri/ Vreau pe fruntea-ntunecată/stropii ploii să mi-i numeri./Ploaia nu mă încălzește."

Grația feminină, erotismul și magnetismul femeii, frăgezimile și liniile curbe ale trupului tânăr sunt reliefate de poetă printr-o deosebit de sugestivă simbioză între făptura „fetei frumoase" și ploaia de vară. Între șuvițele ploii și trupul fetei are loc un dialog, o comuniune, o contopire, o înlănțuire într-un dans tumultuos cu accente erotice. Astfel, are loc un „dans cu ploaia", aceasta fiind cea care va pune de fapt în valoare frumusețea fetei, ploaia și fata potențându-se și valorizându-se reciproc: fata învață ploaia să danseze, iar ploaia mângâie cu degetele-i ude trupul fetei, îmbogățindu-i și sporindu-i frumusețea, așa cum sporește belșugul holdelor și al câmpului: „Fată frumoasă, fată frumoasă/cu arcuri în glezne și degete treze,/tu înveți ploaia cum să danseze" (*Cântec ud*, p.8).

De o sublimă frumusețe este tabloul poetic prin care autoarea aduce un omagiu aspectului estetic și magnetismului pe care picioarele unei femei îl creează asupra privitorului, doar ele, picioarele, reușind în plină ploaie să aducă soarele: „Fată frumoasă, fată frumoasă/încoardă arcul pulpelor tale,/trimite săgeată printre rafale /și dă-i ploii soare și zvelte picioare." (*Cântec ud*, p.8).

Ambele poezii, *Dans blând* și *Cântec ud,* ne spune autoarea, au plăcut foarte mult Anei Blandiana.

Drama sufletelor pereche despărțite de implacabila moarte o regăsim în poezia *Veșnic,* în care poeta își plânge anii care i-au rămas să-i trăiască în singurătate, un timp chinuitor până la reîntâlnirea cu iubirea vieții sale în veșnicie, pe o stea: „Dar te-ai dus la stele fără să mă iei./Ce-o să fac acum, goi, toți anii mei?/ Poți vorbi cu Domnul ca, în veșnicie,/sufletele noastre doar pe-o stea să fie?"(*Veșnic,* p.86).

Dar în poezia *Căsnicie II,* abordarea poetei se schimbă radical față de partenerul de viață. Cu un umor dozat cu grijă, ce atinge la final note grave, sardonice, Silvia Faur trece iubirea prin toate etapele sale: de la nesațul începutului până la transformarea ei în ură… La început iubiții se devorează din priviri, dar și bucățică cu bucățică, părând că nu-și vor alina nicicând foamea unuia față de celălalt. După un timp trec la acea stare de irascibilitate și respingere pe care la un moment dat, o provoacă persoana celui preamult iubit cândva: „Ne mâncam din ochi…/ Ne mâncam cu buze lacome,/ciugulindu-ne mărunt./Nu ne săturam niciodată/unul de celălalt." (*Căsnicie II*, p.88).

[redacted]

În multe dintre poeziile Silviei Faur regăsim trăirile și clipele de singurătate ale poetului, de tristețe, de incertitudine, de așteptare a rimei, a versului potrivit, de pendulare între stiluri și mode literare. Poetul strigă în van, trecând *„printre cadavre de visuri și țeluri",* fără să fie înțeles, ba de cele mai multe ori cei din jur consideră că *„are mintea bolnavă":* „De ce scrie atunci ne-ncetat,/dacă n-are cin să-nțeleagă/sufletu-i

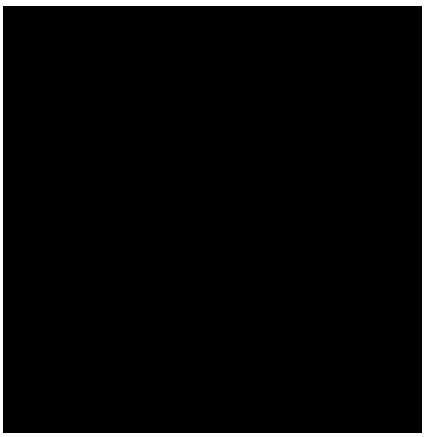

încrâncenat,/viziunea lui pură și dragă?” *(Singurătatea poetului*, p.16).

Poeta se găsește uneori în dilemă, deoarece știe că astăzi nu mai sunt apreciate versurile clasice cu ritm și rimă, deși, spune mai departe că îi admiră mult pe cei care „*au idei și le exprimă, chiar fără ritm și fără rimă” (Omagiu noului, p.24).* Însă, ea, Silvia Faur, nu poate renunța la rimă deoarece „*versurile îi bat în tâmple step”* și ar fi o crimă să nu se bucure de rima ce îi sare efectiv pe foaia albă de hârtie.

Natura e prezentă mereu în versurile poetei, în veșminte regale, de o neasemuită frumusețe și bogăție. Îmbrăcată în multitudinea de culori a toamnei, natura în ochii Silviei Faur pare o primăvară însorită cu dealuri încărcate de flori, întreaga poezie *Culori* fiind o pendulare între două anotimpuri: toamnă-primăvară. În versurile acestei poezii culorile diverse și aprinse ale pădurilor ce îmbracă dealurile, par flori bogate, iar norii pufoși ce colindă cerul sunt „*ghiocei ce-au înflorit (...)* pe patul lor de infinit.” (*Culori*, p. 25).

În poezia *Final* toamna este târzie și tristă, precum gândurile poetei. Soarele verii pare să fi luat cu el și făptura persoanei iubite, strigată în zadar „*prin ploaia de frunze*”, care odată cu plutirea lor sporesc gândurile triste ale poetei (*Final*, p. 90).

Un aprilie atipic, cu ninsoare, îi pare „o glumă proastă”: „Aprilie e-n calendar,/dar e o glumă proastă./când văd zăpada iar și iar,/ cum bate în fereastră (Aprilie, p. 50).

Poeta se găsește într-o relație familiară cu divinitatea, spunându-i ofurile și dorințele într-un dialog lipsit de convenții. Aflată într-un trup deja uzat și obosit, pare să-și dorească cu ardoare reîntâlnirea cu Creatorul, întoarcerea în eternitate, acolo unde este adevărata casă a sufletului său. Cu toate acestea, este conștientă că înainte de marea trecere și călătorie, ar trebui să-și ispășească în acest trup, în această haină de materie, toate păcatele din această viață, pentru a nu ajunge „*dincolo”* cu datorii.

Sosită pe pământ pentru a absolvi „școala vieții”, pentru a evolua și pentru a acumula cât mai multe cunoștințe, poeta concluzionează că în această scurtă viață a învățat să iubească țărâna acestei țări, iar dacă i s-ar oferi șansa unei noi vieți și-ar dori să o trăiască tot în „amărâta Românie” (*Reîncarnări,* p. 79).

Situația politică, socială și economică precară din România, politicienii corupți sunt teme tratate cu mult umor și ironie de poetă. În poezia „Odă aleșilor noștri” face o excelentă radiografie a țării, cu pensionari obligați să trăiască din pensii de mizerie, ce au copiii și nepoții plecați în lume, departe de țară, și politicieni rupți cu totul de problemele reale cu care se confruntă societatea românească, dar care își doresc cu disperare să rămână în funcții: „(…) românii nasc copii afară, ce n-or veni nicicând în țară./Și tineri pleacă cu duiumul,/c-au învățat de-acuma drumul./Iar noi, în raiul de doi lei,/ nu vrem să ne cărăm cu ei/și vom muri în glia mumă” *(Odă aleșilor noștri,* p.77).

În rândurile de mai sus am punctat doar câteva dintre temele numeroase și variate pe care le abordează poeta Silvia Faur în poemele sale. Ultimul volum de poezii al Silviei Faur, „Restanțe”, apărut la Editura Karina, ne relevă personalitatea puternică, înțeleaptă și echilibrată a poetei, dar și un mod plin de lirism, delicatețe, franchețe și umor, de a privi și a simți lumea din jurul său.

Dintre versurile cu ritm și rimă, melodioase și cadențate, țâșnește mereu spiritul tânăr și sprințar, parcă pus mereu pe șotii și glume spumoase al poetei. Pentru cititor, lectura volumului „Restanțe” va fi o călătorie plăcută printre rime și idei, captivantă și relaxantă, care cu siguranță îi va însenina și-i va bucura cugetul.

IOAN OVIDIU MUNTEAN

Motto: Numai virtutea şi numele bun…

SINDEA ALIAS CIOCĂNEŞTI DE LA ROŞCANI

Pentru ca astăzi, cei din Roşcani (judeţul Hunedoara) să-şi poată recupera valorile strămoşeşti pierdute, am conştientizat că adevărata zestre istorică şi culturală este formată ori din documentele apărute în urma evenimentelor importante, ori din cărţile scrise despre oamenii locului şi despre realizările acestora, cărţi cărora le este asigurată păstrarea eternă în rafturile bibliotecilor publice, în scopul valorificării de către cei interesaţi. Iar una din căile deţinute de aceste scrieri poate fi, desigur, abordarea meritelor personalităţilor consacrate major în viaţa publică şi chiar evidenţierea rolului nobilimii româneşti, merite care, după cum ne-au învăţat toate manualele de istorie din şcoala primară, sunt de fapt piatra fundamentală în etica formării naţiunii române.

Căutând asemenea scrieri pentru Roşcani, satul natal, atât prin muzee, cât şi în rafturile bibliotecilor şi pe internet, am descoperit cu surprindere că de fapt tricolorul, care a devenit la 1848 steagul naţional românesc, a existat la noi, în Roşcani, chiar de la 16 februarie 1600, atunci când, într-un eveniment de acum 425 de ani, Mihai Viteazul a oferit diploma sa de nobilitate Fraţilor Ciocăneşti, unul dintre aceşti fraţi fiind chiar „Sindea, alias Ciocăneşti de la Roşcani”.

Trebuie menţionat că în Transilvania secolelor XVI-XVIII, acordarea titlului de nobil se făcea printr-o practică medievală în care conducătorul statului putea înmâna blazonul de înnobilare pentru serviciu credincios sau pentru merite deosebite în luptă. Şi întotdeauna acest blazon însemna, de fapt, pentru cel înnobilat, schimbarea solemnă a destinului său omenesc, prin faptul că acest eveniment deschidea „calea consacrării majore în viaţa publică chiar şi pentru oamenii de rând, dar plini de virtuţi, ale căror fapte glorioase îi fac să fie recunoscuţi ca egali în faţa lui Dumnezeu cu regii ce deţineau acest privilegiu prin naştere”.

Îmi amintesc cum încă de mic copil îmi plăceau poveştile legate de Roşcani, satul nostru natal, ale mamei mele, Cornelia (născută Şindea, căsătorită Muntean). Aşa că, după ce am absolvit cursul primar în satul meu, anii petrecuţi ca elev, din clasa a V-a până la absolvirea clasei a XI-a, la internatul de băieţi al Liceului „Decebal” din Deva, mi i-am petrecut citind toate cărţile de istorie din vasta bibliotecă a liceului, dar şi pe cele ale bibliotecii din satul meu natal, Roşcani. Şi îmi amintesc faptul că mă impresionau în mod deosebit filele de istorie din monografiile localităţilor, care pe atunci erau obiect de studiu la limba română, lucru care m-a făcut ca, încă de atunci, să-mi doresc să realizez şi eu o asemenea operă literară pentru satul meu natal. Desigur, cu timpul, realizasem că scrierea acestor monografii nu este deloc simplă, mai ales că necesită o mare răspundere, deoarece, ca să reziste în timp, capitolele trebuiau realizate fără cusur de către înalţi specialişti cu o mare pregătire ştiinţifică în domeniu. Numai că în timp ce anii treceau, viaţa familială şi cariera îmi validau şi ele realizările, şi

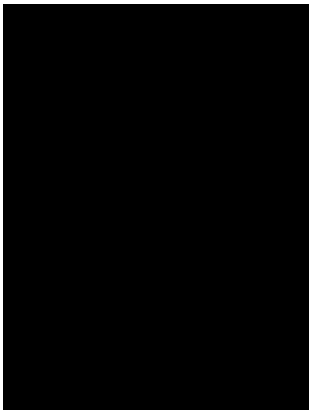

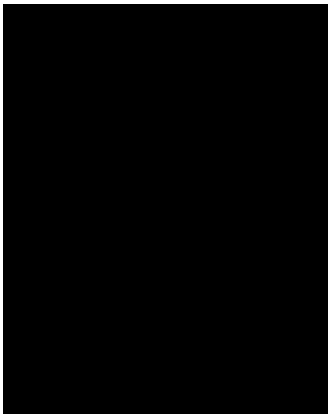

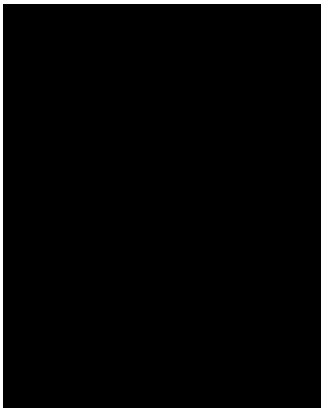

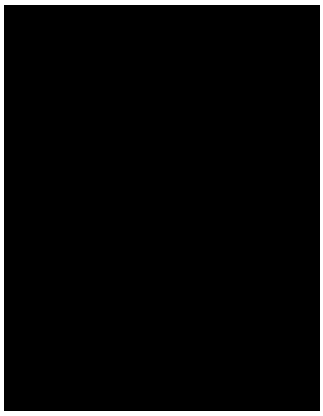

*Monograficul Roşcani

astfel, ajuns director al telecomunicațiilor din județul Hunedoara, în 1999, la Stațiunea balneoclimaterică Vața Băi, am găzduit „a VIII-a Consfătuire IOV", IOV însemnând, în română,

Organizația Internațională de Folclor, organizație mondială cu sediul la Viena. Atunci și aici, printre alții, l-am cunoscut pe Herr Veigel, președintele IOV, dar și pe Dl. Parhon, om de cultură care conducea, ca director, Centrul Național al Creației Populare din București, organism românesc specializat și în realizarea monografiilor etnofolclorice ale localităților. Și așa s-a ales Roșcani cu monografia etnofolclorică „Roșcani, un sat pentru mileniul III" (400 de pagini), o adevărată capodoperă la care a lucrat câțiva ani, în Roșcani, scotocind prin podurile caselor și prin sufletele roșcănanților, un colectiv format din specialiști de înaltă ținută, coordonați de Dr. Narcisa Alexandra Ştiucă-Markos de la Facultatea de Filologie a Universității din București, monografie care a constituit apoi material didactic pentru studenții acestei facultăți și nu numai.

În câțiva ani, a urmat realizarea a încă trei monografii: cea a Bisericii Ortodoxe din Roșcani, intitulată „Roșcani, biserica monument istoric", al cărei autor a fost arheologul Dr. Zeno Karl Pinter, profesor universitar la Universitatea „Lucian Blaga" din Sibiu, apoi cea istorică a zonei noastre, „Roșcani, file de istorie", al cărei autor a fost Dr. Vasile Ionaș, directorul Arhivelor Statului din județul Hunedoara și profesor universitar la Universitatea „1 Decembrie" din Alba Iulia, precum și monografia, „Roșcani, cercetări arheologice", al cărei autor a fost Dr. Sabin Adrian Luca, profesor universitar la Universitatea „Lucian Blaga" din Sibiu și director la Muzeul Bruckenthal. Aceste „cărți de aur ale Roșcaniului", care au fost obiecte de studiu în facultățile de profil, au devenit și pentru copiii roșcănanților noștri „cărți de căpătâi".Însă pot menționa că, de fapt, pe noi, cei din Roșcani, ne-a surprins monografia „Roșcani, biserica monument istoric", în care autorul Dr. Zeno Karl Pinter l-a adus în fața noastră pe „Sindea alias Ciocănești", înnobilat în Cetatea de la Alba Iulia de însuși Mihai Viteazul după bătălia de la Șelimbăr, prin care acesta a cucerit Transilvania *manu militari*, în 1 noiembrie 1599.

Dar iată, pe scurt, povestea lui Șindea de Roșcani:

Mihai Viteazul, Voievodul Valahiei Transalpine (1595-1601), în timp ce era considerat, în Balcani, „steaua răsăriteană a creştinătăţii", a cucerit Ardealul/Transilvania în noiembrie 1599. Drept care, Mihai Vodă Viteazul, care l-a considerat pe „Sindea, alias Ciocănești de la Roșcani" drept asociat al său în lupta de formare a blocului dacic (care trebuia făurit prin unirea celor trei principate române, Valahia Transalpină, Transilvania și Moldova), ca o puternică barieră de securitate între Imperiul Otoman și Imperiul Habsburg. Astfel, la 18 februarie 1600, Mihai Viteazul, în calitate de „locțiitor al împăratului Rudolf al II-lea de Habsburg", l-a înnobilat „în înaltul rang de coroană regală" pe Nicolae Sindea, alias Ciocănești de la Roșcani, „frate după mamă cu nobilul Gheorghe Ciocănești și frate după tată cu Stefan Josika, Cancelarul Transilvaniei".

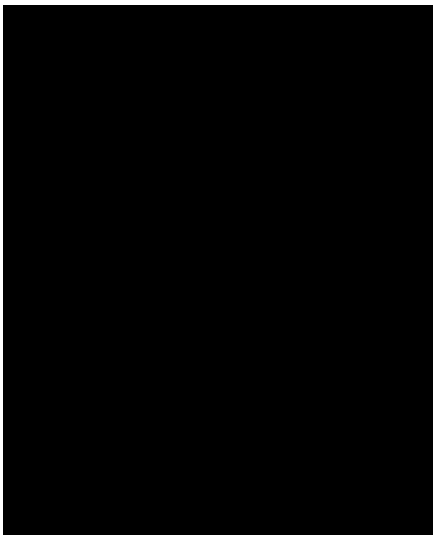

*Mihai Viteazul
(gravură din epocă)

* Înnobilarea Fraților Ciocănești
de către Mihai Viteazul

În urma cercetărilor pe care le-am efectuat privind această pagină de istorie ardeleană, în anul 2006, am găsit diploma de nobilitate în sala Expoziției permanente a Muzeului Național al Unirii de la Alba Iulia, amplasată chiar lângă posterul în mărime naturală al lui Mihai Viteazul. Această diplomă a fost emisă în limba latină, la 18 februarie 1600, în Cetatea Alba Iulia, pentru cei patru Frați Ciocănești („nobilul George Ciocănești, castelan de Sidovar, și frații săi după mamă, Nicolae, Ioan și Petru, de asemenea Ciocănești). Deoarece, în diplomă, Mihai Viteazul s-a nominalizat drept locțiitor al împăratului habsburg Rudolf al II-lea, acesta și-a permis ca această înnobilare să fie „în rang de adevărați nobili ai Transilvaniei și Ungariei cu coroană regală". De fapt, această diplomă de nobilitate este, chiar și astăzi, singura existentă de la Mihai Viteazul în patrimoniul Arhivelor Naționale Române, fiind importantă și datorită faptului că blazonul de nobilitate acordat acestor frați are culorile heraldice roșu, galben și albastru, culori care peste 250 de ani, cu prilejul Revoluției de la 1848, aveau să devină steagul tricolor al României.

Astfel, Nicolae Sindea, alias Ciocănești de la Roșcani, „frate după mamă cu nobilul Gheorghe Ciocănești și frate după tată cu Stefan Josika, Cancelarul Transilvanei la acea dată", a pus în Roșcani bazele unui lung șir de „moștenitori și urmași de ambe sexe", aceștia fiind socotiți și cunoscuți drept „adevărați și neîndoielnici nobili", toți fiind astăzi cunoscuți în Roșcani sub numele de Șindea.

Roșcani, 21 februarie 2025

Lucrare realizată de
DORIN OLARIU

CRISTIAN OVIDIU DINICĂ

Sacrificiul Domnului de Rouă, Calea lui Traian și Cetatea Sucidava

Legenda Domnului de Rouă este o poveste captivantă și misterioasă, amplasată în contextul istoric al cetății Sucidava și al Drumului lui Traian, ambele fiind repere importante ale patrimoniului cultural românesc. Povestea simbolizează o legătură profundă cu natura, iubirea și efemeritatea vieții, în timp ce cetatea Sucidava oferă un fundal istoric real pentru această legendă.

În 1938, Zaharia Bârsan publică poemul dramatic „Domnul de Rouă" în revista *Pagini Literare*, inspirându-se dintr-o legendă populară solară și un eres descris de Vlahuță în *România Pitorească*.

Legenda povestește dragostea dintre Soare și Lună, frate și soră. Relația dintre Lună și Soare este adesea interpretată diferit în diverse mitologii și legende. În mitologia românească, ei sunt uneori considerați frați, simbolizând o legătură familială cosmică. Alteori, sunt văzuți ca iubiți imposibili, separați de voința divină, ceea ce explică alternanța dintre zi și noapte. Cei doi se întâlnesc pentru puțin timp doar când are loc o eclipsă. Luna plânge de când e lumea de dorul Soarelui și din lacrimile ei se naște „Craiul de Rouă". Soarele aflând aceasta, îl tot caută pe copil și de câte ori îl vede, îl învăluie cu atât avânt de dragoste în giulgiul de foc al razelor sale, încât e gata să-l omoare. Copilul fuge din calea dragostei omorâtoare, se ascunde pe unde poate și iese numai noaptea la iveală.Viața lui se desfășoară numai sub lumina slabă, iubitoare, a mamei sale, luna…

După legenda însemnată în cartea lui Vlahuță, amintită mai sus, Craiul de Rouă se plimba noaptea pe „Drumul lui Traian" cale largă pietruită ce pornește din valea Dunării, de lângă satul numit Celeiu, vechea Malva a Daciei Malvensis și se înfundă în celălalt capăt, în munți. Acțiunea sa îmbină mitologia cu un farmec poetic deosebit. Relația dintre Craiul de Rouă și Domnul de Rouă este una de continuitate și reinterpretare. Craiul de Rouă este mai mult un simbol mitologic,

în timp ce Domnul de Rouă capătă o identitate literară și istorică, fiind integrat în peisajul cultural al Olteniei.

Domnul de Rouă devine o personificare mitologică pentru roua dimineții, un simbol al purității și vieții. Sacrificiul său final, când razele soarelui îl transformă în rouă, ilustrează iubirea supremă și efemeritatea existenței.Legenda plasează „topirea" Domnului de Rouă în apropierea satului Potopin din județul Olt, unde există o baltă cu același nume, considerată locul unde acesta s-a transformat în rouă. Astfel, povestea îmbină mitul cu locuri reale, conferind un caracter sacru spațiului geografic. Cetatea Sucidava, situată în Celei, actualmente cartier al orașului Corabia, județul Olt, a fost o locație de mare importanță strategică și economică în perioada romană. Inițial un așezământ dacic al tribului sucilor, cetatea a fost transformată de romani într-un castru militar și într-un punct de control vital pe malul nordic al Dunării.

Unul dintre cele mai impresionante realizări ale romanilor, podul construit de Constantin cel Mare în anul 328 d. Hr., lega cetatea Sucidava de Oescus (în Bulgaria de azi) și servea ca o componentă crucială a Drumului lui Traian. Podul, cu o lungime remarcabilă de peste 2 kilometri, a fost folosit atât pentru transport militar, cât și pentru comerț. Zona cetății a fost reconstruită și fortificată în timpul domniei lui Constantin, devenind un simbol al influenței și inovației ingineriei romane.

Ruinele cetății Sucidava includ rămășițele zidurilor de apărare, ale fântânii romane (o realizare arhitecturală remarcabilă) și urme ale podului lui Constantin. Aceste artefacte păstrează vie memoria acestui loc istoric, întărind legătura dintre trecut și prezent. Realizare impresionantă a ingineriei romane, conceput pentru a facilita deplasarea trupelor și a resurselor în timpul războaielor daco-romane, Drumul lui Traian era o arteră vitală care lega sudul și nordul Imperiului Roman. Cunoscut și sub denumirea de „Via Traiana", a fost construit în secolul al II-lea d.Hr., în timpul domniei împăra-tului Traian. Drumul era realizat din piatră, cu o fundație solidă, și era proiectat să reziste în timp. În zonele montane, romanii au folosit tehnici avansate pentru a tăia drumuri prin stâncă, iar în zonele joase, au construit poduri și alte structuri de susținere. Acest cale a fost folosită nu doar pentru scopuri militare, ci și pentru a stimula comerțul și a conecta diverse regiuni ale Daciei cu restul Imperiului Roman. Este fascinant cum aceste drumuri romane au influențat dezvoltarea ulterioară a regiunilor prin care treceau.

În județul Vâlcea, această rută, folosită de Domnul de Rouă în călătoriile sale nocturne către iubita sa, urmează Valea Oltului, traversând localități precum Călimănești și Râmnicu Vâlcea, ajungând în Țara Loviștei. În municipiul Râmnicu Vâlcea, Calea lui Traian este o arteră vitală pentru oraș, fiind una dintre cele mai vechi străzi din România, cu o istorie bogată și fascinantă. Aceasta era cunoscută în trecut sub denumirea de „Ulița Mare", sub nivelul ei aflându-se vestigiile drumului antic pe care împăratul roman Traian și-a condus legiunile spre Sarmizegetusa acum aproximativ 2000 de ani. Strada este orientată de la sud spre nord și este un punct central al orașului, găzduind numeroase monumente istorice și arhitecturale, precum „Monumentul Eroilor" de la Cetățuie, Colegiul Național „Alexandru Lahovari" (datând din 1909), Muzeul Județean, Biserica „Toți Sfinții" (1762), și Obeliscul ridicat pe locul taberei din timpul Revoluției de la 1848. În perioada comunistă, strada a fost redenumită „V. I. Lenin", însă și-a recăpătat ulterior numele istoric. Simbolic, Drumul lui Traian reflectă legătura dintre natură și civilizație, dintre trecut și prezent.

Legenda Domnului de Rouă a inspirat numeroși scriitori, precum George Țărnea, care i-a dedicat volumul de poezii Drumul Domnului de Rouă (1977), în care tema iubirii și a sacrificiului se îmbină cu peisajele pitorești ale județului Vâlcea. Alți autori, precum Nicolae Densușianu, au analizat această poveste în lucrări etnografice, evidențiind conexiunea profundă dintre folclor și istorie.

Această legendă reprezintă o îmbinare unică între mitologie, istorie și literatură, simbolizând frumusețea trecătoare a vieții, sacrificiul și relația armonioasă cu natura. Prin sacrificiul său, Domnul de Rouă devine o metaforă a iubirii eterne și a dăruirii totale. Povestea transcendă timpul, rămânând un simbol relevant pentru generațiile viitoare, efemere a vieții. Drumul lui Traian, traversând județele Olt și Vâlcea, și cetatea Sucidava oferă un fundal istoric care amplifică relevanța și farmecul acestei povești. Domnul de Rouă devine o metaforă vie a iubirii, dar și a efemerității vieții, punând în lumină legătura profundă cu natura și cu ideea de dăruire totală, chiar și cu prețul propriei existențe. Faptul că el alege să traverseze noaptea Calea lui Traian, din Sucidava până în Țara Loviștei, pentru a fi alături de iubita sa, arată o determinare și o

intensitate a sentimentelor rar întâlnite. Sacrificiul său final, când soarele îl surprinde și îl transformă în rouă, este un gest suprem de dăruire, iar prin topirea sa lasă un dar pământului și naturii.

Lucrări din ciclul
Laudă Crucii de Norin Simedrea

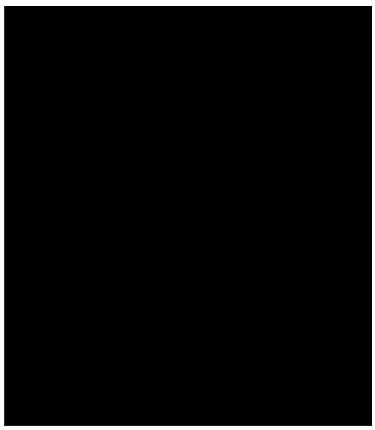

CHRISTIAN W. SCHENK

Partea întâi:

De la Georges Manolescu la Nicolae Manolescu

sau cum a devenit literatura română o combinație de cabaret birocratic și cafenea literară cu fișe de pontaj. Lăsăm celelalte nouă ca să-și revină cititorii!

de un condei nemilos, dar sincer: CWS

Să începem cu începutul, ca tot românul când deschide o ciorbă de burtă la ora douăsprezece. Georges Manolescu, hoț de meserie și dandy de profesie, a păcălit lumea bună a Europei cu farmecul său obraznic. Nu știm sigur dacă i-a lăsat moștenire vreun papion intelectual lui Nicolae Manolescu, dar când ne uităm la ce a pățit literatura română sub „domnia" acestuia, parcă ne vine să credem că sângele apă nu se face, doar că se face uneori… apă chioară.

Dar să nu ne pripim. Înainte de a deveni victimă sigură a grandomaniei contemporane, literatura română a avut epoci fastuoase, cu poeți care încă mai aveau idei și critici care îndrăzneau să critice. Până la Primul Război Mondial, limba română se învârtea elegant prin salon, în sonete și ode pline de idealism. Scriitorii scriau, nu manageriau. Revista „Convorbiri Literare" era o redută a ideii și nu un loc de întâlnire pentru pensionari literari cu carnet de membru și cafea rece. La fel a rămas și astăzi sub conducerea lui *Cassian Maria Spiridon*.

A urmat perioada interbelică, un adevărat Belle Époque cultural. *Rebreanu, Camil Petrescu, Eliade* – oameni care știau că scrisul nu este doar o profesie, ci o misiune. Cei din *Uniunea Scriitorilor* de azi se sperie de acest cuvânt – „misiune" – de parcă ar fi sinonim cu „muncă". Literatura era vie, publicul cititor – exigent,

polemica – nobilă. Nimeni nu se gândea atunci că, peste câteva decenii, un critic va transforma tot ce însemna spirit în spectacol personal.

Apoi, ceasul a bătut 1945. Și s-a oprit. Proletcultismul a fost o combinație între limbaj de lemn, hârtie igienică de ziar și ode scrise de muncitori fictivi pentru conducători cât se poate de reali. S-a scris la normă, la comandă, la comitet. Cine dorea să scrie despre iubire trebuia mai întâi să o traducă în „împărtășirea sentimentului revoluționar față de clasa muncitoare". Nu glumesc – există documente! Scriitorii fie se adaptau, fie erau adaptați (cu forța, la Jilava, Sighet sau Aiud).

Mircea Dinescu, pe valul revoluției și al vodcii cu muștar ideologic, a făcut ce-a știut mai bine: a încurcat. Dar a încurcat frumos, ironic, și cu un talent real de a scoate literatura din tranșeele birocratice. Din păcate, nu a avut viziune instituțională. Era poet, nu contabil. Uniunea Scriitorilor părea mai degrabă o trupă de jazz improvizat, în care fiecare cânta în altă gamă, dar cu aceeași pretenție de a fi considerat solist.

Și a venit ***Laurențiu Ulici.*** Omul potrivit la momentul potrivit – rarisim miracol românesc. A organizat, a deschis ferestre, a scuturat perdelele pline de praf ideologic și a adus aer occidental. A înființat secția diaspora (da, da – diaspora nu era încă doar un cuvânt electoral!), a promovat literatura română în afară, a recunoscut talentul fără să întrebe: „ești cu cine trebuie?" Dar, cum se întâmplă adesea în literatura noastră: cei valoroși dispar prematur, iar cei inutili sunt eternizați în funcție. Moartea lui Ulici a fost moartea simbolică a Uniunii Scriitorilor. În loc să ne trezim, am început să dormim pe la colțuri de reviste și să visăm glorie în tiraje de 200 de exemplare.

Așa a urmat era ***Manolescu***. Un veac de singurătate intelectuală. Nicolae Manolescu a transformat Uniunea Scriitorilor într-un soi de minister paralel, în care funcțiile se moșteneau prin obediență, iar revistele „România literară" și „Luceafărul de dimineață" s-au transformat în vitrine poleite pentru orgolii prăfuite. Critica a devenit un exercițiu de auto-admirare, iar cronica literară – o formă sofisticată de plictis narcisist. Se publica despre prieteni, colegi de cenaclu și rubedenii de spirit, iar cine îndrăznea să critice devenea *„dușmanul literaturii naționale*".„România literară" – altădată bastionul gândirii elevate – s-a transformat într-o fițuică de salon, unde același cerc restrâns de autori scrie de 20 de ani aceleași idei cu alte cuvinte.„Luceafărul de dimineață" – mai curând un fel de lanternă cu baterii slabe. Nu confundați cu „Luceafărul" lui Eminescu sau cu cel al lui Marius Tupan – acolo mai era încă lumină!

După moartea lui Manolescu, care nu e neapărat fizică, ci morală, Uniunea nu s-a reformat. A stagnat. Și-a pus cravată nouă pe același costum de molii. Scriitorii s-au învrăjbit între ei, iar „unitatea de breaslă" s-a transformat în bârfă de cancelarie. Talentul a devenit suspiciune, succesul – trădare, iar ideile – monedă de schimb pentru granturi. Astăzi, literatura română trăiește, paradoxal, mai mult în afara granițelor decât în țară. Diaspora scrie, dar nu e ascultată. Tinerii scriu, dar nu sunt invitați. Iar bătrânii scriu doar în CV.

Final? Nu. Dar dacă ***Georges Manolescu*** ar fi văzut ce-a ajuns cultura română sub un alt Manolescu, și-ar fi cerut scuze și-ar fi returnat toate diamantele furate. Măcar el știa că păcălește lumea. Ceilalți – încă n-au aflat!

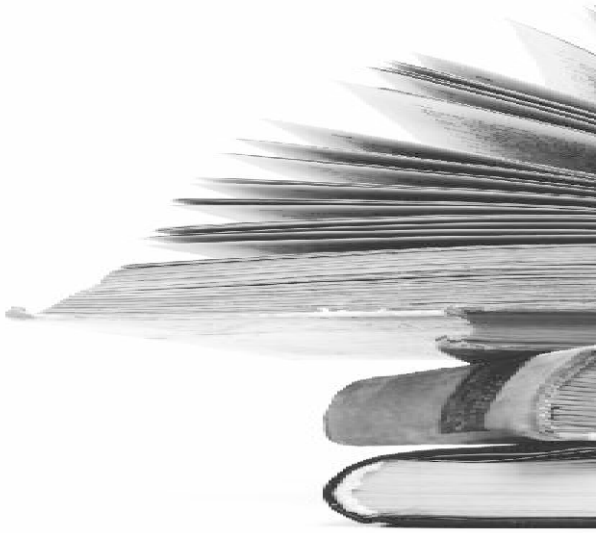

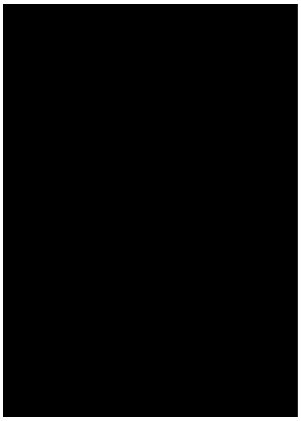

MARA HAȘA

Pâine și circ

Panem et circenses – realitatea festivă a României moderne. Expresia *panem et circenses*, consacrată în Roma antică de Juvenal, își găsește, din păcate, o interpretare actuală în România de astăzi. Dacă în urmă cu două milenii conducătorii ofereau poporului hrană și spectacole pentru a-i distrage atenția de la problemele reale, astăzi firimiturile sunt tot ce mai ajunge la cetățeanul de rând. Resursele esențiale sunt captate de elitele politice și administrative, iar divertismentul permanent a devenit o strategie de guvernare.

În România contemporană, nu mai avem gladiatori în arene, ci politicieni care se luptă pentru accesul la fonduri publice. Asistăm la o avalanșă de campanii electorale, festivaluri, zile ale orașelor revelioane în aer liber, congrese și summiturile scumpe, toate întreținute din banii contribuabililor. În timp ce străzile rămân impracticabile, spitalele subfinanțate și școlile în ruină, România se află într-o perpetuă sărbătoare superficială, mascată de cântec, joc și voie bună.
Fenomenul atinge profund și sectorul cultural.Teatre, muzee și centre culturale sunt prinse într-o goană după finanțări facile, sacrificând calitatea artistică în favoarea unor spectacole populiste.

Cultura autentică este marginalizată fiind înlocuită de un divertisment de masă, costisitor și gol de conținut, susținut prin cheltuieli uriașe dar fără o reală strategie de educare sau formare a publicului.Teatrele, altădată bastioane ale rafinamentului artistic, nu fac excepție. Observ cu regret cum montările incoerente, decorurile exagerate și distribuțiile alese pe criterii subiective domină scena. Textele sunt adesea mutilate pentru a insera momente comice lipsite de finețe, iar ritmul spectacolelor devine haotic, într-o încercare disperată de a masca lipsa de profunzime. Publicul este manipulat prin invitații gratuite și aplaudaci de serviciu, creând o imagine falsă de succes. Refuz să accept această realitate în care cultura este folosită drept pretext pentru risipirea fondurilor publice și manipularea opiniei. Divertismentul gol, ambalat în fast festiv, nu poate înlocui rolul esențial al culturii în dezvoltarea spiritului critic și a conștiinței colective.

În loc să formăm oameni liberi și educați, întreținem o masă docilă, captivă într-un spectacol continuu fără substanță. România are nevoie de o regândire profundă a priorităților. Nu de mai multe festivaluri, ci de mai mult respect pentru actul cultural autentic. Nu de mai multe focuri de artificii, ci de investiții reale în cultura de calitate, educație, sănătate și infrastructură.

Este timpul să coborâm cortina spectacolului populist și să începem cu seriozitate să construim o societate matură și responsabilă.

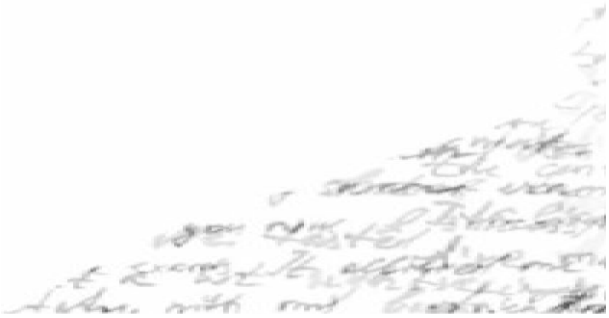

[redacted]

[redacted]

[redacted]

[redacted]

[redacted]

[redacted]

[redacted]

[redacted]

[redacted]

CAMELIA ARDELEAN

EVENIMENT

Joi, 13 martie 2025, în Sala Mică a Centrului Cultural „Drăgan Muntean" Deva, am avut parte de o după-amiază minunată, încărcată de emoţie şi energie pozitivă. Meritul i-a revenit, în mare parte, doamnei profesoare Olivia Niţescu, amfitrioana evenimentului, care s-a implicat cu tot sufletul în organizarea acestuia.

Este vorba despre Ediţia a VII-a, 2025, a proiectului internaţional promovat şi susţinut de **Rotary Club Deva Castrum** (reprezentată prin prof. Olivia Niţescu), în parteneriat cu **Lions Club Sarmizegetusa Deva** (reprezentat prin prof. dr. Marin Florin Ilieş), având generoasa temă „Apa şi igienizarea".

Scopul acestui proiect educaţional districtual a fost „informarea şi conştientizarea comunităţii, în special a tinerilor, privind apa ca resursă naturală limitată, pericolul poluării naturii, grija pentru mediu, igiena sanitară personală şi comunitară" (citat din Regulamentul concursului).

Concursul s-a desfăşurat pe mai multe secţiuni – pictură, fotografie, pictură tematică – în

cadrul cărora elevii de gimnaziu şi de liceu din municipiu şi-au putut dovedi măiestria şi capacitatea imaginativă.

La evenimentul de joi (Gala Laureaţilor) au participat, printre alţii, personalităţi ale lumii culturale, dar şi primarul municipiului Deva, domnul Lucian Ioan Rus, care a ţinut un mic discurs motivaţional în faţa celor prezenţi. Momentele artistice, constând în fragmente muzicale realizate de elevi deosebit de talentaţi, au condimentat seara, iar eu şi mama (Marioara Ardelean, scriitoare de cărţi pentru copii), având onoarea de a participa ca voluntare, ne-am adus contribuţia prin lecturarea câtorva poezii din creaţia personală.

Cu această ocazie, am prezentat şi revista „Piedestal" a Asociaţiei Oamenilor de Cultură şi Artă din judeţul Hunedoara (ASOCA), apărută cu sprijinul Consiliului Judeţean şi al Bibliotecii „Ovid Densusianu" Hunedoara - Deva, cu speranţa că vom atrage copii şi tineri talentaţi pentru a-i promova în paginile acesteia.

În final, s-au acordat diplome premianţilor, profesorilor coordonatori, voluntarilor etc., iar eu şi mama am avut prilejul să ne alăturăm altor voluntari, donând peste 25 de cărţi, selectate din volumele noastre personale, în încercarea de a-i răsplăti, pe măsura posibilităţilor, pe elevii merituoşi. Nu este o laudă, ci pur şi simplu o dorinţă sinceră de a-i sensibiliza şi pe alţii să participe, atât cât pot, la susţinerea şi încurajarea tinerelor talente.

Am plecat cu o mare satisfacţie în suflet, convinşi fiind că a dărui şi a încuraja talentul este un gest minunat pe care îl putem face necondiţionat pentru semenii noştri. „Dar din dar se face Raiul", cum se spune, şi credem cu tărie că astfel de iniţiative merită să fie continuate!

DORIN OLARU
și lucrarile sale

[redacted]

[redacted]

[redacted]

Lucrări realizate de
DORIN OLARIU

[redacted]

Lucrări realizate de
DORIN OLARIU

[redacted]